

50%

75%

100%

Sikringsniveauer for verifikation

Niveau	Beskrivelse	Udstyrsklasse
4	Kameraet sikrer overblik og verifikation af området. Et menneske i fuld højde skal udgøre mindst 100% af billedhøjden.	Høj
3	Kameraet sikrer overblik og verifikation af området. Et menneske i fuld højde skal udgøre mindst 50% af billedhøjden.	Høj
2	Kameraet sikrer overblik og verifikation af området. Et menneske i fuld højde skal udgøre mindst 100% af billedhøjden.	Standard
1	Kameraet sikrer overblik og verifikation af relevant delområde. Et menneske i fuld højde skal udgøre mindst 50% af billedhøjden.	Standard
0		

IDENTIFIKATION

.....hvem er det?

Definition

Et identifikationskamera giver et detaljeret billede af en person eller et objekt, således at personen eller objektet kan identificeres.

Et menneske i fuld højde (gns. 175 cm) skal udgøre mindst 120% af billedhøjden.

Bredden af en standard nummerplade skal udgøre mindst 20% af billedbredden.

Et identifikationskamera kan placeres i et af 4 niveauer kaldet I1, I2, I3 og I4, hvor I1 er det laveste niveau og I4 er det højeste niveau.

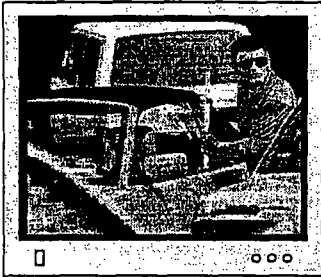
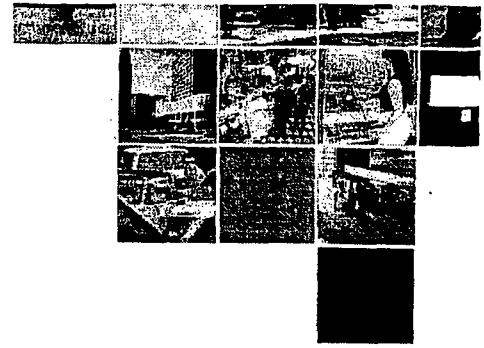
Betegnelserne I0, I1, I2, I3 og I4 skal benyttes i installationserklæringen for hvert enkelt kamera, således at formålet og niveauet klart og tydeligt fremgår.

Formål

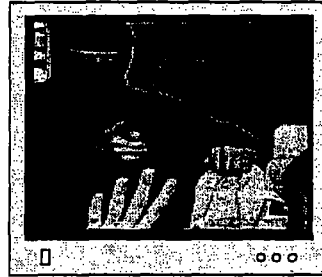
Et identifikationskamera bruges, hvor et detaljeret billede er nødvendigt til at identificere en person, eller et objekt.

Et identifikationskamera kan f.eks. bruges til:

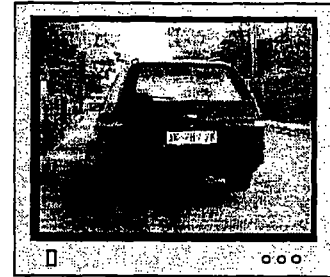
- At identificere røvere i banker, butikker, kasse på rådhus mv.
- Genkende et køretøj, en nummerplade eller lignende.
- Kriminalteknisk efterforskning.
- Adgangskontrol i f.eks. virksomheder og boligkomplekser for at identificere personer, inden de lukkes ind.
- Proceskontrol mv.

120 %

200%

20%

Sikringsniveauer for identifikation

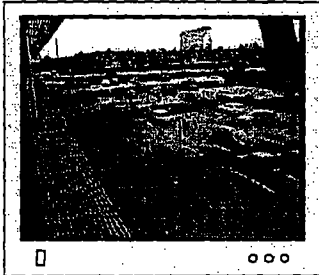
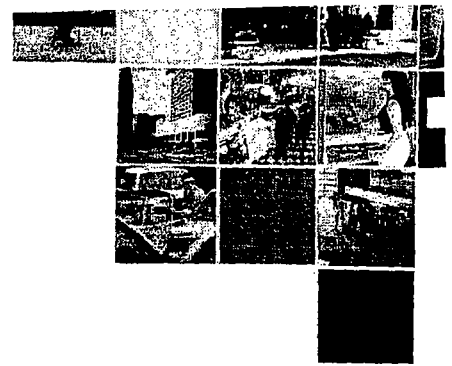
Niveau	Beskrivelse	Udstyrsklasse
4	Kameraet viser identifikationsobjekt i nærbillede, der giver de ønskede detaljer. Et menneske i fuld højde skal udgøre mindst 200% af billedhøjden. Bredden af en standard nummerplade skal udgøre mindst 20% af billedbredden.	Høj
3	Kameraet viser identifikationsobjekt i nærbillede, der giver de ønskede detaljer. Et menneske i fuld højde skal udgøre mindst 120% af billedhøjden.	Høj
2	Kameraet viser identifikationsobjekt i nærbillede, der giver de ønskede detaljer. Et menneske i fuld højde skal udgøre mindst 200% af billedhøjden. Bredden af en standard nummerplade skal udgøre mindst 20% af billedbredden.	Standard
1	Kameraet viser identifikationsobjekt i nærbillede, der giver de ønskede detaljer. Et menneske i fuld højde skal udgøre mindst 120% af billedhøjden.	Standard
0	Kameraet kan benyttes til identifikation, men lever ikke op til kravene i udstyrsklasserne. Det skal dokumenteres som bilag til installationserklæringen, hvorledes udstyret som minimum lever op til sikringsniveau Standard.	-

DOKUMENTATION

.....hvad skete der?

Definition	Formål
<p>Dokumentationsudstyret skal sikre bevis for en persons færden, et hændelsesforløb, identifikation af personer, nummerplader m.v.</p> <p>Dokumentationsudstyret kan placeres i et af 4 niveauer kaldet D1, D2, D3 og D4, hvor D1 er det laveste niveau og D4 er det højeste niveau.</p> <p>Den tid optagelserne skal gemmes skal afpasses i forhold til gældende lov. Tiden opgives i hele dage og skal være så kort som mulig.</p> <p>Optagehastigheden skal opgives for både for optagelse under normale forhold og under alarm.</p> <p>Betegnelserne D0, D1, D2, D3, D4, optagetiden og optagehastigheden skal benyttes i installationserklæringen således at formålet og niveauet klart og tydeligt fremgår.</p>	<p>Dokumentationsudstyret bruges til at optage billeder fra enkelte eller alle kameraer, der er et ønske om at kunne se hvad der skete.</p> <p>Billeder fra dokumentationsudstyret kan bruges til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • at identificere personer, køretøjer, nummerplader mv. • at genskabe hændelsesforløb • kriminalteknisk efterforskning, og som bevis materiale, hvilket stiller store krav til kvalitet. • At dokumentere kvalitet i forbindelse med proceskontrol

Observation

Verifikation

Identifikation

Sikringsniveauer for dokumentation

Niveau	Beskrivelse	Udstyrsklasse
4	Langsom kontinuerlig optagelse ved aktivitet med skift til høj hastighed ved trigning fra internt eller eksternt detekterings-/aktiveringssystem.	Høj
3	Langsom kontinuerlig optagelse ved aktivitet.	Høj
2	Langsom kontinuerlig optagelse ved aktivitet med skift til høj hastighed ved trigning fra internt eller eksternt detekterings-/aktiveringssystem.	Standard
1	Langsom kontinuerlig optagelse ved aktivitet.	Standard
0		-

ITV-specifikation

Hvorfor det?

Markedet i Danmark for TV-overvågning er hastigt voksende og udbudet af løsninger ligeledes. Da udbudet er stort og det ikke umiddelbart er gennemskueligt for kunderne hvilken løsning de skal vælge har SikkerhedsBranchen udarbejdet en teknisk standard for tv-overvågning "ITV-specifikation".

Målet for ITV-specifikationen er at give rådgivere, forsikringselskaber og kunder et entydigt værktøj til at beskrive hvilken løsning/kvalitet de ønsker, og dermed gøre det nemmere at indhente tilbud fra ITV-installatørerne, da rammerne for tilbud er ens.

ITV-specifikationen er baseret på:

1. DS/EN 50132-7 Alarmsystemer – CCTV overvågningssystemer til anvendelse i sikkerhedsinstallationer – del 7: Retningslinier for anvendelse
2. CEA (Comité Européen des Assurances) Forsikringselskabernes vejledning om CCTV-sikkerhedsinstallationer

ITV-specifikationen er en del af det grundlag, som Dansk Standard benytter i certificeringen af ITV-installatører.

For at kunne opnå kvalitetsstempet "Certificeret ITV-Installatør" skal installatøren have gennemgået en række godkendte ITV-uddannelser, som blandt andet bygger på ITV-specifikationen. Dette er med til at sikre kunden, at installatøren er i stand til at leve op til de specificerede krav, hvad angår både udstyr og know-how.

Udstyrsklasser

	Standard		Høj	
Kamera, S/H	Opløsning	≥ 330 TVL	Opløsning	≥ 550 TVL
Kamera, Farve	Opløsning	≥ 300 TVL	Opløsning	≥ 450 TVL
Objektiv	Udendørs	Autoiris	Udendørs	Autoiris
	IR-belysning	Autoiris, IR-korrigeret	IR-belysning	Autoiris, IR-korrigeret
Monitor, S/H (analog)	Opløsning	≥ 500 TVL	Opløsning	≥ 850 TVL
Monitor, Farve (analog)	Opløsning, PAL	≥ 300 TVL	Opløsning, PAL	≥ 500 TVL
Monitor, Farve (digital)	Opløsning	≥ 768x576	Opløsning	≥ 1024x768
Lagringsmedier:				
Analog optager (Bånd)	Opløsning ved afspilning	≥ 240 TVL	Opløsning ved afspilning	≥ 350 TVL
Digital optager (DVR)	Opløsning ved afspilning	CIF(352x288) PAL	Opløsning ved afspilning	2CIF (704x288) PAL eller VGA (640x480)

Udstyrsklasserne specificerer minimumskravene til udstyr.

Randi Graabek

Akt.nr. 85

Fra: Henrik Schultz [HSZ@DI.DK]
Sendt: 27. marts 2006 16:21
Til: Justitsministeriet
Emne: Høringssvar
Vedhæftede filer: Høringssvar.doc

Vedlagt fremsendes DI's høringssvar vedr. antiterrorlovpakken

mvh.

Henrik Schultz

<<Høringssvar.doc>>

28 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005 NR. 730-0246

28-03-2006

DANSK INDUSTRI

H.C. Andersens Boulevard 18
1787 København V
Tlf. 3377 3377 · Fax 3377 3300
di@di.dk · www.di.dk

Justitsministeriet
Att.: Lovafdelingen
Slotholmsgade 10
1216 København K

27. marts 2006

Udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning mv. og lov om luftfart (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme mv.).

Justitsministeriet har ved skrivelse af 1. marts 2006 - sagsnr. 2005-730-0246 - anmodet om en udtalelse fra DI vedr. ovennævnte udkast.

DI har ved vurderingen af udkastet (antiterrorlovpakken) og ved udarbejdelsen af høringssvar lagt vægt på følgende hensyn:

- Da terrorisme er et internationalt og grænseoverskridende fænomen, bør bestræbelserne på at imødegå terror i videst muligt omfang tillige være baseret på koordinerede internationale tiltag. Fælles internationale tiltag må antages at være mere effektive, og de vil ikke indebære samme risiko for konkurrenceforvridning som nationale særtiltag.
- Terrorbekæmpelse er et fælles samfundsanliggende, som DI fuldt ud kan støtte. Logisk set er det derfor staten, som må bære de nødvendige udgifter, der følger af en sådan bekæmpelse. DI tager afstand fra, at enkelte brancher eller enkelte virksomheder pålægges meget store økonomiske byrder som følge af samfundets nødvendige terrorbekæmpelse. Dette gælder så meget desto mere i det omfang, der påtænkes iværksat danske særtiltag.
- DI lægger vægt på, at der er proportionalitet mellem nytteværdien af de påtænkte tiltag og udgifterne herved. DI lægger endvidere vægt på, at retssikkerheden i det danske samfund bevares på det højst mulige niveau.

DI har følgende specifikke bemærkninger til udkastet:

Blandt de 49 anbefalinger er som nummer 5 oplyst, at Rigspolitiets Nationale Efterforskningsstøttecenter (NEC) overføres til Politiets Efterretningstjeneste (PET) med det formål, at styrke den operative indsats på terrorområdet. Samtidig vil den alvorligste organiserede kriminalitet blive håndteret af den ny og større organisation.

den mistænkte, uanset hvilke kommunikationsmidler den pågældende måtte vælge at benytte sig af.

DI ønsker at påpege, at også tredjemands kommunikationsmidler ifølge forslaget vil kunne udsættes for aflytning, såfremt den person, der ønskes aflyttet, vælger at betjene sig af kommunikationsmidler tilhørende f.eks. arbejdsgivere, bekendte, familie mv. DI finder derfor, at den dommerkendelse, der giver tilladelse til aflytning, fortsat bør rettes mod konkrete telefonnumre.

De almindelige betingelser for, hvornår telefonaflytning kan foretages, videreføres uændret, og der er således ikke tale om, at politiet vil kunne foretage telefonaflytning i videre omfang end i dag. Ordningen foreslås endvidere etableret således, at retten efterfølgende - på begæring af den advokat, som skal beskikkes for den, som indgrebet vedrører - kan kontrollere, at politiets aflytning af konkrete telefonnumre er sket inden for rammerne af den foreliggende retskendelse og retsplejelovens almindelige betingelser.

DI har ingen umiddelbare bemærkninger til dette forslag.

Det foreslås herudover at ændre retsplejelovens § 788, stk. 4, om underretning om indgreb i meddelelshemmeligheden, således at det kommer til at fremgå udtrykkeligt, at retten - hvis hensynet til beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder taler for det - efter begæring fra politiet kan beslutte, at underretning skal undlades eller udsættes i et nærmere fastsat tidsrum.

DI kan støtte dette forslag og lægger i den forbindelse vægt på, at afgørelsen af, om underretning kan undlades eller udskydes, overlades til domstolene.

Lovforslaget indeholder desuden en ændring af retsplejelovens § 791a, som indebærer, at spørgsmålet om teleobservation - dvs. indhentelse af oplysninger fra udbydere af telenet og teletjenester om, hvilke mobiltelefonmaster en mistænkt mobiltelefon er i kontakt med - fremover udtrykkeligt reguleres i retsplejeloven. I bestemmelsen foreslås indsat et nyt stk. 5, hvorefter politiet kan indhente sådanne oplysninger, hvis indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen, og efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i 1½ år eller derover. Teleobservation vil være underlagt et krav om retskendelse, jfr. § 791a, stk. 8, 2. pkt.

Efter et foreslået nyt stk. 6 pålægges det udbydere af telenet eller teletjenester at bistå politiet ved gennemførelse af teleobservation, herunder at afgive de i stk. 5 nævnte oplysninger.

DI finder at det bør afklares, i hvilket omfang udbydere af telenet og teletjenester bør godtgøres de merudgifter, som forslagets implementering måtte påføre disse. DI stiller endvidere spørgsmålstejn ved rigtigheden af den i lovbemærkningerne indeholdte forudsætning om, at en tændt, men ikke aktivt kommunikerende, mobiltelefon kan spores.

For at kunne forebygge konkret forestående terrorhandlinger eller anden alvorlig kriminalitet foreslås der indsat en udtrykkelig bestemmelse i retsplejelovens § 791c om

Med henblik på at sikre, at passageroplysningerne er tilgængelige i en vis periode, foreslås det yderligere, at luftfartsselskaberne skal foretage registrering og opbevaring af oplysningerne i 1 år.

Det foreslås endeligt, at transport- og energiministeren efter forhandling med justitsministeren skal kunne fastsætte nærmere regler om registrering og opbevaring af sådanne oplysninger og om luftfartsselskabernes praktiske bistand til politiet, ligesom der skal kunne fastsættes nærmere regler om PET's online adgang til luftfartsselskabernes bookingsystemer.

DI skal advare mod en dansk særregulering, som dels ikke vil være effektiv dels vil have en konkurrenceforvridende effekt til skade for det danske luftfartserhverv. DI skal i øvrigt vedrørende disse forslag henvise til høringssvaret afgivet af DI's Luftfartssektion.

Med venlig hilsen

Tine Roed
Underdirektør

Henrik Schultz
Chefjurist

DANSK RETSPOLITISK FORENING

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Helle Hübertz Krogsøe
Slotholmsgade 10
1216 København K

den 23. marts 2005

Vedrørende Justitsministeriets høringsbrev (sags nr. 2005-730-0246) om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme m.v.).

Idet der henvises til vedhæftede udtalelse, skal Dansk Retspolitisk Forening (DRF) generelt bemærke følgende, der også vedrører de øvrige høringer vedrørende forebyggelse og bekæmpelse af terrorisme:

DRF finder det nødvendigt at påpege, at der ikke i det foreliggende – hverken høringsmaterialet eller i øvrigt – ses at være grund til at iværksætte så vidtgående indgreb i borgernes retssikkerhed, som de forelagte forslag er udtryk for. Der er tale om en række forslag, der indebærer brud med hidtidige danske principper og traditioner på det retspolitiske område. DRF skal da også henvise til at det, såvel i det tværministerielle udvalgs redegørelse vedrørende initiativer til terrorbekæmpelse m.v. som regeringens handlingsplan mod terrorisme er anført, at der intet foreligger der angiver, at den hidtil gældende lovgivning m.v. har været – eller er – utilstrækkelig - til at varetage en effektiv terrorforebyggelse og -bekæmpelse.

Efter DRFs opfattelse har en del af de fremsatte forslag udgangspunkt i en overdreven frygt for terrorhandlinger. Selvom nogle af dem har udgangspunkt i Danmarks folkeretlige forpligtelser i henhold til en række konventioner, som Danmark har tiltrådt (men som ikke alle endnu er trådt i kraft), er andre af forslagene videregående.

Der ses ikke at være nogen grund til, at Danmark skal gå videre med nykriminaliseringer og kontrolforanstaltninger end de øvrige lande i disse

konventionssystemer.

De af forslagene, der har karakter af tekniske justeringer og opdatering af lovgivning m.v., har DRF intet at indvende imod, men det er foreningens opfattelse, at især en del af de retsplejemæssige bestemmelser m.v. i de her omhandlede forslag går videre end påkrævet og rimeligt.

De allerede vedtagne lovændringer i den tidligere "anti-terrorpakke" indeholder efter DRFs opfattelse en række nyskabelser, der forringer borgernes civile rettigheder, uden at skabe nogen væsentlig øget sikkerhed. Flere af de dengang vedtagne forslag gik videre end nødvendiggjort af Danmarks internationale forpligtelser, uden noget påviseligt konkret behov herfor og uden en tilstrækkelig argumentation..

Både ved disse ændringer og ved de nu fremsatte forslag er der tale om en øgning af kontrollen med borgerne, der i betænkelig grad bringer Danmark nærmere et overvågningssamfund med til dels hemmelig retspleje og med efterretningstjenester uden tilstrækkelig folkelig kontrol.

Der er i en række tilfælde foreslået en begrænset domstolskontrol, men dels er denne ofte uden reelt indhold, alene basere på overholdelse af visse formelle spilleregler, dels er begrænsningerne til dels gennemhullet af undtagelser for tilfælde "hvor det må antages, at øjemedet forspildes", hvis ikke indgrebene kan udføres uden forudgående retlig tilladelse. De foreslåede kauteler heroverfor (efterfølgende retlig behandling, evt. med indberetning fra retten til justitsministeriet) er efter DRFs opfattelse utilstrækkelige.

Idet der i øvrigt henvises til de medfølgende udtalelser, skal DRF henstille, at der vises den størst mulige tilbageholdenhed med de foreslåede lovændringer, således at disse begrænses til, hvad der må anses for konventionsretligt nødvendigt.

På vegne af DRF,

J. Jørgen Jepsen,
Bestyrelsesmedlem

Sekretariat c/o Advokat Bjørn Elmquist, H.C. Andersens Boulevard 11, 1., 1553 Kbh. V.
Tlf. 33 14 14 33, FAX 33 14 14 32, www.retspolitik.dk

D A N S K   R E T S P O L I T I S K   F O R E N I N G

den 23. marts 2006

HØRINGSUDTALELSE

fra

Dansk Retspolitisk Forening

Vedr. Justitsministeriets høring om forslag til udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme mv.) (ad j. nr. 2005-730-0246).

På vegne af Dansk Retspolitisk Forening (DRF) skal vi hermed fremkomme med nedenstående udtalelse til de tilsendte lovændringsforslag:

1. Generelt:

1.1. Dansk Retspolitisk Forening (DRF) skal *indledningsvist* bemærke, at de foreliggende lovudkast generelt intensiverer overvågningen af borgernes færden samt letter adgangen til at indsamle, registrere og videregive oplysninger. Frygten for terrorisme skaber i betydeligt omfang en meget diffus målgruppe for politiets forebyggende og efterforskningsmæssige aktiviteter. Dette indebærer, at der vil blive indsamlet store mængder data, der i langt de fleste tilfælde intet afslører og isoleret set alene kan berette om borgernes fuldt lovlige og velbegrundede gøremål, men som anbragt i forskellige sammenhænge kan skabe mistanke om terroristiske hensigter.

DRF finder videre, at lovudkastene næppe vil kunne bidrage til en øget sikkerhed ved at forebygge eller opklare terroristiske handlinger udover, hvad politiet allerede i gældende lovgivning har mulighed for. Uforudsigeligheden i valg af terror-mål og terror-metoder vil løbende stille skærpede krav til nye efterforskningsmetoder, således at der permanent vil være et pres for nye og stærke beføjelser. Terrorbekæmpelse ad denne vej synes således kun i meget begrænset omfang farbar.

1.2. DRF kan på den anden side tiltræde en modernisering og ajourføring af visse efterforskningsredskaber med det formål at holde trit med den teknologiske udvikling.

1.3. Generelt skal foreningen videre bemærke, at det forekommer uheldigt, at bestemmelser om videregivelse af fortrolige oplysninger er placeret i tre love henholdsvis forvaltningsloven, persondataloven og retsplejeloven. Der bør foreligge særlige grunde til, at sådanne bestemmelser ikke kan læses i den generelle lovgivning, der regulerer videregivelse af oplysninger mellem forvaltningsmyndigheder. Optages de nye bestemmelser i forvaltningsloven og persondataloven tilvejebringes en større overskuelighed. Foreningen skal derfor foreslå, at såvel den eksisterende bestemmelse i retsplejelovens § 115b som den foreslåede nye bestemmelse i samme lovs § 110a henføres til disse love, hvor de efter foreningens opfattelse systematisk naturligt kan placeres.

2. Vedrørende de enkelte forslag:

2.1. Udkastets § 1. nr. 1 – forslag til ny § 110 a i Rpl.

Stk.1. Indsættelse af hjemmel til, at PET an videregive oplysninger til FE "i det omfang, videregivelsen kan have betydning for varetagelse af tjenestens opgaver".

DRF finder, at en sådan bestemmelse set i lyset af formålet med efterretningstjenesternes virksomhed ikke forekommer unaturlig. Det må imidlertid påpeges, at et sådant samarbejde må kræve, at kontrolmekanismerne med efterretningstjenesternes virksomhed skærpes betydeligt

Stk. 2: hjemmel til, at PET kan indhente oplysninger fra andre forvaltningsmyndigheder ...”i det omfang, oplysningerne kan have betydning for varetagelsen af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13”.

DRF finder det problematisk, at der åbnes adgang til overførelse af ikke nærmere definerede oplysninger fra andre forvaltningsmyndigheder blot med en henvisning til Efterretningstjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitler 12 og 13. Dette understreges yderligere af de i Straffelovrådets Betænkning foreslåede nye og ganske uklare bestemmelser i straffelovens §§ 114-114e.

Da det er den afgivende forvaltningsmyndighed, der skal tage stilling til, hvorvidt videregivelsen er lovlig, bør det som minimumskrav fastlægges, at oplysningerne skal have en særlig konkret og kvalificeret betydning for efterretningstjenestens opgavevaretagelse. Endvidere bør kravet i forvaltningslovens § 28 opretholdes også på dette område, så videregivelse af oplysninger kun må ske, hvis hensynet til efterretningstjenestens interesse i oplysningerne klart overstiger hensynet til den enkelte berørte person.

Da der ikke er tale om specifikt afgrænsede oplysninger, og da der tilsyneladende ikke gælder krav om interesseafvejning efter forvaltningslovens § 28, åbnes for en nærmest ubegrænset overførsel af såvel fortrolige som ikke-fortrolige oplysninger fra enhver forvaltningsmyndighed til Politiets Efterretningstjeneste.

Tilmed svækkes grundsætningen i forvaltningslovens § 32, idet netop den vage henvisning til varetagelse af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af de nævnte forbrydelser nærmest fritager efterretningstjenesten fra at foretage en vurdering af den konkrete relevans af de ønskede oplysninger.

Et formaliseret samarbejde mellem PET og FE vil ikke harmonere med det særskilt fremsatte forslag om overførelsen af store dele af det Nationale Efterforsknings Center (NEC) fra Politiet til PET, idet statsadvokaten skal have delvis indseende med PETs arbejde. Det er således uklart, om statsadvokaten fremover skal kunne kontrollere materialet fra FE.

Desuden rejser det forventede tætte samarbejde mellem PET og FE spørgsmålet om effektiviteten af kontrollen med de hemmelige tjenester.

DRF finder ikke, at en annonceret ny affattelse af retningslinierne for Wambergudvalgets arbejde kan bøde på dette forhold. Reelt betyder tavshedspligten for medlemmerne af folketingets kontroludvalg, at denne kontrol er stort set ikke-eksisterende. Dersom kontroludvalgets medlemmer får kendskab til ulovligheder, magtmisbrug eller andre uregelmæssigheder kan det på grund af tavshedspligten ikke drøfte problemerne med deres respektive folketingsgrupper og for at rejse en folketingsdebat, f.eks. med et dagsordensforslag. Den eneste mulighed er at fremsætte en kritik i selve udvalget – hvilket klart gør den parlamentariske kontrol med efterretningstjenesterne illusorisk.

2.2. Forslagets nr. 4.

Indsættelse af et nyt stk.2 i Rpl. § 783, vedr. telefonaflytning ved efterforskning af sager om overtrædelse af strfl. Kap. 12 eller 13. Fremover skal der i rettens kendelse om telefonaflytning i stedet for telefonnumre kunne anføres den person, indgrebet angår.

Det er ikke klart, hvorledes denne beføjelse nærmere skal udmøntes i praksis – f.eks. hvis den mistænkte låner telefoner af bekendte mv. Dette forslag virker ikke gennemtænkt.

Også bestemmelsen om domstolskontrol med anvendelsen af de foreslåede beføjelser. Politiet skal efter bestemmelsen snarest muligt inden udløbet af det tidsrum, inden for hvilket aflytningen kan foretages underrette retten om de telefonnumre, som er blevet aflyttet, samt om "de bestemte grunde, der er til at antage, at der fra de pågældende telefonnumre gives meddelelser til eller fra den mistænkte". Retten underretter den beskikkede advokat, der herefter kan indbringe spørgsmålet om lovligheden af aflytningen for retten, der træffer afgørelse ved kendelse.

"Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke være foretaget, skal retten give meddelelse herom til Justitsministeriet".

Denne efterfølgende domstolskontrol forekommer ligeledes utilstrækkelig, ligesom forslaget intet siger om, hvad konsekvensen af en evt. indberetning til Justitsministeriet kan gå ud på.

Forslaget giver DRF anledning til den generelle bemærkning, at domstolskontrollen ofte i realiteten vil være en illusion. Ifølge fhv. landsdommer Holger Kallehauge (interview i Information den 25/2 2006) kan dommeren blot påse, at det formelle er i orden, men mistanken kan dommeren reelt ikke kontrollere. "Han må stole på sin intuition." Finder dommeren det formelle grundlag utilstrækkeligt, "...bliver repræsentanten for politiet sendt hjem for at lave anmodningen om, og så får de tilladelsen." I praksis får politiet næsten altid medhold. Således viser politiets egne opgørelser, at man i perioden 2000-2004 anmodede om indgreb i meddelelshemmeligheden 11.709 gange og kun fået afslag i 82 tilfælde.

Dette rejser spørgsmålet om tilvejebringelse af en adækvat statistik over indgreb i meddelelshemmeligheden og en nærmere undersøgelse af dommernes begrundelser. Disse er imidlertid som oftest ganske korte og intetsigende.

DRF har rejst spørgsmålet om en mere dækkende og detaljeret retsplejestatistik over for Justitsministeriet, der imidlertid har afvist at efterkomme anmodningen. Gives der nu nye muligheder for – til dels hemmelige – indgreb, bliver det så meget desto vigtigere at følge udviklingen i praksis.

At retten og politiet i visse tilfælde skal kunne undlade at underrette mistænkte/sigtede og endog vedkommendes advokat om sådanne indgreb, gør kun risikoen for en voksende og ukontrolleret hemmelig efterforskningsvirksomhed og retspleje endnu større.

2.3. Ad nr. 6. teleobservation.

Politiets indhentelse af oplysninger fra udbydere af telenet eller teletjenester vedrørende lokaliseringen af en mobiltelefon, der antages at benyttes af en mistænkt ... "hvis indgrebet antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen, og efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i et år og 6 måneder eller derover".

Forslaget ses ikke umiddelbart at have noget med terrorbekæmpelse at gøre. Det indebærer en vidtgående udbredelse af det kontrollerede område, idet der med den anførte strafferamme kan være tale om i virkeligheden ganske banale lovovertrædelser.

DRF anbefaler derfor, at dette forslag udgår.

2.4. Ad § 1, nr. 8. Forslag til ny rpl. § 791 c, der giver politiet hjemmel til at forstyrre eller afbryde telekommunikation i et område ("jamming")

Hjemmel er betinget af, at indgrebet skal forebygges, "at der i det pågældende område vil blive begået en lovovertrædelse, der efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, samt at indgrebet kan betegnes som proportionalt.

Også her kræves retskendelse. Igen er der imidlertid indsat en undtagelsesbestemmelse for tilfælde, hvor "øjemedet" ellers ville forspildes. I så henseende skal der ske efterfølgende forelæggelse for retten til godkendelse og evt. opretholdelse. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke have været foretaget, skal retten give meddelelse til Justitsministeriet. Der foreligger intet om, hvilke konsekvenser en evt. sådan indberetning kan tænkes at få. Der bør føres statistik over sådanne indgreb, der bør forelægges folketinget med nærmere redegørelse for de pågældende situationer og konsekvenser.

Der er tale om nok så uklare og vage betingelser for indgreb af denne art, f.eks. mht områdets udstrækning, tidsrum, mistankens grundlag m.v. Desuden vil indgreb af denne art kunne have ganske alvorlige konsekvenser for almenheden i det pågældende område – f.eks. ved behov for tilkaldelse af ambulance eller anden nødhjælp. *Det ses ikke sandsynliggjort, at der er behov for den pågældende bestemmelse.*

2.5. Ad udkastets § 2, Nr. 1 – vedr. lov om forbud mod tv-overvågning.

(Forslag til ny § 4a om, at politiet kan henstille til offentlige myndigheder og private at udnytte deres adgang til at foretage tv-overvågning i overensstemmelse med gældende lovgivning.

Bestemmelsen forekommer overflødig, da Politiet indenfor rammerne af retsplejelovens § 108 allerede i dag besidder mulighederne for at komme med henstillinger. Forslaget forekommer videre uheldigt set ud fra den synsvinkel, at det kan opfattes som om politiet udstyres med en særlig kvalificeret ret til at henstille uden, at dette har en retlig konsekvens.

DRF mener, at bestemmelsen bør udgå.

Et forslag til en ny § 4b indebærer, at politiet kan meddele offentlige myndigheder eller private, som foretager eller planlægger at foretage tv-overvågning efter gældende lovgivning, pålæg med hensyn til kvaliteten af optagelser af billeder på videobånd, film eller lignende samt mht. opbevaringen af sådanne optagelser.

DRF har ingen indvending imod, at kvalitet mv. kan kræves forbedret, men finder at hele denne del af forslagene lægger op til en øget overvågning, der indebærer uheldige indgreb i den frie bevægelse i det offentlige rum.

2.6. Ad udkastets § 3 Forslag til ny bestemmelse i luftfartsloven § 148a om udlevering af passager- og besætningsoplysninger fra luftfartsselskaber):

Hvad der ovenfor er anført om udlevering af oplysninger fra andre forvaltningsmyndigheder, gælder i et vist omfang også forslagens bestemmelser om udlevering af passager- og besætningsoplysninger fra luftfartsselskaber. Kriterierne forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitler 12 og 13 forekommer så vage, at enhver begæring om udlevering af de anførte oplysninger må antages at fastsætte en helt ureflekteret pligt.

Det kan betvivles, at bestemmelsen kan have nogen nævneværdig effekt på forebyggelse og efterforskning af terrorhandlinger, da personer, der er indblandet i sådanne handlinger eller forberedelse hertil, næppe overfor luftfartsselskaber vil optræde under eget navn, men formentlig benytte sig af mange forskellige identiteter. Det forekommer i øvrigt uforståeligt, at andre transportører f.eks. skibe ikke er omfattet af pligten til udlevering af passagerlister og oplysninger om besætninger. DRF finder, at den eksisterende adgang til at pålægge luftfartsselskaber en editionspligt ikke bør udvides.

På vegne af DRF,

Bjørn Elmquist
Formand

Jørgen Jepsen
Bestyrelsesmedlem

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmen 10
1240 København K

755 / Herved

Nybrogade 8
1203 København K

Tlf.: 33 15 30 70
Fax.: 33 15 30 61
Mail:
post@retssikkerheds-fonden.dk

Dato: 27.03.2006
Navn: Ole Espersen
Side 1 af 4

Sagsnummer: 2005-730-0246

I skrivelse af den 1.marts 2006 anmodede Justitsministeriet om en udtalelse over udkastet til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v., og lov om luftfart.

Idet der i øvrigt henvises til følgebrev af d.d., skal vi efter et møde i Forum for Retssikkerhed udtale:

1. Bedre begrundelser.

Afgørelser bør altid begrundes, og det krav stilles da også i retsplejeloven til domme og kendelser. De skal ledsages af grunde, som der står i rpl. § 218 stk. Begrundelser kan imidlertid være mere eller mindre gode. Begrundelsespligt er ikke ensbetydende med, at kvaliteten af de begrundelser, der gives, også bliver tilfredsstillende. Begrundelsestemaet spiller i den forbindelse en væsentlig rolle.

Når man skal bedømme om en afgørelse er rigtig, er den begrundelse, der gives for et bestemt resultat, normalt udslagsgivende, fordi begrundelsen angiver de overvejelser og argumenter, som afgørelsen hviler på.

Domstolenes afgørelser er i reglen velbegrundede, men ikke altid. Alle bestræbelser på at forbedre kvaliteten af domstolenes begrundelser bør derfor støttes.

Ved indgreb i meddelelshemmeligheden angiver retsplejelovens bestemmelser begrundelsestemaet, men det er den enkelte anklager, der fremsætter begæring om en retskendelse, som skal konkretisere, hvorfor f.eks. telefonaflytning eller andre indgreb i meddelelshemmeligheden er påkrævet i den enkelte sag.

Justitsministeriet
Lovafdelingen

20 05 NR 730-0246

Fondens bestyrelse
Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen •
Professor Vagn Greve •
Advokat Christian Harlang •
Landsdommer
Holger Kallehaug •
Semiorienteret cand. jur.
Lars Adam Rehof •
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhjelm •

Medlemmer af Forum for retssikkerhed
Professor
Lennart Lyngge Andersen •
Professor dr. jur.
Flemming Bøving •
Adjunkt ph.d. Thomas Elholm •
Advokat Bjørn Elmquist •
Fængselsinspektør H. F. Engbo •
Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen •
Professor Vagn Greve •
Professor dr. jur.
Jens Vedsted Hansen •
Advokat Christian Harlang •
Professor dr. med. Niels Højby •
Advokat Thorkild Høyer •
Dr. med. Torben Ishøj •
Landsdommer
Holger Kallehaug •
Professor Ole Krarup •
Tidligere byretspræsident
Claus Larsen •
Advokat Helle Lokdam •
Professor dr. phil. Anker Brink Lund •
Professor Brian Patrok McGuire •
Professor dr. jur. Peter Pagh •
Cand. jur. Ulrich Horst Petersen •
Semiorienteret cand. jur.
Lars Adam Rehof •
Overlæge Bente Rich •
Juridisk konsulent, cand. jur.
Therese Rytter •
Statsautoriseret revisor
Lars Skovgaard Sørensen •
Professor Eva Smith •
Advokat Eyge Trær •
Professor Per Ole Traskmann •
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhjelm •
Specialkonsulent
Mandana Zarrehparvar •

Fondens formål:

Retssikkerhedsfonden er almennyttig. Dens formål er at fremme viden om samt forståelse og respekt for retsstatsprincippernes betydning for den demokratiske stat. Dette skal ske blandt andet ved at støtte og inspirere til forskning og formidling, afholdelse af seminarer m.v.

Der er i fondens regi etableret et "Forum for retssikkerhed", hvori der udveksles erfaringer vedrørende udviklinger inden for aktuelle retssikkerhedsområder. Der søges tilrettelagt en indsats på forskellige områder blandt andet ved udarbejdelse af beskrivelser af udviklingen og diskussioner om dens mulige implikationer for væsentlige retssikkerhedsspørgsmål. Såvel Forum for retssikkerhed som Retssikkerhedsfonden kan tage aktuelle emner op med politikere og myndigheder.

I de nye regler i retsplejeloven om isolationsfængsling, foreslås det, at anklagemyndigheden ikke blot skal give en mundtlig, men også en skriftlig begrundelse for indgrebet. Formålet hermed er at skærpe kravene til nødvendigheden af at anvende isolation, og at forbedre domstolenes kontrol hermed samt højne niveauet for de begrundelser retterne giver i disse sager.

Ganske samme overvejelse kan og bør man gøre sig ved alle retskendelser, der skal afsiges i henhold til det her omhandlede lovforslag vedr. ændring af retsplejeloven. Jo mere vidtgående indgreb, der er tale om, jo større krav bør man stille til domstolenes kontrol såvel med legalitet som med nødvendigheden af at give tilladelse til, at politiet iværksætter indgrebet. Anklagemyndigheden bør kunne argumentere med vægt for enhver begæring og bør derfor også kunne give en overbevisende skriftlig begrundelse for de her omhandlede udvidede indgreb i meddelelshemmeligheden m.m.

Det foreslås derfor, at anklagemyndigheden i disse sager skal aflevere en skriftlig begrundet begæring, før der afholdes en eventuel mundtlig forhandling.

Dette skal også ske, selvom retsmødet foregår for lukkede døre. Adressaterne for anklagemyndighedens skriftlige begrundelse er primært forsvareren og retten, herunder ankeinstansen og formålet er at forbedre den domstolskontrol, som retssikkerheden i disse sager hviler på.

2. Underretningspligt.

Der bør indføres en pligt for anklagemyndigheden til at give underretning til den eller de dommere, som har afsagt en eller flere kendelser i en af de af dette lovforslag omfattede sager om, hvad der senere skete i sagen.

Underretningen skal gives skriftligt, når efterforskningen i sagen er afsluttet, uanset om tiltale opgives eller rejses og i bekræftende fald tillige når dom er afsagt.

Ved domstole med flere dommere er det langt fra givet, at det er samme dommer, som følger en sag fra efterforskningsstadiet til endelig dom. Denne tendens vil blive forstærket med retskredsreformen.

Underretning om, hvordan det senere er gået med de sager en dommer har afsagt kendelser i, vil give en form for efterkontrol med det judgement, dommeren har udøvet og samtidig stille anklagemyndigheden lidt til regnskab for de begæring om retskendelser, der fremsættes. Hvis mange sager af denne art viser sig ikke at føre til andet end opgivelse af tiltale, må

Nybrogade 8
1203 København K

Tlf.: 33 15 30 70
Fax.: 33 15 30 61
Mail:
post@retssikkerheds-fonden.dk

Dato: 27.03.2006
Navn: Ole Espersen
Side 2 af 4

Fondens bestyrelse
Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen •
Professor Vagn Greve •
Advokat Christian Harlang •
Landsdommer
Holger Kallehaug •
Seniorrådgiver cand. jur.
Lars Adam Rehof •
Cand. mag. lic. jur.
Præben Willjelm •

Medlemmer af Forum for retssikkerhed

Professor
Lennart Lyng Andersen •
Professor dr. jur.
Flemming Balvig •
Adjunkt ph.d. Thomas Elholm •
Advokat Bjørn Elmquist •
Fængselsinspektør H. J. Engbo •
Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen •
Professor Vagn Greve •
Professor dr. jur.
Jens Vedsted Hansen •
Advokat Christian Harlang •
Professor dr. med. Niels Heiby •
Advokat Thorkild Hoyer •
Dr. med. Torben Ishøj •
Landsdommer
Holger Kallehaug •
Professor Ole Kranup •
Tidligere byretspræsident
Claus Larsen •
Advokat Helle Lokdam •
Professor dr. phil. Anker Brink Lund •
Professor Brian Patrick McGuire •
Professor dr. jur. Peter Pagh •
Cand. jur. Ulrich Horst Petersen •
Seniorrådgiver cand. jur.
Lars Adam Rehof •
Overlæge Bente Rich •
Juridisk konsulent, cand. jur.
Therese Rytter •
Statsautoriseret revisor
Lars Skovgaard Sørensen •
Professor Eva Smith •
Advokat Lyge Trier •
Professor Per Ole Tråskmann •
Cand. mag. lic. jur.
Præben Willjelm •
Speciålkonsulent
Mandana Zarrehparvar •

Fondens formål:

Retssikkerhedsfonden er almennyttig. Dens formål er at fremme viden om samt forståelse og respekt for retsstatsprincippernes betydning for den demokratiske stat. Dette skal ske blandt andet ved at støtte og inspirere til forskning og formidling, afholdelse af seminarer m.v.

Der er i fondens regi etableret et "Forum for retssikkerhed", hvori der udveksles erfaringer vedrørende udviklinger inden for aktuelle retssikkerhedsområder. Der søges tilrettelagt en indsats på forskellige områder blandt andet ved udarbejdelse af beskrivelser af udviklingen og diskussioner om dens mulige implikationer for væsentlige retssikkerhedsspørgsmål. Såvel Forum for retssikkerhed som Retssikkerhedsfonden kan tage aktuelle emner op med politikere og myndigheder.

dette give anledning til eftertanke og selvransagelse hos såvel anklager som dommer og formentlig også en vis større tilbageholdenhed i fremtiden både med at begære og afsige retskendelser om indgreb i meddelelshemmeligheden i henhold til de her omhandlede nye regler i retsplejeloven.

Selvom nogle dommere af sig selv har ført denne form for efterkontrol, gælder det langt fra alle. De foreslåede nye regler er en naturlig anledning til at sætte efterkontrol i form af underretning om sagernes videre forløb i system.

3. Tilfældighedsfund.

Når politiet i forbindelse med et efterforskningskridt, som kræver retskendelse som f.eks. telefonaflytning kommer i besiddelse af oplysninger/beviser vedr. en anden form for kriminalitet end den, efterforskningen var rettet imod, taler man om tilfældighedsfund. Det kan f.eks. dreje sig om telefonaflytning vedrørende narkotikaindsmugling hvorunder afgørende oplysninger om hvidvaskning af penge, røveri eller menneskesmugling kommer til politiets kendskab.

Vi har ingen generelle regler om tilfældighedsfund i dansk strafferetspleje, men en enkelt specialregel i retsplejelovens § 789 vedr. indgreb i meddelelshemmeligheden. Denne regel hjemler politiet fri adgang til at gøre brug af tilfældighedsfundets oplysninger i den videre efterforskning, men udelukker som hovedregel, at de anvendes som bevis i retten. Retten kan dog i henhold til rpl. § 789 stk. 3 bestemme det modsatte, hvis andre efterforskningskridt ikke vil være egnede til at sikre bevis i sagen, og at sagen angår en lovovertrædelse med en strafferamme på mindst 1 år og 6 mdr., samt at retten i øvrigt finder det ubetænkeligt at anvende de beviser, tilfældighedsfundet har tilvejebragt.

Antallet af tilfældighedsfund må antages at stige i takt med udvidelsen af overvågningsadgangen.

Det bør derfor overvejes, om retsplejelovens § 789, som den nu er udformet, har det rette indhold. Man skal i den forbindelse pege på, om det ikke vil være rigtigt at stille krav om, at tilfældighedsfund, som måtte dukke op som følge af brug af den foreslåede udvidede overvågningsadgang kun må benyttes som bevis i retten, hvis strafferammen for tilfældighedsfundet svarer omtrent til den, der gælder for det forhold, som efterforskningen er rettet imod.

Nyrogade 8
1203 København K

Tlf.: 33 15 30 70
Fax.: 33 15 30 61
Mail:
post@retssikkerheds-fonden.dk

Dato: 27.03.2006
Navn: Ole Espersen
Side 3 af 4

Fondens bestyrelse:
Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen •
Professor Vagn Greve •
Advokat Christian Harlang •
Landsdommer
Holger Källehaug •
Seniorrådgiver cand. jur.
Lars Adam Rehof •
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhjelm •

Medlemmer af Forum for retssikkerhed:
Professor
Lennart Lyng Andersen •
Professor dr. jur.
Flemming Balvig •
Adjunkt ph.d. Thomas Elholm •
Advokat Bjørn Elmquist •
Fængselsinspektør H. J. Engbo •
Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen •
Professor Vagn Greve •
Professor dr. jur.
Jens Vedsted Hansen •
Advokat Christian Harlang •
Professor dr. med. Niels Holby •
Advokat Thorkild Høyer •
Dr. med. Torben Ishøj •
Landsdommer
Holger Källehaug •
Professor Ole Krarup •
Tidligere byretspræsident
Claus Larson •
Advokat Helle Lokdam •
Professor dr. phil. Anker Brink Lund •
Professor Brian Patrick McGuire •
Professor dr. jur. Peter Pagh •
Cand. jur. Ulrich Horst Petersen •
Seniorrådgiver cand. jur.
Lars Adam Rehof •
Overlæge Bente Rich •
Juridisk konsulent, cand. jur.
Therese Rytter •
Statsautoriseret revisor
Lars Skovgaard Sørensen •
Professor Eva Smith •
Advokat Tyge Trier •
Professor Per Ole Tråskmann •
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhjelm •
Specialkonsulent
Mandana Zarrehparvar •

Fondens formål:

Retssikkerhedsfonden er almennyttig. Dens formål er at fremme viden om samt forståelse og respekt for retsstatsprincippernes betydning for den demokratiske stat. Dette skal ske blandt andet ved at støtte og inspirere til forskning og formidling, afholdelse af seminarer m.v.

Der er i fondens regi etableret et "Forum for retssikkerhed", hvori der udveksles erfaringer vedrørende udviklinger inden for aktuelle retssikkerhedsområder. Der søges tilrettelagt en indsats på forskellige områder blandt andet ved udarbejdelse af beskrivelser af udviklingen og diskussioner om dens mulige implikationer for væsentlige retssikkerhedsspørgsmål. Såvel Forum for retssikkerhed som Retssikkerhedsfonden kan tage aktuelle emner op med politikere og myndigheder.

Hvis man accepterer et sådant lighedskriterium, bør retsplejelovens § 789 stk. 3 ændres og kravet til strafferammen skærpes og hæves til mellem 4 og 6 år.

Udvidede beføjelser til politiet, som kun legitimeres af en alvorlig og konkret begrundet frygt for terrorisme, kan ikke begrunde, at beviser for forbrydelser, som i den forbindelse er uvæsentlige, benyttes i retten. Midler bør altid stå i et rimeligt forhold til målet, og dette må i særdeleshed gælde, når der er tale om tilfældighedsfund.

Småfisk bør ikke være tilladelig bifangst, når man jager terrorister. Det bør et retssamfund, som det danske kunne leve med.

Med venlig hilsen

Ole Espersen

Nybrogade 8
1203 København K

Tlf.: 33 15 30 70
Fax.: 33 15 30 61
Mail:
post@retssikkerheds-fonden.dk

Dato: 27.03.2006
Navn: Ole Espersen
Side 4 af 4

Fondens bestyrelse:

Professor em.dr.jur. (formand)
Ole Espersen •
Professor Vagn Greve •
Advokat Christian Harlang •
Landsdommer
Holger Källhauge •
Seniorrådgiver, cand.jur.
Lars Adam Rehof •
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhjelm •

Medlemmer af Forum for retssikkerhed:

Professor
Leinart Lyyge Andersen •
Professor dr. jur.
Flemming Balvig •
Adjunkt ph.d. Thomas Elholm •
Advokat Bjørn Elmquist •
Fængselsinspektør H. J. Engbo •
Professor em.dr. jur. (formand)
Ole Espersen •
Professor Vagn Greve •
Professor dr. jur.
Jens Vedsted Hansen •
Advokat Christian Harlang •
Professor dr. med. Niels Høiby •
Advokat Thorkild Hoyer •
Dr. med. Torben Ishov •
Landsdommer
Holger Källhauge •
Professor Ole Krarup •
Etidligere byretspræsident
Claus Larsen •
Advokat Helle Lokdam •
Professor dr. phil. Anker Brink Lund •
Professor Brian Patrick McGuire •
Professor dr. jur. Peter Pagh •
Cand. jur. Ulrich Horst Petersen •
Seniorrådgiver, cand. jur.
Lars Adam Rehof •
Overlæge Bente Rich •
Juridisk konsulent, cand. jur.
Therese Rytter •
Statsautoriseret revisor
Lars Skovgaard Sørensen •
Professor Eva Smith •
Advokat Tyge Eriksen •
Professor Per Ole Traskmann •
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhjelm •
Specialkonsulent
Mandana Zarrehparvar •

Fondens formål:

Retssikkerhedsfonden er almennyttig. Dens formål er at fremme viden om samt forståelse og respekt for retsstatsprincippernes betydning for den demokratiske stat. Dette skal ske blandt andet ved at støtte og inspirere til forskning og formidling, afholdelse af seminarer m.v.

Der er i fondens regi etableret et "Forum for retssikkerhed", hvori der udveksles erfaringer vedrørende udviklinger inden for aktuelle retssikkerhedsområder. Der søges tilrettelagt en indsats på forskellige områder blandt andet ved udarbejdelse af beskrivelser af udviklingen og diskussioner om dens mulige implikationer for væsentlige retssikkerhedsspørgsmål. Såvel Forum for retssikkerhed som Retssikkerhedsfonden kan tage aktuelle emner op med politikere og myndigheder.

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmen 10
1240 København K

JSS / Helle H

Nybrogade 8
1203 København K

Tlf.: 33 15 30 70
Fax.: 33 15 30 61

Mail:
post@retssikkerheds-fonden.dk

Dato: 27.03.2006
Navn: Ole Espersen
Side 1 af 2

Sagsnummer: 2005-730-0246

Idet der samtidig hermed fremsendes en udtalelse fra Forum fra Retssikkerhed vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v., og lov om luftfart, skal man fra Fondens side fremkomme med følgende principielle betragtninger:

- 1) Forum har ikke taget stilling til andre dele af udkastet end de kommenterede.
- 2) Blandt andet i fortsættelse af konferencen på Christiansborg den 1.2.2006 arbejder vi videre med spørgsmålet om forbedring af lov kvaliteten, herunder i forbindelse med forberedelsen af lovforslag; dette arbejde er endnu ikke tilendebragt, men det foreliggende udkast til lovforslag vil indgå i arbejdet, idet følgende synes at være diskutabelt i relation til god lovforberedelse:
  - a) Der har ikke været nedsat et alsidigt sammensat forberedende udvalg, idet den tværministerielle arbejdsgruppe alene havde repræsentanter fra en række ministerier og efterretningstjenesterne.
  - b) Navnene på gruppens medlemmer er uoplyst. Anonymiteten kan svække følelsen af et personligt/professionelt ansvar.
  - c) En række dokumenter, der vedrører baggrunden for forslagene, er holdt hemmelige, og beskrivelsen af det reelle behov for de øgede indskrænkninger i grundlæggende rettigheder er ret sparsom. Eksempel: den foreslåede væsentlige udvidelse af adgangen til telefonaflytning begrundes således:
 "Efter Justitsministeriets opfattelse bør det ikke [...] være en særlig betingelse, at politiet i de konkrete tilfælde godtgør, at den person, indgrebet retter sig mod, anvender en flerhed af

Fondens bestyrelse:

Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen •
Professor Vagn Greve •
Advokat Christian Harlang •
Landsdommer
Holger Kallehauge •
Seniorrådgiver, cand. jur.
Lars Adam Rehof •
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhelm •

Medlemmer af Forum for retssikkerhed:

Professor
Lennart Lyng Andersen •
Professor dr. jur.
Flemming Balvig •
Adjunkt ph.d. Thomas Elholm •
Advokat Bjørn Elmquist •
Fængselsinspektør H. J. Engbo •
Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen •
Professor Vagn Greve •
Professor dr. jur.
Jens Vedsted Hansen •
Advokat Christian Harlang •
Professor dr. med. Niels Højby •
Advokat Thorkild Hoyer •
Dr. med. Torben Ishay •
Landsdommer
Holger Kallehauge •
Professor Ole Krarup •
Tidligere byretspræsident
Claus Larsen •
Advokat Helle Lokdam •
Professor dr. phil. Anker Brink Lund •
Professor Brian Patrick McGuire •
Professor dr. jur. Peter Pagh •
Cand. jur. Ulrich Horst Petersen •
Seniorrådgiver, cand. jur.
Lars Adam Rehof •
Overlæge Bente Rich •
Juridisk konsulent, cand. jur.
Therese Rytter •
Statsautoriseret revisor
Lars Skovgaard Sørensen •
Professor Eva Smith •
Advokat Tyge Trier •
Professor Per Ole Tråskmann •
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhelm •
Specialkonsulent
Mandana Zarrehparvar •

Fondens formål:

Retssikkerhedsfonden er almennyttig. Dens formål er at fremme viden om samt forståelse og respekt for retsstatsprincippernes betydning for den demokratiske stat. Dette skal ske blandt andet ved at støtte og inspirere til forskning og formidling, afholdelse af seminarer m.v.

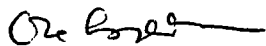
Der er i fondens regi etableret et "Forum for retssikkerhed", hvori der udveksles erfaringer vedrørende udviklinger inden for aktuelle retssikkerhedsområder. Der søges tilrettelagt en indsats på forskellige områder blandt andet ved udarbejdelse af beskrivelser af udviklingen og diskussioner om dens mulige implikationer for væsentlige retssikkerhedsspørgsmål. Såvel Forum for retssikkerhed som Retssikkerhedsfonden kan tage aktuelle emner op med politikere og myndigheder.

kommunikationsmidler. Justitsministeriet har i den forbindelse lagt vægt på, at formålet med den foreslåede adgang til retskendelse på en person ved telefonaflytning i sager om overtrædelse af straffelovens kapitel 12 og 13 som anført er at forenkle proceduren, og at det som nævnt er Politiets Efterretningstjenestes generelle erfaring, at netop de kredse, der mistænkes for forbindelse med mulig terrorvirksomhed, i væsentlig grad søger at udnytte den teknologiske udvikling inden for tele- og internetkommunikation til at undgå overvågning fra myndighedernes side.”

Efter Den europæiske menneskerettighedskonvention afhænger tilladeligheden af et indgreb i en grundlæggende rettighed bl.a. af om indgrebet er nødvendigt i et demokratisk samfund. Denne bedømmelse vanskeliggøres eller umuliggøres i det omfang forarbejderne pga. hemmeligholdelsen ikke tillader en proportionalitetsafvejning.

- d) Høringsfristen (3 uger) er meget kort, især i betragtning af at forslaget vedrører principielt særdeles vigtige områder ud fra en retssikkerhedsmæssig betragtning og dertil frembyder en række vanskeligt tilgængelige tekniske spørgsmål.
- 3) Spørgsmålet om effektiviteten af kontrollen med efterretningstjenesterne er – som det også fremgik af Christiansborg-konferencen – på Fondens arbejdsprogram.

Med venlig hilsen

Ole Espersen

Nybrogade 8
1203 København K

Tlf.: 33 15 30 70
Fax.: 33 15 30 61
Mail:
post@retssikkerheds-fonden.dk

Dato: 27.03.2006
Navn: Ole Espersen
Side 2 af 2

Fondens bestyrelse:

Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen •
Professor Vagn Greve •
Advokat Christian Harlang •
Landsdommer
Holger Kallehauge •
Seniorrådgiver, cand. jur.
Lars Adam Rehof •
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhjelmsen •

Medlemmer af Forum for retssikkerhed:

Professor
Lennart Lyngby Andersen •
Professor dr. jur.
Flemming Balvig •
Adjunkt ph.d. Thomas Elholm •
Advokat Bjørn Elmquist •
Fængselsinspektør H. J. Engbo •
Professor em. dr. jur. (formand)
Ole Espersen •
Professor Vagn Greve •
Professor dr. jur.
Jens Vedsted Hansen •
Advokat Christian Harlang •
Professor dr. med. Niels Højby •
Advokat Thorkild Høyer •
Dr. med. Torben Ishøj •
Landsdommer
Holger Kallehauge •
Professor Ole Krarup •
Tidligere byretspræsident
Claus Larsen •
Advokat Helle Lokdam •
Professor dr. phil. Anker Brink Lund •
Professor Brian Patrick McGuire •
Professor dr. jur. Peter Pagh •
Cand. jur. Ulrich Horst-Petersen •
Seniorrådgiver, cand. jur.
Lars Adam Rehof •
Overlæge Bente Rich •
Juridisk rådgiver, cand. jur.
Therese Rytter •
Statsautoriseret revisor
Lars Skovgaard Sørensen •
Professor Eva Smith •
Advokat Tyge Trier •
Professor Per Ole Tråskmann •
Cand. mag. lic. jur.
Preben Wilhjelmsen •
Specialrådgiver,
Maudana Zarreparvar •

Fondens formål:

Retssikkerhedsfonden er almennyttig. Dens formål er at fremme viden om samt forståelse og respekt for retsstatsprincippernes betydning for den demokratiske stat. Dette skal ske blandt andet ved at støtte og inspirere til forskning og formidling, afholdelse af seminarer m.v.

Der er i fondens regi etableret et "Forum for retssikkerhed", hvori der udveksles erfaringer vedrørende udviklinger inden for aktuelle retssikkerhedsområder. Der søges tilrettelagt en indsats på forskellige områder blandt andet ved udarbejdelse af beskrivelser af udviklingen og diskussioner om dens mulige implikationer for væsentlige retssikkerhedsspørgsmål. Såvel Forum for retssikkerhed som Retssikkerhedsfonden kan tage aktuelle emner op med politikere og myndigheder.

Justitsministeriet
Lovafdelingen, Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Jmt. Mdt.
24 MRS. 2006

24. marts 2006
IMT/SUP

OVERBRINGES

24 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005 NR. 730-0246

**Høring vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af
retsplejeloven m.fl. (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe
terrorisme mv.)**

Ved brev af 1. marts 2006 har Justitsministeriet anmodet brancheforeningen
Telekommunikationsindustrien om bemærkninger til ovennævnte udkast til
lovforslag. I den anledning vender Telekommunikationsindustrien i Danmark
(herefter TI) hermed tilbage.

TI har følgende overordnede bemærkninger til udkastet til lovforslag:

- For så vidt angår de dele af udkastet til lovforslag, som vedrører teleområdet er det TI's opfattelse, at udkastet er misvisende, da det baserer sig på en fejlagtig opfattelse af de tekniske muligheder for observation i mobilnet. Dette beror formentlig på, at branchen ikke forud har været inddraget.
- Der eksisterer allerede metoder til teleobservation, som anvendes af politiet i et veletableret samarbejde med udbydere. TI er uforstående overfor, at der foreslås hjemmel til at pålægge teleudbydere at udføre efterforskningsmæssige opgaver, som politiet i dag varetager.
- Udkastet til lovforslag henviser til samtidige og senere ændringer af anden lovgivning, herunder ændringer i telekonkurrenceloven. TI finder, at ukoordinerede udkast til lovændringer som led i terrorbekæmpelse skaber en ganske u hensigtsmæssig uigennemsigthed med hensyn til de øgede forpligtelser, der pålægges telesektoren. TI finder derfor den anvendte fremgangsmåde kritisabel og anmoder om, at lovændringerne i anledning af regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse fremlægges samlet, herunder i en samlet offentlig høring forinden de enkelte lovforslag fremsættes i Folketinget.

TI har følgende konkrete bemærkninger til udkastet til lovforslag:

A: Ad ændring af retsplejelovens § 791 a (teleobservation)

De foreslåede nye bestemmelser indeholder dels hjemmel for politiet til at foretage teleobservation (stk. 5), dels hjemmel som pålægger teleudbyderne at bistå politiet ved gennemførelse af teleobservation (stk. 6).

TI har følgende bemærkninger til de foreslåede nye bestemmelser om teleobservation:

1. Lovudkastets henvisning til regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse og den bagvedliggende embedsmandsrapport (anbefaling 30) – lokalisering af tændt eller aktiv mobiltelefon

I pkt. 4.2 i lovudkastets almindelige bemærkninger (udkastets side 50-51) henvises til anbefaling 30 i regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse og den bagvedliggende embedsmandsrapport fra den tværministerielle arbejdsgruppe om terrorbekæmpelse.

I lovudkastet (side 50) er følgende citeret fra embedsmandsrapporten:

”... den nuværende teknik inden for mobiltelefoni giver mulighed for, at man via mastepositioner kan stedfæste, hvor en tændt mobiltelefon befinder sig, uanset om mobiltelefonen faktisk benyttes til kommunikation.”

Endvidere er i lovudkastet (side 51) følgende refereret fra regeringens handlingsplan:

”... at ikke alle udbyderes net i dag er indrettet således, at et sådant indgreb (udlevering af oplysning om, hvilke master en tændt mobiltelefon er i forbindelse med) teknisk er muligt” (vor tilføjelse).

TI ønsker at gøre opmærksom på, at der IKKE foreligger teknisk mulighed for at stedfæste en tændt mobiltelefon, som ikke er aktivt kommunikerende. Det er kun muligt via mastepositioner at stedfæste en tændt mobiltelefon, når denne aktivt benyttes til kommunikation. Den internationale GSM- og UMTS-standarder, som udgør grundlaget for mobiloperatørernes opbygning af mobilnettene, indeholder således ikke tekniske løsninger og specifikationer, som indebærer løbende registreringer af, hvor en tændt men ikke aktiv mobiltelefon befinder sig. Det er en grundlæggende forudsætning for mobilnettenes funktion, at stedfæstelse kun finder sted, når kendskab til positionen er nødvendig for mobilnettet, herunder i forbindelse med aktiv transmission til eller fra mobiltelefonen. For den gode ordens skyld kan det dog oplyses, at hvis mobiltelefonen bevæger sig ind i et nyt overordnet område i mobilnettet ved et

skift til ny celle/masteposition, vil der i nettet ske en registrering af bevægelsen – en såkaldt opdatering - uanset om der sker en aktiv kommunikation. Sådanne overordnede områder i mobilnettene er dog arealmæssigt meget store. Der henvises til vedlagte **bilag** med en nøjere teknisk redegørelse.

Den citerede omtale fra embedsmandsrapporten om, at den nuværende teknik indenfor mobiltelefoni giver mulighed for stedfæstelse af en tændt mobiltelefon, som ikke benyttes til kommunikation, er således ukorrekt. TI bemærker i den forbindelse at embedsmandsrapporten ikke indeholder nogen form for dokumentation for den påståede teknik. TI har i øvrigt tidligere overfor repræsentanter for Justitsministeriet og VTU-ministeriet mundtligt redegjort for denne fejl i embedsmandsrapporten i forbindelse med møderækken i VTU-ministeriets tekniske arbejdsgruppe, som i januar 2006 drøftede anbefaling 15, 17, 18 og 25.

TI stiller sig endvidere uforstående overfor den citerede omtale fra regeringens handlingsplan om, at "ikke alle udbyderes net er i dag indrettet, så det omtalte indgreb teknisk kan lade sig gøre". Der er således ingen eksempler på, at mobilnet er indrettet, så oplysning om hvilke master en tændt mobiltelefon er i forbindelse med, kan gives – medmindre der sker aktiv kommunikation eller et skift af overordnet område.

Som det fremgår ovenfor, kan kravet i anbefaling 30 om, at teleudbydere – på baggrund af en observationskendelse - skal forpligtes til at udlevere oplysning om, hvilke master en tændt mobiltelefon er i forbindelse med, kun opfyldes ved at skabe kommunikation mod den mistænkte tændte mobiltelefon, jf. den i dag benyttede løsning, som er omtalt nedenfor i pkt. 3.

Den foreslåede ændring af retsplejeloven er således baseret på et misvisende grundlag, som kan blive yderligere belyst, når den forudsatte analyse af handlingsplanens pkt. 30 er gennemført (jf. nedenfor pkt. 5).

TI anmoder på baggrund af ovenstående om at enhver omtale i udkastet om at pålægge teleudbyderne forpligtelse til at udlevere oplysninger til politiet om, hvilke mobiltelefonmaster en tændt mobiltelefon er i forbindelse med, udgår. De pågældende steder i udkastet (på side 50, 51, 52, 56 og 90) kan det i stedet anføres, at teleudbyderne forpligtes til at udlevere (1) oplysninger til politiet om, hvilke mobiltelefonmaster en aktivt kommunikerende mobiltelefon er i forbindelse med, herunder telefoner, der modtager tavse sms'er, samt (2) oplysninger om skift mellem overordnede områder for en mobiltelefon, der ikke er aktivt kommunikerende.

Det bemærkes, at den foreslåede lovtekst til den nye § 791 a, stk. 5 alene omtaler "lokalisering af en mobiltelefon, der antages at benyttes af en mistænkt" (vor fremhævelse). Hvis det i lovforslagsbemærkningerne præciseres, at der med "benyttes" forstås, at mobiltelefonen er i brug (aktivt kommunikerende) eller

skifter overordnet område, har TI ikke bemærkninger til den foreslåede formulering af den nye § 791 a, stk. 5.

2. Lovudkastets forslag til definition af teleobservation – oplysning om afstand fra mobilmasten

Begrebet "teleobservation" er i lovudkastets særlige bemærkninger til den nye § 791 a, stk. 5 (udkastets side 90) foreslået defineret således:

"Ved teleobservation forstås indhentelse af oplysninger, der gør det muligt løbende at stedfæste en mobiltelefon. Det vil navnlig dreje sig om oplysninger om, hvilke mobiltelefonmaster den pågældende mobiltelefon er i forbindelse med ved opdateringer, hvilken celle der er anvendt ved opdateringen, samt i hvilken afstand fra masten mobiltelefonen befinder sig ved opdatering".

Forslaget til definitionen er også gengivet i udkastets almindelige bemærkninger på side 51 nederst og side 52 øverst.

En kendelse om (tele)observation har hidtil givet politiet mulighed for at få udleveret lokaliseringsdata i form af oplysning om hvilke master/celler, der er anvendt under en aktiv kommunikation, jf. nedenfor pkt. 3.

Udlevering af oplysninger om i hvilken afstand fra masten en mobiltelefon befinder sig, jf. den citerede foreslåede definition, er ikke en teknisk mulighed, som i dag er tilgængelig som standardløsning i de danske mobilnet i forbindelse med sporingsydelse til politiet. Måling af delay til indikation af afstand kan alene gøres tilgængeligt via særlige ydelser, der videregiver informationen i tjenesteforvaltningen, og sådanne oplysninger forefindes derfor ikke blandt de trafik- og lokaliseringsdata, som indløber og videregives i forbindelse med en sporing af en kunde, der ikke benytter sådanne ydelser, der i øvrigt ikke udbydes i dag.

Der findes derfor heller ikke eksempler på, at politiet har fået udleveret oplysninger om afstand fra masten, i forbindelse med hidtidige (tele)observationskendelser.¹ Dette følger også af den i udkastet til lovforslag omtalte Højesteretskendelse (side 49), hvoraf det fremgår at de udleverede oplysninger om celle-ID i den konkrete sag ikke kunne stedfæste en persons færden så præcist, at den kunne lokaliseres til en bolig eller andre husrum. Dette er også baggrunden for, at de hidtidige observationskendelser er sket i henhold til retsplejelovens § 791 a, stk. 2 og ikke stk. 3.

---

¹ For den gode ordens skyld bemærkes, at mobiludbydere i nødretilfælde (herunder ved selvmordstrusler) bistår politiet med mere nøjagtige positionsangivelser af en tændt mobiltelefon (sporing ved hjælp af krydspejling). Dette kræver imidlertid, at de involverede mobiltelefonmaster (celler) afbrydes fuldstændig i en kort periode. Sådant afbrydelse af masten medfører at samtlige igangværende samtaler på masten/cellen afbrydes. Denne løsning kan derfor naturligvis kun benyttes i nødretilfælde.

Markedet – herunder det internationale marked - har ikke hidtil efterspurgt produkter til sporing for politiet, som nødvendiggør brug af oplysninger om afstanden mellem mobiltelefonen og masten. Leverandørerne af mobilcentraler (Nokia og Ericsson) har derfor ikke udviklet funktioner og software, som muliggør registrering af sådanne oplysninger. Særlige danske krav om sådanne funktioner vil derfor både være særdeles dyre i udviklingsomkostninger, ligesom leverandørerne ikke vil opprioritere udvikling af funktioner, som alene kræves i Danmark. Konsekvenserne af særlige danske krav til oplysninger fra mobilnettene, som ikke kendes fra andre og langt større markeder, vil derfor indebære større omkostninger for danske udbydere af mobilnet, samt forsinkelser ved enhver fremtidig opdatering af de danske mobilnet i forbindelse med fremkomsten af nye faciliteter til styring af nettene. Begge dele vil være til ugunst for såvel de danske mobiltelefonkunder som de danske udbydere af mobilnet.

Spørgsmålet om ”i hvilken afstand fra masten mobiltelefonen befinder sig” er heller ikke nævnt i regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse eller i den bagvedliggende embedsmandsrapport.

TI stiller sig derfor uforstående overfor hvorfor ”afstand fra masten” er nævnt i den foreslåede definition af teleobservation i udkastet til lovforslagets bemærkninger, og på baggrund af de ovenfor skitserede store ulemper forbundet med et sådant krav, anmoder TI derfor om, at omtalen af mobiltelefonens afstand fra mobilmasten udgår af lovforslagsbemærkningerne.

I definitionen sondres i øvrigt mellem hvilke master en mobiltelefon er i forbindelser med og hvilken celle, der er anvendt ved opdateringen. Som det fremgår af det vedlagte tekniske bilag, er der tre celler/antenner på hver mast. Ved oplysning om, hvilken celle, der er anvendt opnås derfor også oplysning om hvilken mast der er anvendt. Definitionen kan derfor forenkles. Begrebet ”opdatering” kan tillige give anledning til forvirring, hvorfor TI foreslår, at dette begreb udgår af definitionen.

TI foreslår på baggrund af ovenstående, at definitionen af teleobservation i stedet for at henvise til de tre uhensigtsmæssige eksempler (master, celler og afstand) henviser til den fælleseuropæiske definition af lokaliseringsdata, som findes i direktiv 2002/58 om databeskyttelse inden for elektronisk kommunikation, og som er gengivet i bkg. nr. 638 af 20. juni 2005 om udbud af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (§ 2, stk. 4), og som lyder ”ved lokaliseringsdata forstås data, som behandles i et elektronisk kommunikationsnet, og angiver den geografiske placering af det terminaludstyr, som brugeren af en offentlig kommunikationstjeneste anvender”. Lokaliseringsdata omfatter dermed alene de oplysninger om lokalisering, som det elektroniske kommunikationsnet behandler for at tilvejebringe den service, som kunden benytter.

3. Den nuværende tekniske løsning til teleobservation (uden afstand fra masten)

Som det fremgår ovenfor under pkt. 1 er der ikke teknisk mulighed for at stedfæste en tændt mobiltelefon, medmindre denne er aktivt kommunikerende. Hvis politiet har behov for at gennemføre en hyppigere stedfæstelse via teleobservation, må aktiv kommunikation derfor skabes – helst uden at mistænke får oplysning herom.

Teleobservationer har på den baggrund hidtil været gennemført ved, at politiet samtidigt efter behov har iværksat en aktiv kommunikation mod kunden i form af såkaldte "tavse, usynlige" sms'er, samtidig med at den relevante teleudbyder – mod observationskendelse – har udleveret oplysninger til politiet om, hvilke master den aktivt kommunikerende mobiltelefon blev sat i forbindelse med (i form af celle-ID). Udleveringen af oplysninger om celle-ID er sket samtidig med at kommunikationen finder sted.

"Tavse, usynlige" sms giver normalt ikke anledning til visning i modtagerens display eller anden form for indikation/ringsignal. Modtageren af en sådan sms vil derfor i almindelighed ikke opdage, at der sker kommunikation, hvorfor sådanne sms udgør et brugbart efterforskningsredskab i forbindelse med teleobservation. Dog vil modtagerens telefonregning indeholde oplysning om modtagelsen af en tavs sms, hvis modtageren befinder sig i udlandet ved modtagelsen af sms'en (på grund af roamingafgiften). "Tavse, usynlige" sms er specificeret i GSM- og UMTS-standarderne, og kan sendes på samme måde som almindelige sms. Det står enhver, herunder politiet frit for at anvende sådanne sms, som dog kræver at afsenderen har en særlig type mobilterminal.

TI finder det naturligt, at den hidtidige ordning fortsætter, således at det også fremover er politiet, der afsender de "tavse, usynlige" sms'er til mobiltelefoner, som politiet har indhentet observationskendelse på. Da det ikke kan udelukkes, at den observerede mobiltelefon kan erkende modtagelsen af tavse SMS, eller at den mistænkte via radiosignalerne, f.eks. via en påklistret mobilflash, der kan erhverves for få kroner, kan få formodning herom², er det efter TI's opfattelse essentielt for værktøjets efterforskningsmæssige værdi, at tavse sms'er kun anvendes af politiet, som alene kan afgøre det nødvendige omfang af brugen.

TI er således uforstående overfor hvorfor der med anbefaling 30 og det foreliggende udkast til lovforslag lægges op til, at det fremover er teleudbyderne – og ikke politiets telecenter – der skal udsende de nødvendige "tavse, usynlige" sms, idet teleudbyderne på denne måde pålægges at udføre efterforskningsmæssige opgaver.

---

² Jo flere mastepositioner, der ønskes identificeret via radiosignalet, desto større er risikoen for den forøgede radiosignalering opdages af mistænkte.

4. Behovet for den nye hjemmel om teleobservation

Når bortses fra ovenstående tekniske misforståelser, dels med hensyn til mulighed for stedfæstelse af tændt mobil, som ikke kommunikerer (pkt. 1), dels med hensyn til afstandsangivelse fra masten (pkt. 2), bibringer den foreslåede nye bestemmelse ikke til noget nyt, medmindre baggrunden for forslaget alene er en ønske om at teleudbyderne skal iværksætte kommunikation mod kunden i stedet for som nu, hvor det er politiet (pkt. 3).

TI foreslår derfor, at den nærmere baggrund for lovforslaget om den nye bestemmelse i retsplejelovens § 791 a, stk. 5 og 6, tydeligere præciseres i lovforslaget.

5. Udredningsarbejde

Det fremgår af udkastet på side 51, 3, afsnit, jf. regeringens handlingsplan, at VTU-ministeriet parallelt med lovforslaget til ændring af retsplejeloven skal gennemføre et udredningsarbejde, der skal afklare de tekniske muligheder (for at gennemføre indgreb i form af observation), herunder behovet for at udvikle nye tekniske løsninger på området.

TI bemærker, at dette udredningsarbejde endnu ikke er iværksat, hvorfor det er forkert at angive i lovforslagets bemærkninger, at udredningsarbejdet gennemføres parallelt med lovforslaget. Omtalen bør derfor udgå.

TI er imidlertid meget enig i, at der er behov for et udredningsarbejde, særligt set i lyset af de ovenfor beskrevne mange misforståelser. Dertil kommer, at TI generelt er uforstående overfor baggrunden for anbefaling 30, eftersom den nuværende løsning til teleobservation, jf. pkt. 3, set fra TI's side fungerer godt. Et udredningsarbejde vil også på dette punkt være en fordel. Idet udredningsarbejdet næppe kan gennemføres i indeværende folketingssamling, som snart er slut, foreslår TI at lovforslag om observationskendelser udskydes til et senere tidspunkt.

6. Henvisningen til teleloven

Det fremgår af udkastet til lovforslag side 51, 2. afsnit og side 55, 4. afsnit, at VTU-ministeren vil fremsætte lovforslag, som forpligter teleudbyderne til at sikre, at deres systemer er indrettet til, at oplysninger om anvendte master kan leveres til politiet.

Udlevering af oplysninger om anvendte master udgør ikke et indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. definitionen heraf i retsplejelovens § 780, men et indgreb i form af teleobservation, jf. retsplejelovens § 791 a. Lovforslaget til ændring af teleloven vil derfor i givet fald skulle omfatte pligt til at sikre, at

teleudbyderne indretter deres udstyr, så indgreb i form af teleobservation er mulig.

TI bemærker hertil, at det udkast til ændring af teleloven som netop har været sendt i offentlig høring, alene omfatter krav om, at teleudbydere indretter deres udstyr således, at politiet kan få adgang til at foretage indgreb i meddelelseshemmeligheden (jf. reglerne herom i retsplejelovens § 780 m.fl.). Udkastet omfatter derimod ikke krav om at teleudbyderne skal indrette systemer, så indgreb i form af teleobservation er mulig.

Af VTU-ministeriets afrapportering af 3. februar 2006 fra den tekniske arbejdsgruppe om terrorbekæmpelse fremgår det i øvrigt side 17, at anbefaling 30 først implementeres via lovgivning i efteråret 2006.

TI finder det unødvendigt at iværksætte ændringer i teleloven i anledning af anbefaling 30, idet der som nævnt ovenfor under pkt. 3 allerede eksisterer en umiddelbart tilfredsstillende løsning.

Såfremt der foreligger planer om en ændring af teleloven i anledning af anbefaling 30, finder TI det imidlertid særdeles uhensigtsmæssigt, at lovforslag til ændring af retsplejeloven i anledning af anbefaling 30 og lovforslag til ændring af teleloven i samme anledning ikke fremsættes samtidig. Også af denne grund anmoder TI om at lovforslag om observationskendelser udskydes til et senere tidspunkt.

Såfremt der derimod ikke er planer om en ændring af teleloven i anledning af anbefaling 30 beder TI om, at de nævnte henvisninger til en sådan ændring udgår af det foreliggende udkast til lovforslag.

7. Omkostninger for erhvervslivet

Hvis lovforslaget til ændring af retsplejeloven fremsættes med indhold som i det foreliggende udkast, vil dette medføre væsentlige investeringsomkostninger og vedvarende gener for teleudbyderne i Danmark, jf. ovenfor pkt. 2, ligesom dele af lovforslaget slet ikke kan gennemføres rent teknisk, jf. ovenfor pkt. 1. Dette bør i givet fald anføres i lovforslaget.

8. Politiets betaling for udbydernes praktiske bistand til teleobservation

Hidtil har teleudbydernes praktiske bistand til teleobservation kun omfattet udlevering af lokationsdata efter kendelse om edition. Udbyderne har mulighed for at kræve sine udgifter i forbindelse med den praktiske bistand og udleveringen af dataene dækket af politiet, jf. bl.a. reglerne herom i retsplejelovens § 300, stk. 3.

Spørgsmålet om økonomisk godtgørelse for teleudbydernes praktiske bistand til politiet i medfør af den foreslåede nye § 791 a, stk. 5 og 6 om teleobservation er ikke omtalt i udkastet til lovforslag.

TI anmoder om, at spørgsmålet om betaling for teleudbydernes praktiske bistand afspejles i lovforslaget ved indsættelse af regler svarende til reglerne i retsplejelovens § 786, stk. 8 (betaling for teleudbydernes praktiske bistand ved indgreb i meddelelshemmeligheden) og retsplejelovens § 804, stk. 5 og retsplejelovens § 300, stk. 3 (edition).

9. Lokaliseringsdata kontra masteoplysninger – sammenhæng til anbefaling 17

I udkastet til lovforslag side 50-51 henvises til, at anbefaling 30 har sammenhæng med anbefaling 17 i regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse.

Anbefaling 17 omhandler "tele- og masteoplysninger", som er defineret i retsplejelovens § 780. Masteoplysninger er således synonymt med udvidet teleoplysning, jf. retsplejelovens § 780, stk. 1, nr. 4, og er også omtalt i den tværministerielle arbejdsgruppes rapport (s. 63). Udvidet teleoplysning/masteoplysning omfatter oplysning om hvilke mobiltelefoner der i et givet tidsrum har benyttet sig af en bestemt sendemast. Politiets indhentelse af masteoplysninger udgør et indgreb i meddelelshemmeligheden, jf. retsplejelovens § 780.

Anbefaling 30 omhandler derimod lokaliseringsdata, som er defineret i udbudsbekendtgørelsen § 2, stk. 4. Lokaliseringsdata omfatter oplysninger om, hvilke maste en bestemt mobiltelefon har benyttet. Når politiet opnår en observationskendelse, udleverer teleudbyderen oplysning vedrørende det pågældende mobiltelefonnummer til politiet i form af fremadrettede lokaliseringsdata. For så vidt angår historiske lokaliseringsdata udleveres disse efter kendelse om edition. Politiets indhentelse af lokaliseringsdata udgør således ikke et indgreb i meddelelshemmeligheden.

Som det fremgår, omhandler anbefaling 17 teleoplysning henholdsvis masteoplysning (udvidet teleoplysning), mens anbefaling 30 omhandler lokaliseringsdata. Anbefaling 17 og anbefaling 30 har derfor ikke umiddelbart nogen sammenhæng. For at undgå forvirring anmoder TI om, at al omtale af anbefaling 17 udgår af lovforslaget.

B: Ad ændring i retsplejelovens § 783 (retskendelse rettet mod person)

Udkastets forslag til ændring af § 783 udgør udmøntningen af anbefaling 26 i regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse. Anbefalingen omfatter indgreb i meddelelshemmeligheden generelt, herunder både indgreb i form af aflytning

og indgreb i form af teleoplysning (opkaldslistor mv.). TI er på den baggrund umiddelbart forundret over, at den foreslåede nye § 783, stk. 2 kun omfatter aflytning. Det bemærkes i den forbindelse, at der samtidig med iværksættelse af en aflytning næsten altid også udleveres teleoplysning fremadrettet.

Forslaget indebærer i øvrigt, at retskendelser fremover kan være rettet mod personen i stedet for som hidtil at skulle angive identifikation i form af telefonnummer eller lignende af det abonnement, som indgrebet retter sig mod. Dermed opstår spørgsmålet om, hvordan teleudbyderne i praksis modtager oplysning om, hvilke konkrete telefonnumre eller lignende, der skal iværksættes aflytning eller udleveres teleoplysning på.

Teleudbyderne bør efter TI's opfattelse aldrig pålægges at iværksætte aflytning eller udlevere teleoplysning alene på baggrund af oplysning om mistænktens navn og adresse. TI forudsætter således, at politiet selv, herunder ved opslag via 118 (som indeholder oplysning om telefonnumre og registreret kunde/brugers navn og adresse) og OCH (som indeholder oplysning om telefonnumre og aktuel udbyder), finder frem til hvilke telefonnumre, der er registreret i tilknytning til den mistænkte. Dertil kommer, at iværksættelse af indgreb i meddelelseshemmeligheden ikke altid knytter sig til mistænktens egne telefonnumre, men til andre kunders telefonnumre. Det bør derfor altid være politiet – og ikke teleudbyderen – der påtager sig ansvaret for hvilke telefonnumre eller lignende der iværksættes indgreb i meddelelseshemmeligheden.

TI forudsætter på denne baggrund, at teleudbyderne efter den nye regel kun kan pålægges at iværksætte aflytning eller udlevering af teleoplysning på baggrund af skriftlig anmodning fra politiet med angivelse af det eller de konkrete telefonnumre eller lignende, som aflytning mv. skal iværksættes på. Når telefonnummeret eller lignende identifikation efter den nye regel ikke længere fremgår af kendelsen, forudsætter TI således, at telefonnummeret eller lignende fremgår af politiets skriftlige begæring, som skal indeholde henvisning til retskendelsen.

TI foreslår, at ovenstående eller tilsvarende fremgangsmåde beskrives nærmere i lovforslagets bemærkninger, med henblik på at skabe retssikkerhed for kunderne og med henblik på at sikre, at der ikke efterfølgende opstår tvivl om det krævede omfang af teleudbydernes praktiske bistand til politiet.

TI står til rådighed for besvarelse af Justitsministeriets eventuelle spørgsmål i anledning af dette høringssvar, ligesom TI gerne uddyber høringssvaret ved et møde.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ib M. Tolstrup'. The signature is written in a cursive style with a large, stylized initial 'I'.

Ib M. Tolstrup
Direktør

Bilag – Teknisk beskrivelse af mobilnet

Et offentligt mobilnet består af et stort antal basisstationer (master), som hver har antenner (celler) pegende i tre retninger med 120° mellem hver. Sektorerne bliver dermed 120° brede. Det område af geografien, hvor det signal, som en mobilterminal modtager fra en given antenne, er 'det bedste' af de målelige signaler, kaldes for en radiocelle. Den radiære udstrækning af en celle er bestemt af faktorer som antennens højde over terrænet, udgangseffekten og tilstedeværelsen af bakker eller andet, som skygger for signalet.

For at en mobilterminal kan modtage et kald, er det nødvendigt at nettet omtrentligt ved, hvor den er henne. Mobilterminalen signalerer derfor løbende til mobilnettet, hvor den er. Denne signalering kaldes en opdatering. En opdatering koster meget strøm, og bruger således en del af terminalens batterikapacitet. Dertil kommer opdateringer bruger signalerings-kapacitet i mobilnettet. Derfor er offentlige mobilnet delt op i en række såkaldte Location Areas (LA), som hver kan bestå af hundredvis af basisstationer. Et LA vil således typisk være et geografisk område af betydelig udstrækning³. I hver celle udsendes løbende, hvilket LA cellen tilhører. På baggrund af principper indprogrammeret i den enkelte terminal og resultatet af de målinger, den løbende foretager, bestemmer den hvilken celle/antenne, der aktuelt er den bedste, og lytter til dennes paging kanal – den logiske kanaltype som bliver brugt til at advisere den enkelte terminal om, at der er et kald til den. Kun når en ny 'bedste' celle hører til et nyt LA, signalerer terminalen mod nettet om, at den nu findes i det nye LA, og dermed er ude af det gamle. Denne handling kaldes Location Update (LU). Når der ankommer et kald til en mobilterminal, som er tændt, sker der paging af terminalen over samtlige celler hørende til det LA, hvori den er registreret. Paging tager ikke så meget af mobilterminalens batteri som en opdatering gør.

En mobilterminal kan udover ved skift af LA, som beskrevet ovenfor, være i signaleringsmæssig kontakt med nettet i forbindelse med følgende statusændringer og -opdateringer:

- Attach: terminalen går fra slukket til tændt – option i standarden
- Detach: terminalen går fra tændt til slukket – option i standarden
- Periodic Update (PU): tidsstyret Location Update (LU) – option i standarden

Hvis et mobilnet anvender Periodic Update, og en terminal undlader at foretage LU på det tidspunkt, hvor den burde gøre det, betragtes den som værende slukket – batteristanden kan have været for ringe til at det har været muligt at signalere Detach til nettet inden det løb ud, eller fordi kunden har valgt at fjerne batteriet hvorved telefonen slukket inden Detach afsendes, eller terminalen blev slukket uden for dækningsområdet – og nettet registrerer terminalens status som

³ Eksempelvis er Hi3G Danmarks ApSs radionetværk alene opdelt i 9 LA, hvilket indebærer en betydelig geografisk udstrækning af hver LA, hvilket indebærer begrænset LU data til brug for stedbestemmelse/sporing.

Detached (Implicit Detach). Benyttes PU i et mobilnet, er intervallet mellem opdateringer typisk sat til flere timer ud fra hensynet til forbrug af signaleringskapacitet i nettet og batteriforbrug i mobilterminalerne. Virkningen af Implicit Detach er først og fremmest, at kald til en terminal, der er registreret som slukket, dirigeres til viderestillet nummer, herunder voice mail system uden forsøg på at skabe kontakt til modtageren over radiostrækningen.

Særlige funktioner i mobilnetværk baseret på Ericsson-udstyr til brug ved udførelse af opgaver for politiet:

Det er kun i begrænset omfang, mobilstandarderne specificerer funktioner rettet mod udførelse af aflytning og/eller udtrækning af trafikdata til brug for politimæssige opgaver. Løsninger hertil er derfor i høj grad leverandørspecifikke. Omtalen i det følgende tager udgangspunkt i mobilcentraler, MSC'er, leveret af Ericsson.

Det er to særlige software-moduler (sw), som anvendes til at efterkomme henvendelser fra politiet om bistand til aflytning og/eller udtrækning af trafikdata. Det ene modul afvikles i MSC'erne og det andet i HLR'erne, Home Location Register. HLR indeholder brugerens (nummerets) abonnentprofil, herunder aktuel opsætning af supplerende tjenester.

Der finder kun automatisk overførsel af statusændringer til Politiets Telecenter sted, når en mobilterminal opdaterer sig under en ny VLR-adresse, Visitors Location Register, dvs. når den har opdateret sig i et LA, som hører til en ny MSC's såkaldte serviceområde. Et serviceområde omfatter et eller flere LA. Der oversendes hverken ID af det nye Location Area eller ID af den celle, LA Update er foretaget over. Den grundlæggende årsag hertil er, at de for systemet nødvendige statusregistreringer i HLR ikke er betinget af kendskab til hverken LA ID eller celle ID. Derfor er disse oplysninger da heller ikke på noget tidspunkt til stede som et signal i HLR.

Ved skift af VLR-adresse overføres ud over VLR ID:

- Tidspunkt
- MSISDN: Det isatte SIM-korts internationale telefonnummer (landekode +45 efterfulgt af otte cifre i tilfælde af abonnent hos dansk udbyder)
- IMSI: SIM-kortets unikke internationale nummer – 'radioidentitet'

MSISDN er på forhånd kendt af de omtalte sw-moduler, idet MSISDN er nøglen til at igangsætte en aflytning/udtrækning af trafikdata. MSISDN benyttes til i HLR at finde IMSI, som er det nummer, modulet internt i hver MSC benytter til at 'opfange' hvert tilfælde af kontakt mellem terminal og net.

I forbindelse med kredsløbskoblede kald overføres til Politiets Telecenter:

- Tidspunkt for kald
- MSISDN

- IMSI
- IMEI: Mobilterminalens unikke hw-nummer – option i standarden
- Nummer for modsatte part og A/B-status
- Kaldstype
- Udfald af opkald: Manglende svar/gennemkobling/tab af forbindelse
- ID af celle, som kaldet opsættes over, samt ID for celler der skiftes til i løbet af samtalen
- Tidspunkt for afslutning af kald

Ved handover, skift mellem to radioceller, hvor cellerne ligger under hver sin MSC, er det nødvendigt at oplysning om bl.a. identiteten af den nye celle passerer gennem den MSC, som kaldet begyndte under. Det er derfor 'naturligt', at Cell-ID er til rådighed i MSC og dermed for det særlige sw-modul i forbindelse med kredsløbskoblede kald.

Nogenlunde de samme typer af oplysninger er til rådighed i forbindelse med pakkekoblede kald. Væsentlige undtagelser er, at der i dette tilfælde er IP-adresser inde i billedet, og at der ikke er information til rådighed i de evt. lange perioder, hvor der ikke overføres trafik eller signaleres over den opsatte virtuelle forbindelse.

Særligt om mobilnetværk baseret på Nokia-udstyr (Sonofon):

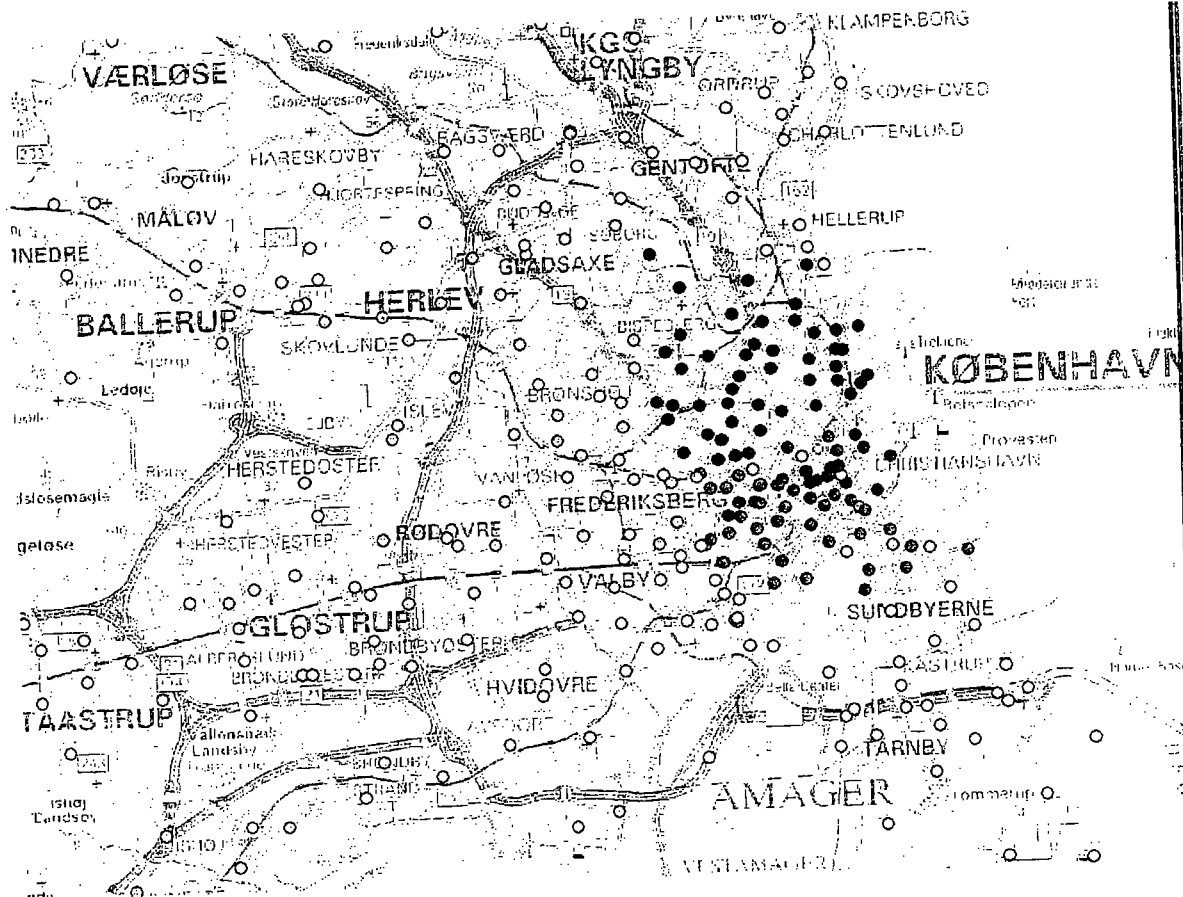
I netværk baseret på Nokia udstyr kan Location Area Update reports (LAU reports) genereres fra MSCerne i separate rapporter som beskrevet nedenfor.

"The location updates are reported using a separate location update report. The INVOKING EVENT can be location update, IMSI attach and IMSI detach and in case of location update the LOCATION UPDATE TYPE can be normal or periodic. In case of UMTS system the SAI (Service Area Identifier) number is displayed instead of the LAC/CI number."

Et location area (LAC) består af et afgrænset geografisk område indeholdende en række celler. Kortudsnittet nedenfor viser 12 location areas der dækker København og omegn. Hvert location area omfatter i geografisk udstrækning de celler, der er angivet ved hver særskilt farve.

LAU rapporter genereres på baggrund af statusændringer ved en kundes skifte mellem location areas.

I relation til Sonofons nuværende netstruktur i København skal det bemærkes, at Sonofon i øjeblikket er i gang med at foretage en større netværksomlægning, der betyder, at både størrelsen af, og cellernes placering i location areas er under stadig ændring. Status på nettet pr. 20. marts 2006 er vist på nedenstående kortudsnit.

Som det ses af kortet er der flere steder i det indre København, hvor der optræder celler i forskellige location areas inden for det samme geografiske område. Dette fænomen giver anledning til, at der i dette område vil ske hyppige skift af location area inden for området og det indebærer, at man via LAU rapporten vil kunne følge slutbrugers færd i et vist omfang.

Denne mulighed har tidligere været mere udbredt, men er blevet begrænset af, at der har pågået netværksomlægning over det seneste år, der har reduceret antallet af location areas.

Sammen med det faktum at Sonofon kan levere LAU reports fra MSCerne, er dette sandsynligvis årsagen til, at det fejlagtigt er blevet opfattet, at Sonofon er i stand til at levere positionsinformation for terminaler, der ikke aktivt benyttes til kommunikation.

Da omlægningen endnu ikke er færdig vil der selvsagt ske ændringer i forhold til ovenstående kort, hvor tendensen er, at der vil blive færre og mere sammenhængende location areas med færre skifte til følge.

Akt.nr. 43

Jmt. Mdt.
24 MRS. 2006

Returadresse: Regulatorisk Afdeling, Nørregade 21, 0900 København C, B.216
Justitsministeriet
Lovafdelingen, Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

OVERBRAGT

24. marts 2006
1572-0004/9
mholm

Høring vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven m.fl. (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme mv.)

Ved brev af 1. marts 2006 har Justitsministeriet anmodet TDC om bemærkninger til ovennævnte udkast til lovforslag.

Det kan i den anledning oplyses, at TDC fuldt ud tilslutter sig høringssvaret afgivet af Telekommunikationsindustrien i Danmark (TI).

Venlig hilsen

Jens Hauge
Vicedirektør

24 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005 NR. 730-0246

TDC A/S
Nørregade 21
0900 København C
Tlf. 33 43 77 77
Fax 33 43 77 19

Regulatorisk Afdeling
Nørregade 21
0900 København C
Tlf. 33 43 73 20
Fax 33 43 76 79

Internet:
www.tdc.dk
E-mail:
jhau@tdc.dk

Justitsministeriet
 Lovafdelingen, Strafferetskontoret
 Slotsholmsgade 10
 1216 København K
 Sendt: e-mail: jm@jm.dk

24. marts 2006
 JKS@DI.DK

Høring vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven.

Ved brev af 1. marts 2006 har Justitsministeriet bedt ITEK om kommentarer og bemærkninger til ovennævnte udkast.. I den forbindelse fremsender ITEK sit høringssvar.

Generelle bemærkninger.

ITEK har følgende generelle bemærkninger til udkastet til lovforslag:

- ITEK vil gerne understrege at der i hele forløbet har været arbejdet med særdeles korte tidsfrister som vi generelt har været mindre tilfreds med, især fordi det kan føre til fejlagtige opfattelser af de tekniske muligheder for observation via mobilnet samt de økonomiske konsekvensberegninger.
- ITEK er umiddelbart betænkelig og uforstående overfor, at der foreslås hjemmel til at pålægge teleudbydere at udføre efterforskningsmæssige opgaver, som politiet i dag varetager. Vi mener at det bør undersøges dybere især ihht. retssikkerheden og den personlige integritet.
- ITEK vil stærkt anbefale, at lovændringerne i regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse fremlægges samlet og til offentlig høring forinden de enkelte lovforslag fremsættes i Folketinget.

Vedr. dyberegående konkrete ændringer og tiltag kan ITEK oplyse, at vi fuldt ud tilslutter os høringssvaret afgivet af Telekommunikationsindustrien i Danmark (TI)

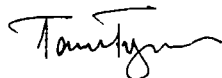
Justitsministeriet
 Lovafdelingen

29 MRS. 2006

2005 NR. 739-0246

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Tom Togsverd', with a stylized, cursive script.

Tom Togsverd
Branchedirektør

Randi Graabek

Fra: Per Henriksen [per@prosa.dk]
Sendt: 24. marts 2006 13:39
Til: Justitsministeriet
Emne: Høringssvar omkring styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme m.v.

Vedhæftede filer: høringssvar - retsplejeloven.doc

høringssvar -
retsplejeloven.d...

Hermed fremsendes PROSAs høringssvar

Mvh.

Per Henriksen

Per Henriksen
Kommunikations- og kampagnechef
Tlf. 2 8888 125

PROSA - Forbundet af It-professionelle
Ahlefeldtsgade 16
1359 København K.
Tlf. 33 36 41 41

27 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005 NR. 730-0246

København den 24. Marts 2006

Til
Justitsministeriet
jm@jm.dk

Høringssvar fra PROSAs omkring det den 1 . Marts 2006 udsendte Forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart.

Vi ser de påtænkte ændringer i retsplejeloven som ganske problematiske, fordi de vil kunne åbne op for at samkøre registre i et meget betydeligt omfang – og dette uden at indhente dommerkendelse. Der står således i forslaget til lov at "...Politiets efterretningstjeneste kan indhente oplysninger fra andre forvaltningsmyndigheder i det omfang, videregivelsen kan have betydning for varetagelse af tjenesternes opgaver...".

Vi har noteret os, at denne bemyndigelse ikke kun gives til efterforskning af terror; men mere generelt til også at omhandle anden grænseoverskridende kriminalitet.

Det ser for os ud til der tildeles udvidede beføjelser som Politiet og Efterretningstjenesterne tildeles, ikke står i et rimeligt forhold (proportionalitet) til indskrænkningerne i privatlivets fred og registreringen af den enkelte borger. Forslaget lægger op til at det fremover skal være en betydelig frihed for myndighederne til at afgøre hvor omfattende registreringen skal være og dermed hvor meget den enkelte borgers frihedsrettigheder og privatliv skal indskrænkes. .

Desuden udvides muligheden for at overvåge elektronisk kommunikation endnu en gang, denne gang "...Uanset hvilke kommunikationsmedier, den pågældende måtte vælge...". Det er værd at bemærke, at muligheden for bruge stærk kryptering gør, at denne overvågning af terrorister i praksis kan vise sig værdiløs. Og at der er en risiko for, at det først og fremmest bliver almindelige mennesker og mindre erhvervsvirksomheder der af denne vej bliver overvåget. Og at mulighederne for reelt at forebygge et evt. terrorangreb reelt ikke forøges.

Vi har det principielle synspunkt – at overvågning og registrering af borgere forudgående skal ske ved en retskendelse. Det er principielt betænkeligt hvis overvågning og registrering alene kan begrundes med en løs mistanke eller et overordnet formål, og uden en konkret begrundelse.

I betragtning af at det politiske formål med dette forslag til lovændring er at imødegå terrorhandlinger mener vi, at det er betænkeligt, at det overvågning kan iværksættes for en lovovertrædelse der kan medføre fængsel i helt ned til 1 år og 6 måneder. Dette forekommer at være helt ude af proportion med det politiske formål. Alvorlige overtrædelser af terrorbestemmelser vil have en lang større strafferamme og det er sådanne overtrædelser der bør fokuseres på.

Det er for PROSA helt afgørende at borgerne har tillid til at digitaliseringen og til at de registrerede data ikke misbruges. Danskerne har i dag en stor tillid til statsmagten fordi borgerne generelt anser retssikkerheden for at være betryggende. Opstår der alvorlig mistillid, kan dette få store konsekvenser for den danske ikt-udbygning og udvikling. Denne udvikling har stor betydning for Danmark konkurrenceevne og mulighederne for at udvikle velfærdssamfundet. Det bør derfor

vurderes politisk om den påtænkte lovændring kan forårsage alvorlige skadevirkninger på dette område.

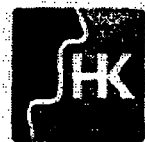
Endeligt vil vi forslå at, hvis man vælger at gennemføre et indgreb der forøger Politiet og Efterretningstjenesternes mulighed for at overvåge og registrere borgerne, begrundet med den aktuelle vurdering af mulighederne for et terrorangreb, loven gøres tidsbegrænset; f.eks. sådan at loven skal genfremsættes i hver valgperiode. Det vil efter PROSAs opfattelse være den bedste garanti for, at der fremover sker en parlamentarisk behandling og afprøvning af, om de udvidede beføjelser som Politiet og Efterretningstjenesterne tildeles, står i et rimeligt forhold (proportionalitet) til indskrænkningerne i privatlivets fred og registreringen af den enkelte borger.

Med venlig hilsen

Peter Ussing og Per Henriksen
PROSA

Jmt. modt.

27 MRS. 2006

DANMARK

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotholmsgade 10
1216 København K.

Akt.nr. 74

Att.: Helle Hübert Krogsøe

255/Helle H

Hørings svar KR/LLB 24. marts 2006

Udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning og lov om luftfart (styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme mv.) m.m. sagsnr. 2005-730-0246

Justitsministeriet har med brev af 1. marts 2006 anmodet HK (SAMDATA) om kommentarer til ovennævnte lovforslag.

HK mener generelt at lovforslaget og en række tilhørende lovforslag om ændring af telelovgivningens § 15 (teleudbydernes registrerings- og udleveringspligt af trafikdata til politiet m.m.) fremsat i regi af Videnskabsministeren, som en del af regeringens antiterrorpakke, er alt for vidtgående og tilsidesætter en nødvendig offentlig debat om retssikkerhedsprincipper og privatlivsbeskyttelse for den enkelte borger i det danske samfund. Lovforslagene betyder i unægtelig grad et hastigt skridt hen imod et overvågningssamfund som mange frygter og som HK ikke ønsker sig.

Lovforslaget giver således mulighed for politiets efterretningstjeneste (PET) og politiet kan øge overvågningen af den enkelte danskers færden, opholdssted, aktiviteter og kontakter gennem teleovervågning i helt urimelig grad.

Især § 110a giver anledning til bemærkninger fra HK's side, da det giver lovhjemmel til at indhente alle former for oplysninger som er personrelaterede og ikke afgrænset af kommunikationsmidlet jf. bemærkninger til lovforslaget. Det kan bekymre HK at Politiets efterretningstjeneste får ubegrænsede beføjelser til at videregive og indhente oplysninger hos andre myndigheder om både ikke fortrolige men også fortrolige oplysninger om rent private forhold, omfattende såvel enkeltpersoner og grupper af personer.

Det er HK's klare opfattelse at den udvidede bestemmelse som følger af paragraf 110a tilsidesætter helt almindelige beskyttelsesregler for borgeren som følger af anden lovgivning nemlig persondataloven, forvaltningsloven og den europæiske menneskerettighedskonvention.

HK kan endvidere øjne at der kan opstå mange tvivlsituationer af ansvarsmæssig karakter omkring tavshedspligten, når dataansvarlige myndigheder står overfor et udleveringskrav om personoplysninger fra politiet og politiets efterretningstjeneste.

27 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005 NR. 730-0246

HK er betænkelig ved de meget omfattende ændringer til retsplejeloven kapitel 71 som vedrører indgreb i meddelelseshemmeligheden. Her vil politiet få en næsten ubegrænset adgang til at foretage telefonaflytning, teleobservation, aflæsning af trafikdata (e-mail, sms-beskeder, computer IP-adresser etc.) og forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation i et geografisk område, uden at de overvågede borgere egentlig vil blive oplyst om overvågningen.

Politiet bemyndiges samtidig til at kunne iværksætte overvågning uagtet det vedrører sager, hvis strafferamme principielt intet har at gøre med terrorbekæmpelse, nationens sikkerhed og overtrædelse af straffelovens § 12 og 13.

De foreslåede regelændringer til retsplejelovens kapitel 71 ligger efter HK's opfattelse langt over målet med terrorbekæmpelsen.

I lovforslaget lægges yderligere op til en øget brug af TV-overvågning jf § 4 a og 4c både i det offentlige og private rum. HK savner en præcisering af hvor regeringen har tænkt sig at øge TV-overvågningen i det danske samfund.

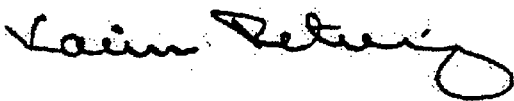
HK forstår ikke at regeringen forsøger at haste en lovgivning igennem, når nu flertallet af andre EU-lande ønsker en tænkepause ved gennemførelsen af EU's direktiv om datalagring 2002/58/EF vedtaget i februar 2006. Vigtigt for HK er det at registrering af internetfærden er undtaget EU-direktivet om logning.

Yderligere giver lovforslagene ingen bud og beregninger på hvad den meget omfattende teleovervågning vil koste det danske samfund, den enkelte forbruger og borger.

Alt i alt indebærer lovforslaget og tilhørende lovforslag under Videnskabsministerens ressortområde mere overvågning og mindre privatliv.

HK kan ikke støtte de foreslåede lovændringer i retsplejeloven og lov om forbud mod tv-overvågning, da det medfører mere overvågning, mindre privatliv og dårligere retssikkerhed for den enkelte dansker.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Karin Retvig'.

Karin Retvig, IT-ordfører i HK
HK/Danmark

Weidekampsgade 8
0900 København C
Tlf 33304343 e-mail: 44kr@hk.dk

Ministeriet for Videnskab, Teknologi
og Udvikling
Bredgade 43
1260 København K

Att.: Kontorchef Sune Rahn

Høringssvar KR/LLB 24. marts 2006

Tillægshøring vedrørende udkast til forslag til ny § 15c i lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet (Opfølgning på regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse)

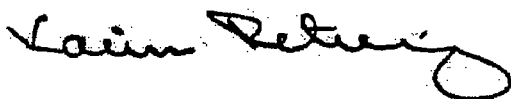
Videnskabsministeren har med brev af 14. marts 2006 anmodet HK (HK/Privat) om kommentarer til ovennævnte lovforslag.

HK mener generelt at lovforslaget om ændring af telelovgivningens § 15 c (teleudbydernes registrerings- og udleveringspligt af trafikdata til politiet m.m.), som en del af regeringens antiterrorpakke, er alt for vidtgående.

HK forstår ikke at regeringen forsøger at haste en lovgivning igennem, som er en omfattende og dyr teknisk løsning (1-2 mia. kr). Flertallet af andre EU-lande ønsker en flerårig tænkepause ved gennemførelsen af EU's direktiv om datalagring 2002/58/EF vedtaget i februar 2006 som vedrører anti-terrorbekæmpelse. HK har noteret sig at registrering af internetfærden er undtaget EU-direktivet om logning og forventer også at det vil afspejle sig i en kommende dansk logningsbekendtgørelse.

HK kan ikke støtte den foreslåede lovændring af teleloven og efterlyser en debat om konsekvenserne af anti-terrorpakken får for den enkelte dansker.

Med venlig hilsen

Karin Retvig, IT-ordfører i HK
HK/Danmark

Weidekampsgade 8
0900 København C
Tlf 33304343 e-mail: 44kr@hk.dk

Bilag:/ Kopi: HKs høringssvar til ændring af retsplejeloven, lov om TV-overvågning

København, 8. marts 2006

Jmt. modt. Akt.nr. 6
13 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Strafferetskontoret
Att.: Helle Hübertz Krogsøe
Slotsholmsgade 10
1216 København K

JSS/Helle H.

Vedr. udtalelse om lovændringer til styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme mv.

I brev af 1. marts 2006 har Justitsministeriet anmodet CSC Danmark A/S om en udtalelse vedrørende en række udkast til forslag til lovændringer til styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme mv.

De fleste af forslagene har ingen specifik betydning for vores virksomhed, hvorfor vi ikke har nogen kommentarer.

Kun forslaget til ændring af lov om forbud mod tv-overvågning mv. kan eventuelt, hvis det bliver vedtaget, få en indvirkning på vore forhold. Vi har imidlertid heller ingen bemærkninger hertil.

Med venlig hilsen
CSC Danmark A/S

Carsten Penter
Sikkerhedskonsulent

15 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

20 06 NR. 730-0246

Jmt. modt.

Akt.nr. 39

24 MRS. 2006

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmen 10
1216 København K
Att. Helle Hübertz Krogsøe

23. marts 2006
mio@hts.dk
72 25 55 53

Deres sagsnr. 2005-730-0246

Vedrørende høring om udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod TV-overvågning m.v.

Vi skal i forbindelse med denne høring gøre opmærksom på at Grossistforeningen for Radio og Elektronik, har ændret navn til Professionel Elektronik.

Stillingtagen fra Professionel Elektronik til Justitsministeriets fremsendte udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod Tv-overvågning m.v.

Det er vor forenings holdning, at vi positivt kan tilslutte os den foreslåede lovgivning vedrørende terrorbekæmpelse, idet vi finder, at denne forøger sikkerhedsniveauet i Danmark generelt. Vi finder endvidere, at de tiltag, som er foreslået her, alle er rimelige og velafbalancerede.

Vedrørende forslaget om øget adgang til Tv-overvågning skal vi specielt fremhæve, at vi tror på, at denne del af lovgivningen vil kunne bidrage til en væsentlig forbedring af sikringen mod terroraktioner. Og såfremt en terroraktion skulle ske, vil muligheden for opklaring være væsentligt forbedret, hvilket naturligvis vil have en stor præventiv effekt.

Der er i lovforslaget beskrevet, at politiet får adgang til at foretage Tv-overvågning samt at der gives private adgang hertil. Der er endvidere beskrevet, at politiet vil opstille særlige tekniske krav til hvilken kvalitet og art, de kræver, at Tv-overvågningen skal opfylde.

Vi finder det vigtigt at fastholde, at de retningslinier og kvalitetskrav, som Politiet skal udarbejde herfor, vil blive foretaget centralt af Politiet og gælde for alle politimyndigheder, således at dette ikke skal fastlægges lokalt.

Vi lægger vægt på, at disse tekniske retningslinier vil være frit tilgængelige for Tv-overvågningsbranchen, og vor branche vil gerne deltage i en nærmere fastlæggelse af disse retningslinier.

Der kan i denne forbindelse også foreslås en mulighed for, at firmaer på grundlag af særlig teknisk viden og erfaring certificeres/autoriseres til at løse disse opgaver for Politiet.

Med venlig hilsen
Justitsministeriet
Lovafdelingen

24 MRS. 2006
2005 NR. 730-0246

Michael Ostfeld
Sekretariatschef

Randi Graabek**Fra:** Mette Haarbo Ørsted [MOE@realkreditraadet.dk]**Sendt:** 23. marts 2006 10:53**Til:** Justitsministeriet**Cc:** Nina Valsted**Emne:** Høringssvar - antiterror-lovforslag

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Att.: Helle Hübertz Krogsøe

23. marts 2006
G 400 - moe

Høringssvar - antiterror-lovforslag.

Idet der henvises til Justitsministeriets e-mail af 1. marts 2006 vedrørende udkast til lovforslag om styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme kan det oplyses, at Realkreditrådet ikke har bemærkninger til lovforslaget, idet der dog ikke er foretaget en detaljeret gennemgang af lovforslagets bemærkninger.

Med venlig hilsen

Mette Haarbo Ørsted
Juridisk Konsulent
Realkreditrådet
Nybrogade 12
1203 København K
Tel. 33 12 48 11
Tel.(direkte) 33 73 01 59
e-mail: moe@realkreditraadet.dk

24 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

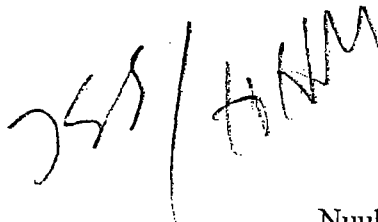
2005 NR. 730-0246

Jmt. Mdt.
21 MRS. 2006

Akt.nr. 11

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
DK-1216 København K

Att. Lovafdelingen, Helle Hübertz Krogsøe

Nuuk, 14. marts 2006

RE: Høring af ændringer til Retsplejeloven, Lov om forbud mod tv-overvågning og Luftfartsloven dateret 1. marts d.å.

Air Greenland AS har modtaget ovenstående til høring og skal her kort kommentere enkelte punkter.

Vedrørende ændringer til Luftfartsloven

Air Greenland bemærker at man ved betænkning ønsker at definere hvilke oplysninger, der skal opbevares og evt. udleveres på begæring af PET. De oplyste oplysninger er ikke alle tilgængelige for luftfartsselskaberne. Følgende oplysninger kan fra de gængse reservationssystemer ikke udtrækkes:

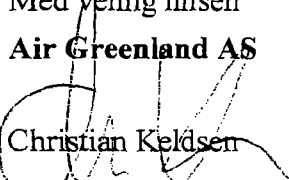
- Fødselsdato, medmindre der er tale om spædbørn, børn eller pensionister
- Nationalitet
- Rejselegitimation
- Oprindelige ombordsstigningssted, medmindre der er tale om en gennemgående rejse på ét dokument
- E-mail adresse. I nuværende systemer vil det ikke være et krav at man opgiver sin e-mail adresse, men efter 2007 hvor al befording bliver papirløs skal der formentlig opgives en e-mail adresse i forbindelse med reservation

Vedrørende øvrige ændringsforslag

Air Greenland har ingen kommentarer til ændringsforslagene vedr. Retsplejeloven og Lov om forbud mod tv-overvågning.

Med venlig hilsen

Air Greenland AS

Christian Keldsen

AS Reg. No. 30672

Justitsministeriet
Lovafdelingen

22 MRS. 2006

2005 NR. 730-0246

AOPA Danmark

→ STRAFFEREK 1

Akt.nr. 18

Phone: 45 46 19 11 55 Fax: 45 46 19 11 56 Giro: 3 12 58 58
www.aopa.dk email: info@aopa.dk

Roskilde Lufthavn
Hangarvej H4
4000 Roskilde
Danmark

Justitsministeriet
Strafferetskontoret/v. Fr. Randi Graabæk
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
DK-1216 København K

Jmt. Mdt.

22 MRS. 2006

Roskilde, den 20.03. 2006

Emne: Høring over udkast til lovforslag om Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme.

Det meddeles hermed, at AOPA Danmark ikke har nogen bemærkninger til ovennævnte lovforslag.

Med venlig hilsen

AOPA Danmark

Donald Knudsen, sekretær

24 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

20 05 NR. 730 - 0246

Aircraft Owners and Pilots Association

Tilsluttet International Council of Aircraft Owner and Pilot Associations, Frederick, Maryland, 21701, USA

Randi Graabek

Fra: Jákup Egil Jensen [jakup@atlantic.fo]
Sendt: 9. marts 2006 11:44
Til: Justitsministeriet
Emne: Til Helle Hübertz Krogsøe, Lovafdelingen, Strafferetskontoret.
Vedhæftede filer: Ændring af lov om luftfart.DOC

Til Justitsministeriet.

Kan I videresende det vedhæftede Word-dokument til Helle Hübertz Krogsøe, Lovafdelingen, Strafferetskontoret til videre sagsbehandling.

Venligst kvitter for modtagelse!

Med venlig hilsen
Jakup Egil Jensen
Atlantic Airways

	ATLANTIC AIRWAYS	Safety & Quality always prerequisite for my decisions
Jakup Egil Jensen <i>Head of Quality, Safety & Security</i>		Atlantic Airways Vagar Airport FO-380 Soervag FAROE ISLANDS
jakup@atlantic.fo www.atlantic.fo		tel: +298 341 073 fax: +298 341 071 mobile: +298 219 112

Add me to your address book...

Want a signature like this?

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005 NR. 730 - 0246

09-03-2006

JUSTITSMINISTERIET
Slotsholmsgade 10
DK-1216 København K
Danmark

Att.: Helle Hübertz Krogsøe
Lovafdelingen
Strafferetskontoret

Atlantic Airways Faroe Islands P/F
Vagar Airport
FO-380 Sørvág
Faroe Islands

Telefon +298 34 10 73
Telefax +298 34 10 71
Homepage: www.atlantic.fo
E-mail: jakup@atlantic.fo

Deres ref.
2005-730-0246

Vores ref.
5451-1452/Jakup Egil

J. no.

Dato
9. marts 2006

Emne: Udtalelse i f.m. ændring af lov om luftfart

Udtalelse om udkast til forslag til lov om ændring af lov om luftfart (Luftfartsloven) i forbindelse med styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme m.v. modtaget den 03. marts 2006 og som skal være Justitsministeriet i hænde senest den 24. marts 2006 i henhold til deres ref. 2005-730-0246.

Atlantic Airways Faroe Islands P/F har følgende kommentar til udkastet:

1. Atlantic Airways registrerer ikke for øjeblikket alle de oplysninger som beskrevet i udkastet på side 83 og 84 og har ikke et system der kan gemme de oplysninger vi allerede nu registrerer i mere end 24 timer efter flyveren er afgået.
2. De oplysninger vi registrerer om vores passagerer i forbindelse med udstedelse af boardingpas til vore fly er følgende: (gemmes i 24 timer)
  - Dato
  - Fly nummer
  - Booking nummer
  - Resaid nummer (PNR bookingnummer)
  - Fornavn (Kun forbogstav, hvis navnet er langt)
  - Efternavn
  - Sæde
3. Når passageren bestiller (booker) sin billet registrerer vi følgende oplysninger: (Gemmes i op til 72 timer efter flyets afgang)
  - Dato
  - Fly nummer
  - Navn (fornavn og efternavn)
  - Telefonnummer vedkommende kan kontaktes på
  - Adresse, hvis vi skal fremsende billet med post.
  - Betalingsmetode når billetten betales.
  - Betalingskortnummer, hvis et sådant anvendes
  - Evt. rejsefæller, hvis de booker billet samtidig
  - Evt. andre flyvninger hvis booket samtidigt

4. Når passageren bestiller billet via Internettet bliver følgende oplysninger registreret:
    - Dato
    - Fly nummer
    - Fornavn
    - Efternavn
    - Telefon nummer vedkommende kan kontaktes på
    - E-mail adresse som billetten skal sendes til (e-ticket)
    - Frequent Flyer program, hvis vedkommende vil opspare bonus point. Her skal vedkommendes bonusprogram identifikationssummer også skrives
    - Antal medpassagerer (alder på børn)
    - Navn på medrejsende (Fornavn og efternavn)
    - Data på betalingskort der anvendes til betaling
  5. Hvis man har dato, fly nummer og navn, er det muligt at gå tilbage i tiden for at se på en bestemt persons rejse, hvis denne person har booket billetten igennem vores system. Hvis personen har booket billetten igennem et andet bookingsystem som f. eks. Air Iceland, kan vi ikke se andre oplysninger end dato, fly nummer og navn.
  6. Hvis meningen er, at vi skal kunne give de i udkastet side 83 og 84 angivne oplysninger, ville det være bedst, om der indførtes en international standard via ICAO (FN-organ) om, at alle flyselskaber er forpligtet til registrere et antal oplysninger, som f. eks. de anførte oplysninger og at fremsende dem til en database, som de forskellige landes efterretningstjenester (kun politiets) så kunne have adgang til. Hvor lang tid disse oplysninger så skal gemmes, må så være op til denne standard.
  7. Det vil være en næsten umulig opgave for mange flyselskaber at udfærdige forskellige lister til forskellige destinationer i forskellige formater, som anført i udkastet. Derfor bør der udarbejdes en international standard der skal kunne anvendes i alle lande. Denne liste burde så også standardiseres, sådan at denne lever op til de forskellige landes "udlændingelovgivning" (I Danmark, udlændingebekendtgørelsen) Da denne standard vil være international anerkendt, slipper flyselskaberne måske for informationspligten og kravet om skriftlige tilladelser til videregivelse af persondata og ikke mindst at opbevare disse. (Se punkt 8)
  8. Hvordan sikrer vi, som flyselskab, at vi ikke bryder persondatalovgivningen i de forskellige lande, og at vi får informeret og indhentet skriftlig tilladelse til at videregive disse oplysninger til ankomstlandenes efterretningstjenester, toldvæsen og immigrationsmyndigheder, i de forskellige lande vi beflyver?

Det vil være en næsten umulig opgave, at hver enkelt passager skal underskrive en formular, som siden skal arkiveres i ét år på at vedkommende giver tilladelse til at vi videregiver oplysningerne til ankomstlandenes efterretningstjenester, toldvæsen og immigrationsmyndigheder.
  9. Da der findes utroligt mange forskellige bookingsystemer rundt omkring og flere og flere flyselskaber får lavet deres egne internet-bookingsystemer, vil det være en næsten umulig opgave for Politiets Efterretningstjeneste (PET) at have godt nok kendskab til alle disse systemer til at kunne bruge dem effektivt. Det ville nok også blive et pladsproblem, da flere flyselskaber pga. deres datasikring ikke vil tillade at andre programmer kører på den computer PET skulle anvende til at kigge i vedkommendes bookingsystemer.
-

10. Ovennævnte punkter skal ikke ses som at Atlantic Airways er modvilligt til at være PET behjælpelig. Tværtimod vil vi meget gerne være med til at sikre at både luftfart og færden i al almindelighed gøres uden at der er fare for terrorisme. Det eneste vi kan se, er at ved ikke at have en international standard vil det være næsten umuligt at drive luftfart, hvis man skal udfylde alle mulige slags formularer med alle mulige slags oplysninger om vores passagerer, alt efter hvilke lande vi flyver til. Adgangen til bookingsystemerne vil kræve en vis form for ekspertise og vil skulle opdateres jævnligt, hvis det skal virke effektivt.

Hvis I vil have noget bedre uddybet angående ovenstående bemærkninger eller vi på anden måde kan være behjælpelige, er I velkomne at kontakte undertegnede.

Med venlig hilsen

Jakup Egil Jensen
Head of Security
Atlantic Airways

59

Dansk Arbejdsgiverforening
Vester Voldgade 113
1790 København V

Telefon 33 38 90 00
Telefax 33 12 29 76
Kontortid 8.30-16.30
E-mail: da@da.dk
Giro 5 40 08 99

Justitsministeriet
Helle Hübertz Krogsøe
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Jmt. Mdt.
24 MRS. 2006

24. marts 2006
LRG/LLA/0635
24-03-06 - BR - Høring om forslag
til ændring af retsplejeloven_LRG.0635.doc

Høring om udkast til forslag om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning og lov om luftfart

Generelle bemærkninger

Dansk Arbejdsgiverforening (DA) har noteret sig det overordnede formål med udkastet til lovforslag – nemlig at styrke indsatsen mod terrorisme – og at myndighederne skal have de fornødne muligheder i den retning. DA forstår udkastet således, at virksomhederne skal bidrage i det omfang, det er naturligt og muligt, da det er sandsynligt, at tv-overvågning kan være et egnet og effektivt middel til bekæmpelsen af terror. DA kan oplyse, at virksomhederne har positive erfaringer med anvendelsen af tv-overvågning. Herudover mener DA grundlæggende, at en opgave som denne ikke bør løftes af virksomhederne, men af myndighederne.

DA vil i sit høringssvar alene fokusere på § 2 vedrørende lov om forbud mod tv-overvågning m.v. i forslaget til lovforslag, da dette område falder ind under DA's virkefelt.

Hensigten med lovforslaget er, at samfundet af hensyn til den offentlige sikkerhed inden for lovgivningens rammer kan drage fordel af de tiltag, som virksomhederne har etableret på området, men der er efter DA's opfattelse flere områder i lovforslaget, der er utilstrækkelige, da virksomhederne ellers kan blive bragt i situationer, som medfører betydelige yderligere administrative byrder, herunder i forhold til fagretlige regler.

DA og LO har for eksempel indgået en aftale om kontrolforanstaltninger, som fastlægger rettigheder og pligter i det omfang, der for eksempel iværksættes tv-overvågning.

Virksomheder har også efter DA's opfattelse behov for retssikkerhedsmæssige garantier.

Ganske overordnet mangler forslaget en bestemmelse, hvorefter en virksomhed kan påklage et pålæg i henhold til § 4b.

Da finder anledning til at pointere, at den omstændighed, at politiet får adgangen – herunder også ved pålæg – til at foretage tv-overvågning, ikke må få den konsekvens nu eller senere, at mulighederne for, at virksomhederne på eget initiativ iværksætter tv-overvågning af andre legitime hensyn, indskrænkes.

24 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005 NR. 730-0246

Konkrete bemærkninger

Forslag til § 4a

Med forslaget lægges der op til, at politiet kan henstille til for eksempel private virksomheder om at foretage tv-overvågning i overensstemmelse med lovgivningen.

DA har noteret sig, at der ikke derved sker ændringer i de lovgivningsmæssige rammer, der er for at etablere en tv-overvågning, men at motivationen til at foretage tv-overvågningen udspringer fra politiet ud fra en konkret vurdering frem for et ønske fra virksomhedens side.

Når en virksomhed vælger at etablere tv-overvågning, sker dette ud fra flere hensyn. Det kan være hensynet til personalets sikkerhed eller hensynet til at sikre sig mod forbrydelser i det hele taget.

I den forbindelse finder DA anledning til at påpege en række forhold, som forslaget til lovforslag ikke berører.

DA vil tillade sig at henvise til bemærkningerne nedenfor om de økonomiske udgifter, der er forbundet med etablering af tv-overvågning og til bemærkningerne om, at tv-overvågning på DA/LO-området rent faktisk er undergivet særlige aftaler mellem arbejdsmarkedets parter og arbejdsretlige principper, som forpligter ud over lovgivningens område. Dette har som konsekvens, at den virksomhed, der efterkommer en henstilling, både skal afholde udgifter til erhvervelse af udstyret, men tillige følge særlige overenskomstmæssige krav til saglighed og underretning. Lovforslaget skal efter DA's opfattelse klarlægge disse forhold, og det skal afklares, hvilke regler der gælder, således at det sikres, at virksomhederne ikke kommer i klemme mellem de forskellige regelsæt eller påføres unødvendige udgifter.

Det fremgår af bemærkningerne, at der alene er tale om en henstilling, hvilket vil sige, at virksomheden ikke er forpligtet til at følge den pågældende henstilling, men det ligger vel implicit, at tanken er, at henstillingen efterkommes. I det omfang en virksomhed på baggrund af en sådan henstilling etablerer tv-overvågning, skal det af lovforslaget fremgå, at alle øvrige regler på området bliver sat ud af kraft.

Forslag til § 4b

Med den foreslåede bestemmelse kan politiet pålægge en virksomhed visse pålæg i forbindelse med tv-overvågningen. Overtrædelse af disse pålæg er behæftet med bødestraf.

DA finder for det første anledning til at bemærke, at politiet alt andet lige ikke vil ligge inde med viden om, hvilke virksomheder der *påtænker* at iværksætte tv-overvågning.

For det andet finder DA, at det i den forbindelse er af betydning at fremhæve, at der er økonomiske udgifter forbundet med at etablere tv-overvågning. En virksomhed kan være udmærket tilfreds med det udstyr, som man har erhvervet, uden at føle et behov for materiel, der lever op til politiets henstilling i forbindelse med kvalitet m.v. DA savner mulighed for, at udgifterne forbundet med at erhverve mere kostbart udstyr, der lever op til de krav, som måtte være i en henstilling i medfør af forslaget til § 4b, bliver refunderet.

DA efterlyser en stillingtagen til, hvad en virksomhed, der lever med et udstyr, som ikke lever op til en henstilling gør, hvis man ikke ønsker at sætte sig i yderligere udgifter. Det forekommer ikke rimeligt, at man ikke kan fortsætte med at bruge sit udstyr. Således, som DA læser bemærkningerne, er den eneste konsekvens, som en virksomhed kan drage, helt at ophøre med at overvåge. Dette vil være en ubegrundet og uacceptabel indgriben i virksomhedernes muligheder for i øvrigt legitimt at bruge overvågning, og formuleringen af § 4b er helt utilstrækkelig.

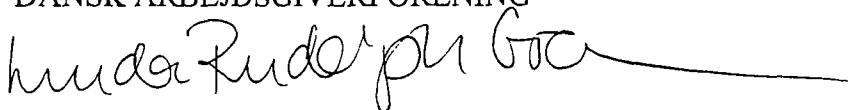
DA savner svar på, hvorledes en virksomhed, der har etableret tv-overvågning og fulgt et pålæg i medfør af § 4b skal forholde sig, hvis virksomheden ikke længere ønsker at overvåge. Ved at vælge at ophøre med tv-overvågningen, brydes pålægget, hvilket i medfør af forslaget til § 5, stk. 2, er behæftet med bødestraf.

Forslaget mangler en bestemmelse hvorefter en virksomhed kan påklage et pålæg i henhold til § 4b. DA finder ikke, sådanne pålæg i et retssamfund bør kunne udstedes uden klagemulighed.

DA og LO har en aftale om kontrolforanstaltninger, der blandt andet pålægger arbejdsgiveren visse informationsforpligtelser og frister, førend kontrolforanstaltningen kan påbegyndes. Det kan ikke udelukkes, at et pålæg i denne henseende vil nødvendiggøre en ny informationsprocedure i virksomheden. Dette betyder administrative byrder for virksomheden. Når motivationen til at forbedre tv-overvågningen i realiteten ikke udgår fra virksomheden, skal det af lovforslaget udtrykkeligt fremgå, at alle øvrige regler af fagretlig karakter bliver sat ud af kraft.

Dette gælder også i relation til de områder, hvor der eksempelvis kan være indgået aftaler om, i hvor lang tid tv-optagelserne opbevares, opbevaringsformer, eller underretning og medinddragelse af medarbejderne eller andre former for aftaler. Disse aftaler kan være umulige at overholde, hvis politiets pålæg ikke harmonerer hermed. Er der tale om kollektive aftaler, kan dette sætte virksomheden i en umulig situation. Forslaget bevirker også byrder af ikke ren økonomisk karakter, som af virksomhederne kan opfattes som belastende.

Med venlig hilsen
DANSK ARBEJDSGIVERFORENING

Linda Rudolph Greisen

ERHVERVSFLYVNINGENS SAMMENSLUTNING
Danish Aviation Association

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Jmt. modt.
23 MRS. 2006

Akt.nr. 79

22. marts 2006
J.nr. ES 06.044

MS / Helle

Emne: Udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme m.v.).

Ref.: Justitsministeriets brev af 1. marts 2006, Strafferetskontoret, Helle Hübertz Krogsøe, Sagsnr. 2005-730-1246, Dok. HHM40258.

Sagen har givet os anledning til følgende bemærkninger:

Retsplejeloven § 791 c.

Man bør være klar over konsekvenserne ved forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation, da frekvenserne i mange tilfælde ligger nær de frekvenser, der benyttes af flyvekontroltjenesten til kommunikation og navigation.

Lov om luftfart § 148 a.

2. linie foreslås ændret således:

"om passagerer og besætningsmedlemmer på deres og af dem chartrede luftfartøjer, der ankommer til eller afgår fra"

Stk. 3 Vi forventer, at de nærmere regler, der skal forhandles af Transport- og energiministeren med justitsministeren vil blive udsendt til offentlig høring, inden de sættes i kraft.

Bemærkninger til afsnit 7, Adgang til passageroplysninger.

Vi kan forstå, at politiet kunne ønske sig de oplysninger, der fremgår af siderne 83 og 84, og arkivering heraf. I betragtning af materialets store omfang baseret på det antal passagerer, der for eksempel passerer Københavns Lufthavn Kastrup i løbet af et år og den administration, der kræves af luftfartsselskaberne i den forbindelse, må vi mene, at de administrative og økonomiske anstrengelser for luftfarten ikke står i rimeligt forhold til et hermed forbedret resultat i bekæmpelsen af terrorisme.

De sikkerhedsforanstaltninger, der allerede er i kraft inden for luftfarten, skulle forhindre terrorister i at medtage de remedier, der skal til for at skabe ulykker i og omkring flyet, hvilket allerede gør luftfarten til et mindre søgt mål eller værktøj for terrorister, og det vil sandsynligvis resultere i, at et eventuelt kommende angreb sættes ind til anden side, hvor der ikke er truffet tilnærmelsesvis samme foranstaltninger, hvilket allerede har vist sig i praksis.

Med venlig hilsen

Otto Petersen

Justitsministeriet
Lovafdelingen

28 MRS. 2006

2005NR. 730-0246

Randi Graabek

Fra: Thomas Herping Nielsen (KS) [thn@ks.dk]

Sendt: 22. marts 2006 12:40

Til: Justitsministeriet

Cc: Benedikte Havskov Hansen (KS)

Emne: Høring over udkast til lovforslag om styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme mv.

Kære Helle Hübertz Krogsøe, Justitsministeriet

Konkurrencestyrelsen har ikke nogen bemærkninger til Justitsministeriets høring over udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning mv. og lov om luffart (styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme mv.).

Med venlig hilsen

Thomas Herping Nielsen
Konkurrencestyrelsen
Center for Jura og Udbud
Nyropsgade 30, 1780 København V
Tlf. 72 26 80 39

24 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005 NR. 730-0246

Akt.nr. 19

Randi Graabek

Fra: EJOURStatsretskontoret (951s17)

Sendt: 21. marts 2006 15:53

Til: EJOURStrafferetskontoret (951s18)

Emne: VS: Vedrørende udkast til forslag om lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart.

Fra: Justitsministeriet

Sendt: 21. marts 2006 13:26

Til: EJOURStatsretskontoret (951s17)

Emne: VS: Vedrørende udkast til forslag om lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart.

Fra: Kathrine Høg Smedegaard (KS) [mailto:khs@ks.dk]

Sendt: 20. marts 2006 15:54

Til: Justitsministeriet

Emne: Vedrørende udkast til forslag om lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart.

Vedrørende udkast til forslag om lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart.

Jeg skal meddele at Konkurrencestyrelsen ingen kommentarer har til udkastet.

Med venlig hilsen

Kathrine Høg Smedegaard

Fuldmægtig

Konkurrencestyrelsen

Tlf. 72 26 80 00

Dir. tlf. 72 26 81 42

Fax: 33 32 61 44

Email: khs@ks.dk

Med venlig hilsen

Birgitte Broberg

Statsretskontoret

Lovafdelingen

Tlf: 7226 8751

Justitsministeriet
Lovafdelingen

24 MRS. 2006

20 06 NR. 730-0246

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Telefon: 3392 3340
Telefax: 3393 3510
E-mail: jm@jm.dk
<http://www.jm.dk>

Transport og Energiministeriet, Beredskabsenheden
Frederiksholms kanal 27F
1220 København K
Att.: Lene B. Rasmussen

15. marts 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen, Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Att.: Helle Hübertz Krogsøe

Jmt. Mdt.

16 MRS. 2006

Akt.nr. 9

**Justitsministeriets høring over udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven mv.
Opfølgning på regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse.**

Københavns Lufthavne A/S skal i forbindelse med ovennævnte høring bemærke at luftfarten for nuværende allerede er underlagt regler af betydeligt og omkostningsfuldt omfang.

Lufthavnen vil med udkastet primært blive berørt af kravet om kvalitet og lagring af optagelser.

Dette foregår i sagens natur allerede i et vist omfang, idet Københavns Lufthavn i dag har 120 kameraer hvor der foretages en digital recording som opbevares i 7 dage.

Afhængigt af hvilke krav der endeligt formuleres, vil det imidlertid bevirke en ikke uvæsentlig udgift, idet det kan komme på tale at udskifte hele overvågningssystemet som lufthavnen etablerede i 2005 til en pris af ca. 7 mill. DKK.

Det må derfor i det videre arbejde med loven, som ikke specifikt er lufthavnsrelateret, lægges til grund, at udgifter der er knyttet til kommende krav afholdes af staten.

Vi vil gerne holdes underrettet om sagens videre forløb.

Med venlig hilsen,

Erik Nelbom

Stedfortrædende Sikkerhedschef

16 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005 NR. 730-0

Justitsministeriet
Lovafdelingen, Strafferetskontoret
Slotsholmen 10
1216 København K

Jmt. Mdt.
17 MRS. 2006

Akt.nr. 10

MyTravel Airways A/S
Copenhagen Airport South
DK-2791 Dragør, Denmark

t +45 32 47 72 00
f +45 32 45 12 20
www.mytravelairways.dk
CVR-nr. 13896909

JS/HHM

Dragør den 16. marts 2006

Vedrørende lovforslag til styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme.

Vi har modtaget ovennævnte lovforslag med opfordring til at fremkomme med eventuelle udtalelser. Som luftfartselskab vil det i den forbindelse være naturligt at fokusere på ændringerne til Lov om Luftfart, hvorfor vi nedenfor fremsender vore bemærkninger til dette lovforslag.

Der er tale om indsættelse af en ny § 148 a. vedrørende passageroplysninger. I forslaget bruges der kun benævnelsen "oplysninger om passagerer og besætningsmedlemmer", mens det af bemærkningernes pkt. 1.1 fremgår, at der er tale om "standardmæssige passageroplysninger", uden at dette begreb er nærmere forklaret.

Af bemærkningernes afsnit 7. Adgang til passageroplysninger fremgår det imidlertid under Justitsministeriets overvejelser, at "Det forudsættes således, at der ved bekendtgørelse fastsættes nærmere regler om, hvilke typer oplysninger der omfattes af luftfartselskabernes forpligtigelse til at registrere, opbevare og udlevere passageroplysninger". Efterfølgende listes 14 forskellige typer informationer som kan have væsentlig betydning for PET's varetagelse af deres opgaver.

I den forbindelse skal vi på det kraftigste tage afstand fra at luftfartselskaberne pålægges at opsamle andre oplysninger end de, som i dag opsamles og opbevares af selskaberne. Det i bemærkningerne nævnte minder i væsentlig grad om det krav de amerikanske myndigheder har for rejser til USA og som har gjort rejser dertil endog meget vanskelige for såvel passagerer som for luftfartselskaber.

En indførelse af et tilsvarende krav vil dels medføre væsentlige udgifter for luftfartselskaberne til nye EDB programmer til opsamling af disse oplysninger og dels medføre en væsentlig forøget indchecknings tid for at selskaberne kan opsamle de passagererdata, der måtte mangle.

Da vi formoder, der vil være tale om generelle krav, vil det altså være på samtlige flyvninger, at disse oplysninger skal opsamles og ikke kun på et mindre antal særlig udvalgte flyvninger.

Dette vil samtidig øge presset på lufthavnene ganske betydeligt, idet passagererne vil skulle møde væsentligt tidligere end det i dag er tilfældet.

Det er endnu ikke oplyst, hvilke af de nævnte oplysninger man vil stille krav til selskaberne om at opsamle, men skulle kravet omfatte passagerernes personnummer, må vi henlede opmærksomheden på, at dette vil kunne medføre vanskeligheder i forhold til registerlovgivningen.

I dag findes der ikke nationale eller internationale regler for, hvilke oplysninger et luftfartselskab skal opbevare på dets passagerer, og for et charterselskab opsamles alle passageroplysninger af den Touroperatør, der sælger rejsen og kun passagerens navn og rejsebevisnummer videresendes til luftfartselskabet til brug for allokering af sæder.

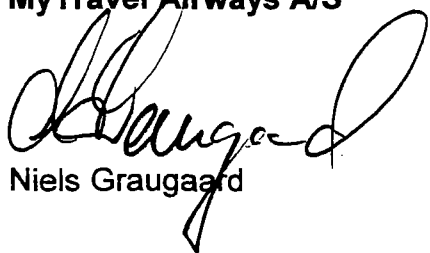
Vi har således ikke et bookingsystem med passageroplysninger, men udelukkende et system til udfærdigelse af passagermanifest, og vi vil derfor kun være i stand til at oplyse navnet på de passagerer, vi har transporteret, med mindre der foretages en væsentlig ændring til de nuværende EDB programmer, hvilket i relation til vores drift vil være helt unødvendigt og udelukkende skulle ske for at kunne levere oplysningerne videre til PET.

Endvidere udfærdiges vore passagerlister flere dage forud for en afgang og evt. ændringer til passagererne i forbindelse med flyets afgang registreres manuelt og læses først ind i passagerlisten, efter at flyvningen er gennemført og flyets dokumenter fysisk er modtaget på vort hovedkontor.

Et EDB udskift af en passagerliste trukket på dagen for flyets gennemførelse er derfor ikke i alle tilfælde 100% korrekt, men skal suppleres med en manuel liste, der først kan være tilgængelig efter flyets afgang.

Afslutningsvis skal vi sammenfatte, at vi ikke ser noget problem i at PET på nærmere angivne vilkår får en generel tilladelse til at søge passageroplysninger hos os som luftfartselskab. Det må dog være en forudsætning, at det kan se på en sådan måde, at det ikke kræver en væsentlig ændring i de rutiner, som vi i dag arbejder efter og at det ligeledes ikke medfører væsentlige omkostninger for flyselskaberne som ikke kommer dem til gode, men som udelukkende kan begrundes i kravet om at kunne videresende passageroplysninger.

Med venlig hilsen
MyTravel Airways A/S

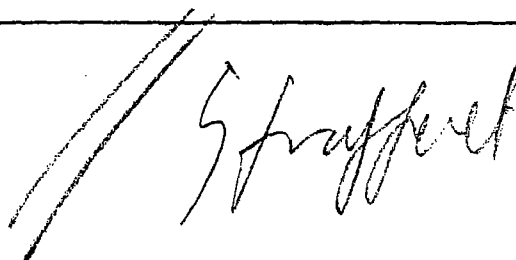

Niels Graugaard

Jesper Andersen

Akt.nr. 58

Fra: Annemarie Thomsen [at@nff.aero]
Sendt: 23. marts 2006 10:47
Til: Justitsministeriet
Emne: Høringssvar
Vedhæftede filer: 4465_001.pdf

Med henvisning til vedhæftede brev kan vi oplyse, at Nordisk Flyforsikring A/S ikke har nogen bemærkninger til det fremsendte udkast.

Med venlig hilsen / Best regards
Nordisk Flyforsikring A/S /
Nordic Aviation Insurance A/S
På vegne af Claus Bang Hansen

Annemarie Thomsen

Phone: (+45) 33 45 03 00 - Direct: (+45) 33 45 03 01 - Fax: (+45) 33 13 06 01
Web: www.nff.aero - E-mail: at@nff.aero

27 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005 NR. 730 - 0246

Justitsministeriet
Lovafdelingen

- 1 MRS. 2006

Nordisk Flyforsikringsgruppe
Vester Farimagsgade 7
1606 København V

Dato:
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh.: Helle Hübertz Krogsøe
Sagsnr.: 2005-730-0246
Dok.: HHM40258

LÆST:
- 2 MRS. 2006
Retur til: <i>CRX</i>

Justitsministeriet skal herved anmode om en udtalelse om vedlagte udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme mv.).

Justitsministeriet skal anmode om at modtage udtalelsen senest fredag den 24. marts 2006. Justitsministeriet skal meget beklage den korte høringsfrist.

Til orientering vedlægges en fortegnelse over hørte myndigheder mv.

Med venlig hilsen

Helle Hübertz Krogsøe
Helle Hübertz Krogsøe

Jesper Andersen

Fra: raadet@flightsafetycouncil.dk
Sendt: 20. marts 2006 14:55
Til: Justitsministeriet
Cc: cbp@technodata.dk
Emne: høring over udkast

Handwritten notes: A large handwritten '1' with an arrow pointing to 'Akt.nr. 80' and 'Høring' written below it.

Med reference til fremsendte mail om høring over udkast til lovforslag om "Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme" skal hermed meddeles at Rådet for Større Flyvesikkerhed ikke har nogen kommentarer.

Med venlig hilsen
Bjørn Birkholm Iversen
Generalsekretær

Handwritten initials: JSS/HNM

Justitsministeriet
Lovafdelingen

28 MRS. 2006
2005 NR. 730 - 0246

Randi Graabek

Fra: Jakob Hahn [jakob@travelassoc.dk]
Sendt: 24. marts 2006 14:34
Til: Justitsministeriet
Cc: Lars Thykier
Emne: Att.: Helle Hübertz Krogsøe - høringsvar til ministeriets forslag om styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme.

Vedhæftede filer: Høringsvar vedr styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme mv.pdf

Kære Helle

Vedhæftet finder du Danmarks Rejsebureau Forenings høringsvar.

For uddybende spørgsmål, er du naturligvis altid velkommen til at kontakte os.

Med venlig hilsen/with best regards

Jakob Hahn
Konsulent/legal Advisor

Danmarks Rejsebureau Forening
(Association of Danish Travel Agents and Tour Operators)
Falkoner Allé 58 B
2000 Frederiksberg, Denmark
Phone: +45 35 30 12 52
Fax: + 45 35 35 88 59
www.drf-dk.dk

24 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005 NR. 730-0246

Danmarks Rejsebureau Forening

Falkoner Allé 58 B • DK-2000 Frederiksberg

Tlf: 35 35 66 11 • Fax: 35 35 88 59

drf@travelassoc.dk • www.drf-dk.dk

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Att.: Helle Hübertz Krogsøe

Frederiksberg d. 24. marts 2006

Høringssvar vedrørende Justitsministeriets lovforslag til ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning mv. og lov om luftfart.

Danmarks Rejsebureau Forening (DRF) takker hermed for det fremsendte høringmateriale vedrørende Justitsministeriets lovforslag i forbindelse med en styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme mv.

Indledningsvis skal det bemærkes, at DRF alene kommenterer på de områder af lovforslaget, der måtte have en branchemæssig betydning for DRF's medlemmer. Høringssvaret vil således som udgangspunkt alene berøre Justitsministeriets forslag til ændringer af luftfartsloven - lovforslagets § 3.

DRF forudsætter, at eftersom de foreslåede ændringer alene relaterer sig til luftfartsloven, vil de forpligtelser, der følger af lovforslaget, ikke af luftfartselskaberne kunne pålægges de danske rejsebureauer og agenter. Forpligtelsen til at indsamle, registrere, opbevare og på begæring fra Politiets Efterretningstjeneste (PET) udlevere disse oplysninger, er således i lovforslagets nuværende udformning udelukkende en forpligtelse, der påhviler luftfartsselskaberne.

De foreslåede forpligtelser er efter DRF's opfattelser særdeles byrdefulde for luftfartsselskaberne og indebærer en ikke ubetydelig arbejdsbyrde, der for visse selskaber desuden vil forudsætte betydelige økonomiske investeringer for at være i stand til at håndtere registrerings- og opbevaringsproceduren.

Det er samtidig ikke utænkeligt, at luftfartsselskabernes bookingsystemer skal ændres for at kunne indeholde de af PET foreslåede passageroplysninger. Omfanget af disse oplysninger forekommer i øvrigt særdeles omfattende og kan i

mange tilfælde være ret omstændelige at få fat i, samtidig med, at registreringen vil være tidskrævende.

DRF har naturligvis forståelse for intentionerne bag forslaget, men der er efter vores opfattelse langt fra proportionalitet mellem den tilstræbte styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme og omfanget af de meget byrdefulde arbejdsopgaver, lovforslaget pålægger luftfartsselskaberne.

Såfremt lovforslaget fastholdes således, at luftfartsselskaberne pålægges de foreslåede forpligtelse, bør der i lovgivningen helt konkret tages stilling til, hvordan luftfartsselskaberne skal håndtere disse oplysninger, herunder med tydelig angivelse af, hvad luftfartsselskaberne må anvende de påkrævede oplysninger til. Det bør således gøres tydeligt, at formålet med håndteringen af disse oplysninger ikke på nogen måde må anvendes i markedsføringsmæssig henseende.

På denne baggrund bør der foretages en utvetydig henvisning og sammenkobling til de forbrugerretlige beskyttelsesregler om forbud mod erhvervsdrivendes uanmodede henvendelser, herunder også, at luftfartsselskaberne ikke ved indsamling af de pågældende oplysninger kan forbeholde sig ret til i den forbindelse at indhente forbrugerens samtykke til sådanne henvendelser.

Forslaget tager heller ikke højde for den omstændighed, at rejsebureauerne for en stor del af luftfartsselskabernes vedkommende optræder som formidler/agent for disse selskaber, og af denne grund er det ofte kun rejsebureauet, der har kontakt til passageren, inden denne ankommer til lufthavnen. Dette indebærer, at rejsebureauet for det første kan få problemer med at indhente de pågældende oplysninger fra kunden/passageren. Dernæst vil det af passageren kunne opfattes som et tillidsbrud fra rejsebureauets side, hvis dette skal videregive fortrolige oplysninger til luftfartsselskabet, der efterfølgende videregiver disse til PET.

Oplysningerne i rejsebureauerne bookingsystemer indeholder mange oplysninger, der ikke nødvendigvis har relevans for lovforslagets intentioner, men som for rejsebureauet har en væsentlig kommerciel betydning, og kunden/passageren har desuden en berettiget forventning om, at disse oplysninger behandles fortroligt af rejsebureauet. Det er således nødvendigt, at man i lovforslaget forholder sig til rejsebureauets rolle, når dette formidler salg af flybilletter på vegne af luftfartsselskaberne.

DRF er i øvrigt betænkelig ved forslagets manglende redegørelse for, hvorledes håndteringsproceduren sikres at være i overensstemmelse med en overholdelse af reglerne i persondataloven til trods den lovede overholdelse af gældende lovgivning. Det havde således været ønskeligt, at der var redegjort herfor, idet de berørte parters forpligtelser, hvis lovforslaget gennemføres i dets nuværende udformning, vil medføre, at luftfartsselskabernes virke i et betydeligt omfang vil være omfattet af persondataloven med de dertil knyttede arbejdsbyrder og restriktioner.

Forslaget bærer desværre generelt præg af ikke at være gennemtænkt, henset til de meget byrdefulde konsekvenser, dette måtte have for såvel branchen som passagererne. Man bør på denne baggrund genoverveje, om ikke reglerne i retsplejeloven vedrørende editionspålæg samt øvrig lovgivning ville være tilstrækkelig. Som allerede nævnt synes der langt fra at være proportionalitet mellem forslagens intentioner og de rent faktiske konsekvenser, dette medfører for de berørte parter.

Da lovforslaget efter DRF's opfattelse får store konsekvenser for branchen og der ikke er taget højde for rejsebureauets væsentlige rolle (op til 80 % af flyrejser bookes i dag direkte hos rejsebureau), er Justitsministeriet velkommen til at rette henvendelse til DRF for et afklarende møde, hvor der kan redegøres yderligere for branchens konstruktion.

Med venlig hilsen

DANMARKS REJSEBUREAU FORENING

**Jakob Hahn
Juridisk Konsulent**

Jmt. modt.

24 MRS. 2006

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1261 København K
Att: Strafferetskontoret
Helle Hübertz Krogsøe

Akt.nr. 38

Kastrup 22. marts 2006

Handwritten signature: Helle Hübertz

Udtalelse i henhold til fremsendte udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart (styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme mv.)

Vi har i DBTA's bestyrelse diskuteret fremsendte materiale og er kommet frem til følgende konklusion:

Baseret på at vi er en brancheforening som dækker dels en række leverandører indenfor fly, hotel, bil, kreditkortselskab samt en række forskellige erhvervsvirksomheder som har mange rejsende kan vi kun overordnet tage stilling til det rent etiske i det fremsendte materiale.

Vi er i princippet helt enige i vigtigheden af at bekæmpe terrorisme og sikre et fredeligt samfund. Derfor er den foreslåede skærpelse af overvågning og aflytning af telefoner i orden i det omfang at den kun sker i forbindelse med terrorbekæmpelse. Tilsvarende er de foreslåede ændringer i forhold til at kunne få udleveret og opbevaret passagerlister også i orden.

Handwritten signature: Anne Grete Lindberg
Med venlig hilsen
Anne Grete Lindberg

DBTA
Sekretariatet

24 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005 NR. 730-0246

Helle Hübertz Krogsøe

Fra: Jens Hennild [JEH@DI.DK]
Sendt: 27. marts 2006 12:33
Til: Helle Hübertz Krogsøe
Cc: Justitsministeriet
Emne: Høring Terrorpakken - Luftfart
Vedhæftede filer: SJ20060327101625547 396937 _.DOC

<<SJ20060327101625547 396937 _.DOC>>

Med venlig hilsen

Jens Hennild

Fagchef

Transport,Infrastruktur og

Forsikring.
Dansk Industri
DK-1787 København V
E-mail: jeh@di.dk /di@di.dk
Tlf: 3377 3759 (direkte nummer) / 3377 3377

Mobil: 40 64 89 04

27 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005 NR. 730 - 0246

DI's Luftfartssektion

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

27. marts 2006
JEH

Forslag til ændring af lov om bl.a. luftfart

Med henvisning til ministeriets høringsskrivelse af den 1. marts 2006 i ovennævnte sag skal DI's Luftfartssektion udtale følgende:

Sektionen har forståelse for baggrunden for lovforslaget - nemlig intentionen om at styrke indsatsen for bekæmpelse af terrorisme og er opmærksomme på, at luftfartsområdet har en rolle at spille.

Tilsvarende gælder, også for andre moderne transportformer. Det kan eksempelvis være tilfældet, hvor en terrorist lander med et rutefly fra Tripoli via Frankfurt i Hamborg og pr. bil, tog eller færge krydser den danske grænse.

Sektionen forstår forslaget derhen, at den nærmere udformning af reglerne på dette internationalt betingede, komplekse og uensartede område skal fastsættes af luftfartens ressortministerium Transport- og Energiministeriet efter forhandling med Justitsministeriet.

Der vil her blive lejlighed til at inddrage den højeste offentlige faglige ekspertise i regeludarbejdelsen. Sektionen bidrager som praktikere og erhverv også gerne her til det videre arbejde.

Forslaget, som omhandler adgang til og opbevaring af passagerlister samt adgang til luftfartsselskabernes bookingsystemer, giver dog i sin nuværende udformning anledning til en række alvorlige reservationer. Det gælder i selve lovteksten, men især i bemærkningerne.

Indledningsvis skal der peges på, at forslaget og bemærkninger ikke afspejler den kendsgerning, at luftfartsselskaberne i vidt omfang ikke handler uniformt. Det gælder såvel i indsamling og opbevaring af passageroplysninger som med hensyn til bookingsystemer.

Således er der eksempelvis luftfartsselskaber, som slet ikke har egne bookingsystemer, de fleste selskaber anvender op til flere bookingsystemer, hvoraf de fleste er in-

ternationalt baserede, ligesom eksisterende bookingsystemer fungerer forskelligt, og der derfor også er store variationer i, hvilke data selskaberne får og har adgang til.

Til selve lovteksten skal Sektionen derfor anbefale en ændring af § 148a stk. 4, som tager højde for disse forhold, herunder at ikke alle har eget bookingsystem.

En manglende hensyntagen til praksis og faktiske forhold vil i yderste konsekvens betyde, at de rammer, som forslaget sætter, ikke efterfølgende kan udfyldes. Og under alle omstændigheder vil det kunne påføre erhvervet og de enkelte selskaber helt unødvendige og store omkostninger til en uniformering.

Til illustration skal der knyttes nogle få bemærkninger til den liste af oplysninger, som fremgår af bemærkningerne p. 83 og 84. Listen synes at udgøre de oplysninger, som der er mulighed for at lægge ind i visse bookingsystemers PNR. Dette er dog langt fra ensbetydende med, at de er nødvendige for at gennemføre en booking og dermed registreres. Med forbehold for meget forskellig praksis kan følgende anføres:

Fødselsdag: Vil normalt ikke være kendt af luftfartselskabet.

Rejselegitimation: Vil normalt ikke fremgå af et bookingsystem eller på anden måde være registeret. Såvel indenrigs som ved rejser til og fra de nordiske lande omfattet af pasunionen ses der heller ikke umiddelbart mulighed for at iværksætte indsamling af sådanne oplysninger.

Nationalitet: Vil ligeledes normalt også være ukendt for luftfartsselskabet.

Grænseovergangssteder i Danmark: En internationalt rejsende til provinsen vil kunne have grænseovergang såvel i transitlufthavnen f.eks. København som på den endelige destination f.eks. Aalborg.

Betalingssted: Denne oplysning vil ofte ikke være kendt. Der kan være tale om betaling via internet eller om køb via et rejsebureau, som herefter selv køber billetten af luftfartselskabet osv. Hertil kommer, at selve udtrykket leder hen til det gængse sted for pengeskylds opfyldelse ifølge danske ret - dvs. hos det pågældende luftfartsselskab.

Betalingsform: Også denne oplysning vil ikke altid være til stede i relation den faktiske rejsende, jf. eksemplet før om køb af billet via rejsebureau.

Medrejsende: Denne oplysning vil typisk kun eksistere, såfremt der er reserveret samtidigt, eller der ved indcheckningen udtrykkeligt er tilkendegivet, at man er samrejsende.

Sektionen skal derfor foreslå, at det i bemærkningerne yderligere præciseres, at de nævnte forhold alene er en illustration af oplysninger, som kan være nyttige, og som kun er medtaget i bemærkningerne som illustration, og at de alene vil danne udgangspunkt for en senere udvælgelse af, hvilke oplysninger det er praktisk og rimeligt at medtage i udformningen af de endelige regler.

Med hensyn til internationalt baserede bookingsystemer som Amadeus, Galileo m.fl., som betjener mange selskaber, er det ikke muligt for luftfartsselskaberne at sikre adgang hertil. Såfremt PET skal have denne adgang samt til luftfartsselskabernes egne bookingsystemer, bør det rent praktisk ske ved, at PET selv får en online adgang mod at afholde rimelige omkostninger herved.

Med hensyn til passagerlister bemærkes, at også her følger selskaberne forskellige procedurer. Dette gælder varigheden af online tilgængeligheden og arkivering.

For at imødekomme PET's behov for at kunne få adgang til såvel aktuelle som historiske passagerlister, skal sektionen anbefale, at PET også på dette område får mulighed for en direkte online adgang til selskabernes passagerlister.

PET kan her selv trække og lagre passagerlister efter behov, herunder at sikre tilstedeværelsen af historiske oplysninger en længere periode end det i forslaget nævnte ene år.

Sektionen forstår, at forslaget skal omfatte såvel nationale som internationale flyvninger. Videre, at det omfatter alle luftfartselskaber uanset nationalitet. Sektionen skal i den forbindelse pege på risikoen for, at reglerne i praksis alene vil blive implementeret og håndhævet over for danske luftfartsselskaber, men ikke overfor udenlandske konkurrenter. Hvis man for at imødegå dette vælger at stille reglernes efterlevelse som vilkår for beflyvning af Danmark, vil der være betydelig risiko for, at dette giver anledning til forviklinger i relation til eksisterende internationale aftaler om beflyvningsrettigheder.

Forhold, som yderligere understreger behovet for, at de endelige regler finder en rimelig balance mellem hensynet til statens kamp mod terror og den ulempe og merkostning, som det danske luftfartserhverv måtte blive påført samt ikke mindst behovet for alternativt at søge reglerne gennemført i EU-regi.

Afslutningsvis skal det bemærkes, at Sektionen gerne står til rådighed med yderligere oplysninger og kommentarer og deltager også gerne i et møde om lovforslaget.

Med venlig hilsen
På sektionens vegne

Jens Hennild

Lisbeth Eilsø

Fra: Uffe Strandkjær (ENS) [US@ENS.dk]
Sendt: 24. marts 2006 10:01
Til: Justitsministeriet
Cc: Hanne Windemuller (ENS); Ulf Tvenstrup (ENS)
Emne: Høringssvar om udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven m.m.
Vedhæftede filer: USbrev-24.03.06.doc

Hermed høringssvar fra Energistyrelsen om *udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven m.m.*

Med venlig hilsen
Uffe Strandkjær
Energistyrelsen

29 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005 NR. 739-0246

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

-----

24. marts 2006
j.nr. 26005-0007
us

Side 1/2

Udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven m.m.

Energistyrelsen har fra Transport- og Energiministeriet modtaget Justitsministeriets brev af 1. marts 2006 (sagsnr. 2005-730-0246), hvormed *udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven m.m.* udsendes i høring, med anmodning om at fremsende en eventuel udtalelse direkte til Justitsministeriet.

Bemærkningerne nedenfor vedrører alene udkastets § 2, nr. 1, hvorefter følgende bestemmelser foreslås indsat i lov om forbud mod tv-overvågning m.v.:

”§ 4 a. Politimesteren (Politidirektøren) kan henstille, at offentlige myndigheder eller private foretager tv-overvågning i overensstemmelse med gældende lovgivning.

§ 4 b. Politimesteren (Politidirektøren) kan meddele offentlige myndigheder eller private, som foretager eller planlægger at iværksætte tv-overvågning efter gældende lovgivning, pålæg med hensyn til kvaliteten af optagelser af billeder på videobånd, film eller lignende samt med hensyn til opbevaringen af sådanne optagelser.”

For Energistyrelsen kan denne bestemmelse have betydning for arbejdet om den civile sektors beredskab i relation til forskellige energisektorer. For to af de vigtigste energisektorer - el- henholdsvis naturgassektorerne - er der således i bekendtgørelser nr. 57 og 58 af 17. januar 2005 om beredskab for el- henholdsvis naturgassektorerne fastsat bestemmelser i § 11, stk. 2, af relevans for sådan tv-overvågning. Efter denne bestemmelse, som er enslydende i de to bekendtgørelser, skal el- og naturgasvirksomheder for ubemandede anlæg, der vurderes som væsentlige for landets kritiske infrastruktur, sikre de væsentligste dele af anlægget mod uautoriseret adgang gennem etablering af mekaniske og elektroniske sikrings- og overvågningsforanstaltninger.

El- og naturgasvirksomheder, der har sådanne anlæg og som således skal etablere mekanisk og elektronisk overvågning, vil typisk have flere anlæg fordelt på forskellige geografiske områder.

På dette grundlag bemærkes følgende:

- a. Det bør overvejes at sikre, at den relevante sektormyndighed underrettes om en henstilling efter § 4 a.

Energistyrelsen
Ansløsegade 44
1254 København V

Telefon: 33 93 67 00
Fax: 33 11 47 43
E-mail: energi@energi.dk
www.energi.dk

Forsendestid:
Mandag-torsdag 1.00-1.15
Fredag 0.00-1.15
Lørdag 0.00-1.15
Søndag 0.00-1.15
Fax: 33 11 47 43

Uffe Strandgaard
Telefon: 33 93 71 11
Fax: 33 11 47 43
E-mail: u@energi.dk

Tryk og oplag:
Energistyrelsen

- b. Der bør sikres en koordinering mellem de forskellige geografiske områder, således at en virksomhed med anlæg i flere geografiske områder skal følge ens bestemmelser, når der er tale om ensartede anlæg.
- c. Det bør overvejes at sikre, at den relevante sektormyndighed inddrages i fastsættelsen af generelle bestemmelser om tv-overvågning inden for en sektor.
- d. En meddelelse efter § 4 b bør ske efter forudgående drøftelse med virksomheden og under hensyntagen til de tekniske og økonomiske muligheder.

Med venlig hilsen

Uffe Strandkjær

Tlf. direkte: 33 92 76 11

Mobil: 40 46 39 20

E-mail: us@ens.dk

Randi Graabek

Fra: TRM Sonni Hansen [Sh@TRM.dk]
Sendt: 27. marts 2006 11:02
Til: Justitsministeriet
Cc: TRM Lene B. Rasmussen
Emne: Svar vedr. "lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v."
Prioritet: Høj
Vedhæftede filer: 050-2 - overvågning - udkast til lovforslag - høringsvar.doc

Til Strafferetskontoret

Transport- og Energiministeriet bemærkninger til udkastets konsekvenser for transportområdet vedr. "udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning mv. og lov om luftfart".

Brevet sendes ligeledes pr. post d.d.

<<050-2 - overvågning - udkast til lovforslag - høringsvar.doc>>

Med venlig hilsen

Med venlig hilsen
Sonni Hansen
Sikkerhedsofficer
p.v.a.
Lene B. Rasmussen
Sikkerhedschef

Transport- og Energiministeriet, Beredskabsenheden
Ministry of Transport and Energy
Frederiksholms Kanal 27F
DK-1220 København K
Tlf.: +45 33924344
Fax: +45 33381421
e-mail: sh@trm.dk
www.trm.dk

.....

This footnote confirms that this email has been swept by MIME sweeper for the presence of computer viruses.

www.mimesweeper.com

.....

27 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005 NR. 730-0246

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Dato : 27. marts 2006
J.nr. : 050-2
Deres ref. :
Sagsbeh. : LBR

Att. Strafferetskontoret

Udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning mv. og lov om luftfart (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme)

Transport- og Energiministeriet skal hermed afgive bemærkninger til udkastets konsekvenser for transportområdet, idet det kan oplyses, at bemærkninger vedrørende forslaget om ændring af luftfartsloven afgives særskilt.

Ad. Retsplejelovens § 791 c:

Efter lovforslaget kan politiet forstyrre eller afbryde radio- eller telekommunikation i et område. Beslutning om dette skal som udgangspunkt ske ved retskendelse, men i tilfælde, hvor øjemedet vil forspildes, såfremt en retskendelse skal afventes, kan et indgreb iværksættes, uden at der forinden foreligger en retskendelse.

Forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation vil have konsekvenser for en række driftsmæssige situationer på transportområdet og kan betyde, at f.eks. togdrift må indstilles.

Mobiltelefoner benyttes i et vist omfang i sikkerhedsmæssigt øjemed i transportsektorerne, f.eks. hvis det normale radioanlæg i tog er ude af drift. Underretning om mistænkelige forhold og om uheld vil ikke kunne ske, såfremt radio- og telekommunikation er forstyrret eller afbrudt.

Af hensyn til de driftsmæssige situationer i de enkelte transportsektorer, er det væsentligt, at der i tilfælde af en beslutning om forstyrrelse eller afbrydelse af radio- og telekommunikation i et konkret område, iagttages nødvendige sikkerhedsmæssige foranstaltninger, herunder at de driftsansvarlige i de berørte sektorer bliver orienteret. Det fremgår ikke af lovforslaget, hvorvidt en sådan varsling er forudsat.

At forslaget åbner mulighed for, at der kan ske forstyrrelse eller afbrydelse af radio- og telekommunikation uden forudgående retskendelse, kan så meget desto mere betyde, at der ikke i en sådan situation vil ske nogen varsling af de berørte driftsansvarlige. - Det må anses for særdeles betænkeligt, såfremt der i forbindelse med forstyrrelsen eller afbrydelsen opstår

en sikkerhedsmæssigt kritisk situation i de transportsektorer, der berøres af indgrebet.

Det vurderes at være påkrævet, at det i forbindelse med forslaget til ændring af retsplejelovens § 791 c overvejes, hvorledes samfundsvigtige funktioner som opretholdelse af nødvendig transport og redningstjeneste, herunder håndtering af kritiske situationer, bliver påvirket af en forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation, uanset om denne er varslet eller uvarslet.

Ad lov om forbud mod tv-overvågning mv. § 4 a og 4 b:

Efter forslaget § 4 a kan politimesteren *henstille*, at offentlige myndigheder eller private foretager tv-overvågning i overensstemmelse med gældende lovgivning.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at en henstilling ikke er bindende for modtageren, *men* at offentlige myndigheder i almindelighed efterkommer henstillingen, *med mindre der foreligger helt særlige forhold*.

Det er her vanskeligt at se forskellen på en *henstilling* og et *pålæg*, jfr. lovforslagets § 4 b, når den berørte virksomhed er offentlig. Allerede af den grund bør der være mulighed for, at en henstilling efter § 4 a, i lighed med hvad der gælder for pålæg efter § 4 b, kan påklages.

Som eksempel kan nævnes, at da flere af transportsektorerne er landsdækkende, vil der kunne udvikle sig uensartet praksis i de enkelte politikredse. Det vil her kunne give u hensigtsmæssige situationer, såfremt de berørte sektorer ikke kan påklage en henstilling.

Det fremgår ikke af bemærkningerne til § 4 a, hvorvidt forslaget betyder, at politimesteren kan henstille, at der sker en udvidelse af en allerede eksisterende overvågning, og i givet fald hvilke specifikke krav, der kan indgå i en sådan henstilling.

Som det er oplyst i forbindelse med forberedelse af rapporten fra den tværministeriel arbejdsgruppe om terrorbekæmpelse i efteråret 2005, er formålet med de eksisterende overvågningsforanstaltninger indenfor de enkelte transportsektorer meget forskellige. En eksisterende overvågning kan ikke nødvendigvis tjene et terrorforebyggende formål. En henstilling fra en politimester om ændring af eksisterende overvågning kan derfor betyde, at det eksisterende udstyr ikke kan anvendes.

Det fremgår heller ikke af bemærkningerne til forslaget, i hvilket omfang der forudsættes et samarbejde mellem politi og de berørte sektorer omkring en afklaring af, hvilke foranstaltninger, der kan være hensigtsmæssige. Det ses således ikke, hvorvidt en henstilling vil være baseret på en forudgående

sårbarhedsvurdering knyttet til et nærmere defineret forhøjet trusselsbillede.

Det må være en forudsætning, at *henstillinger* efter lovforslagets § 4 a afgives på baggrund af et samarbejde mellem politi og den berørte transportsektor, og at konkrete foranstaltninger baseres på en forudgående sårbarhedsvurdering knyttet til et aktuelt trusselsbillede.

Efter lovforslagets § 4 b kan politimesteren *pålægge* offentlige myndigheder eller private, som foretager eller planlægger at iværksætte tv-overvågning, særlige krav med hensyn til kvaliteten af optagelser af billeder på videobånd, film eller lignende, og til opbevaringen af sådanne optagelser.

Som tidligere anført, er formålet med de eksisterende overvågningsforanstaltninger indenfor transportområdet meget forskellige, og tilsvarende er der forskelle i lagringstid, kvalitet og tilgængelighed.

Det fremgår af bemærkningerne til forslaget, at der f.eks. kan stilles krav om opdatering af eksisterende udstyr og om opbevaring af optagelser på en sådan måde, at optagelsernes kvalitet ikke forringes med tiden og at opbevaring skal ske i et nærmere bestemt tidsrum.

Et pålæg om ændring af eksisterende udstyr i relation til særlig kvalitet og lagring må, ligesom hvad der er anført i bemærkningerne til § 4 a, forudsætte, at der er et samarbejde mellem politi og de berørte sektorer, og at der sker en forudgående sårbarhedsvurdering af de berørte anlæg knyttet til et aktuelt trusselsbillede.

Generelt kan siges til §§ 4 a og 4 b, at der ikke af forslaget fremgår særlige betragtninger om, hvilke tidsmæssige krav, der vil blive stillet i relation til, at en sektors efterkommer en konkret henstilling eller et pålæg. Dette forhold vil ikke mindst blive aktuelt, såfremt der i det endelige forslag *ikke* gives mulighed for påklage af *henstillinger* efter § 4 a.

Økonomiske konsekvenser

Det fremgår af de almindelige bemærkninger til § 4 b, at politiet tager de omkostninger i betragtning, som i givet fald vil være forbundet med at efterkomme et pålæg. Da denne bemærkning er anført i et afsnit, som alene omfatter private virksomheder, er det vanskeligt at se, hvorvidt bemærkningen kun gælder private eller om den er gældende såvel for pålæg til private som til offentlige virksomheder.

Er der alene tænkt på private virksomheder, bør det klargøres i lovforslaget, hvorledes man har tænkt sig, at offentlige myndigheder og virksomhe-

der skal finansiere omkostninger, som udspringer af henstillinger eller pålæg efter lovforslagets §§ 4 a og 4 b.

Det skal bemærkes, at imødekommelse af eventuelle henstillinger og/eller pålæg kan blive udgiftstunge og vil forudsætte, at de nødvendige bevillinger hertil kan tilvejebringes, idet det ikke er muligt at afholde omkostninger hertil indenfor Transport- og Energiministeriets rammer.

En henstilling om udvidelse og/eller ændring af bestående overvågningsforanstaltninger på transportområdet vil således ikke kun betyde væsentlige udgifter til opgradering/udskiftning af eksisterende materiel, men også til øgede udgifter i forbindelse med drift og vedligehold af overvågningsanlæggene.

Det er vanskeligt at give et estimat over omkostninger til etablering af overvågningsanlæg, som vil være egnede i terrorbekæmpelsesøjemed og bekæmpelse af anden kriminalitet, ikke mindst da det er uklart, hvilke tekniske krav, der vil blive stillet, og i hvilket omfang der vil blive krævet etablering af yderligere foranstaltninger ud over de eksisterende. Men der er tale om en beløbsramme på adskillige hundrede millioner kroner.

Hertil kommer øgede driftsomkostninger, som det ikke er muligt at vurdere på det foreliggende grundlag.

Et aspekt i den økonomiske vurdering er også, hvorledes øgede krav om overvågning kan få betydning for den pris, det offentlige skal betale ved udbud og køb af kollektiv trafik.

Endelig skal det anføres, at for så vidt angår Øresundsforbindelsen, som er et bi-nationalt anlæg, skal eventuelle krav til ændring af tv-overvågning mv. koordineres med svensk lovgivning og svenske myndigheder.

Med venlig hilsen

Lene B. Rasmussen
Sikkerhedschef

Randi Graabek

Fra: Claus Juul [CJuul@amnesty.dk]
Sendt: 27. marts 2006 10:58
Til: Justitsministeriet
Emne: Til Strafferetskontoret. Amnestys International høringsvar over udkast til anti-terrorlovforslag.

Vedhæftede filer: Microsoft Word 4

Anti-terror-lovforsla
ghøringss...

Til Strafferetskontoret.

Ved brev af 24. marts 2006 fremsendte Amnesty International sit høringsvar over udkast til forslag til ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme mv.).

Vi fremsender hermed for god ordens skyld også høringsvaret pr. email.

Med venlig hilsen
Claus Juul
Amnesty International

(See attached file: Anti-terror-lovforslaghøringssvar24marts2006[2].doc)

27 MRS. 2006

Justitsministeriet
Lovafdelingen

2005 NR. 730 - 0246

**amnesty
international**

Dansk Afdeling
Gammeltorv 8. 5. sal
1457 København K

Tlf.: 33 45 65 65
Fax: 33 45 65 66
E-mail: amnesty@amnesty.dk
Web: www.amnesty.dk
Giro: 4078470

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

København, den 24. marts 2006

Vedrørende udkast til lovforslag om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart. (J.nr. 2005-730-0246)

I udkast af 1. marts 2006 har regeringen fremsat forslag til lovændringer, som vil give politiets efterretningstjeneste udvidede beføjelser til efterforsknings- og overvågningsmæssige foranstaltninger til bekæmpelse af en række lovovertrædelser omfattet af straffelovens kapitel 12 og 13.

Udkastet giver primært anledning til principielle bemærkninger om forslaget som helhed, men også til konkrete bemærkninger til de enkelte bestemmelser.

Generelle bemærkninger

Med lovforslaget vil regeringen give politiet (politiets efterretningstjeneste – herefter benævnt PET) en række yderligere efterforsknings- og overvågningsmæssige beføjelser i kampen mod terror og som konsekvens heraf svække den retlige beskyttelse af borgernes privatliv, herunder personlige og private oplysninger om dem.

Lovforslaget rejser efter Amnestys opfattelse to grundlæggende spørgsmål.

Behov for yderligere beføjelser til PET

For det første savner man angivelser af, at der er et dokumenteret, reelt behov for yderligere beføjelser til PET. Efter Amnestys opfattelse bør forslag om udvidede beføjelser – og lettere adgang – for PET (og indirekte FET) til at overvåge borgerne eller indhente fortrolige eller personfølsomme oplysninger om borgerne være ledsaget af klar dokumentation for, at de gældende regler ikke længere er tilstrækkelige.

Da "terror-pakken" fra 2002 blev vedtaget, skulle den angiveligt forsyne de danske myndigheder, herunder politiets efterretningstjeneste, med det fornødne beredskab til at imødegå terrorisme. I det foreliggende udkast til lovforslag anføres gentagne gange, at politiet – eller PET – skal have "de nødvendige redskaber" til at forebygge, afværge eller efterforske terrorisme. Det fremgår derimod ikke, hvorfor de beføjelser, som politiet fik i 2002, alligevel ikke er tilstrækkelige.

Der savnes en udtrykkelig angivelse af, hvorfor PET's nuværende muligheder for at efterforske eller overvåge borgerne ikke længere er tilstrækkelige. Der savnes ikke mindst angivelse af, hvorfor de retssikkerhedsgarantier – til beskyttelse af borgernes ret til privatliv - som hidtil har været anset som nødvendige og passende, ikke længere er nødvendige eller passende. Den brede henvisning i lovforslagets bemærkninger til den tværministerielle arbejdsgruppes vidtgående forslag i "Det danske samfunds indsats og beredskab mod terror" af 3. november 2005 – om 49 forskellige muligheder for at øge overvågningen af borgerne - løfter efter Amnesty's opfattelse ikke denne bevisbyrde.

Uden en angivelse af de konkrete hensyn, som har nødvendiggjort yderligere beføjelser til PET – og en svækkelse af kontrollen med adgangen til oplysninger om borgerne – må man efter Amnesty's opfattelse principielt være skeptisk over for forslag om at give PET yderligere beføjelser til at overvåge borgernes privatliv.

Vedrørende afgrænsning af de relevante lovovertrædelser.

I forbindelse med "terrorpakken" fra 2002 blev det daværende lovforslag kritiseret for at mangle en præcis afgrænsning af germingsindholdet i terrorisme-bestemmelsen, jf. nu straffelovens § 114, herunder at en lang række meget forskelligartede delikter havde samme strafferamme, nemlig fængsel op til livstid.

Det blev videre kritiseret, at bestemmelserne i straffelovens § 114a, om kriminalisering af enhver form for direkte eller indirekte økonomisk støtte til organisationer, som har terrorformål (eller både humanitære og terrorformål), og § 114b, den udvidede medvirkensregel om medvirken ved tilskyndelse, råd eller dåd til terrorisme efter § 114 eller indirekte eller direkte økonomisk støtte efter § 114a – populært kaldt "medvirken til medvirken" – var for upræcist afgrænset, for vanskelige at forudsige anvendelsen af.

Det blev især hævdet, at man kunne frygte, at bestemmelserne ville blive brugt som løftestang til indføre meget vide og ubestemte, skønsmæssige beføjelser til at foretage dispositioner af meget væsentlig og indgribende karakter for den enkelte borger.

Denne bekymring viser sig efter Amnesty's opfattelse nu berettiget. Nærværende udkasts forslag til yderligere beføjelser til PET (og indirekte FET), og til svækkelser af den retlige beskyttelse af borgernes privatliv, henviser ikke til de enkelte bestemmelser eller stiller krav om en nærmere grovhed af den lovovertrædelse, som der er mistanke om, men indeholder alene en bred henvisning til "lovovertrædelser efter straffelovens kap. 12 og 13" – eller krav om en strafferamme på 1 år og 6 måneders fængsel (teleobservation) - hvorved man også omfatter andre lovovertrædelser end terror eller terror-relaterede handlinger efter straffelovens § 114-114b.

Der er altså ikke tale om, at de foranstaltninger, som politiet efter forslaget fremover skal kunne iværksætte (eller iværksætte uden videre) alene retter sig mod personer, hvor der er en vis, konkret mistanke om nærmere bestemt "terrorvirksomhed". Forslaget omhandler en væsentligt bredere vifte af lovovertrædelser, som også omfatter forhold, der ikke tidligere har nødvendiggjort udvidede beføjelser til politiet. Efter Amnesty's opfattelse kunne man frygte, at nærværende forslag er begyndelsen på en glidebane, hvor politiet med tiden får en række yderligere beføjelser med mere og mere generelt holdte henvisninger til ønsket om effektiv kriminalitetsbekæmpelse.

Som eksempel på en sådan udglidning finder Amnesty anledning til at nævne den ændring af straffelovens § 306, om juridiske personers strafansvar for lovovertrædelser begået af en eller flere enkeltpersoner, som var en del af terror-pakken i 2002. Det fremgår af bemærkningerne til L 35 af 13. december 2001, (terror-pakken), at ændringen af straffelovens § 306 skete for at gennemføre FN's terrorfinansieringskonventionens artikel 5. Terrorfinansieringskonventionens artikel 5 pålægger

de kontraherende stater, at indrette deres lovgivning således, at juridiske personer kan gøres ansvarlige for handlinger omfattet af konventionens artikel 2. Artikel 2 beskriver en "forbrydelse" i konventionens forstand, som forsætlig tilvejebringelse eller indsamling af midler i den hensigt, eller med viden om, at midlerne skal anvendes til udføre en række (i bilag) nærmere beskrevne terroristiske eller terror-relaterede handlinger.

Efter ændringen af straffelovens § 306 er bestemmelsen anvendt til at idømme miljøorganisationen Greenpeace en bøde på 50.000 kr. som straf for, at en gruppe medlemmer af organisationen trængte ind i DLG's bygning (Dansk Landbrug- og Grovvareselskab) på Vesterbrogade og hængte et banner ned fra bygningens tag, som opfordrede til boykot af genmodificerede fødevarer med teksten "Nej til GMO SVIN". De enkelte deltagere blev i sagens natur også hver især idømt en bøde for deres aktiviteter.

Uanset hvad man i øvrigt måtte mene om Greenpeace's miljøpolitiske aktivisme, kan det ikke betegnes som terrorisme. Det ser altså ud til, at en ændring af straffeloven, som blev indført med klar henvisning til kampen mod terror(-finansiering), i første omgang er blevet brugt til at bekæmpe noget, som ikke har med terrorisme at gøre – endsige kan betegnes som en alvorlig samfundsskadelig handling.

II. Konkrete bemærkninger

Ad forslaget til ny § 110a i retsplejeloven.

Efter forslag til ny § 110, stk. 2, skal Politiets Efterretningstjeneste kunne indhente oplysninger fra andre forvaltningsmyndigheder, hvis efterretningstjenesten skønner, at oplysningerne kan have betydning for arbejdet med at forebygge og efterforske overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13.

Efter forslag til § 110a, stk. 1, foreslås det videre, at Politiets Efterretningstjeneste skal kunne videregive de således indhentede oplysninger til Forsvarets Efterretningstjeneste

Forslaget til ny § 110a, stk. 2, indebærer en ophævelse af beskyttelsen af rent private oplysninger om borgerne efter forvaltningslovens § 28, stk. 1. Efter denne bestemmelse kan videregivelse alene ske, hvis det sker til varetagelse af private eller offentlige interesser, der klart overstiger hensynet til de interesser, der begrunder hemmeligholdelse, herunder hensynet til den, oplysningen angår, eller videregivelsen er et nødvendigt led i sagens behandling eller er nødvendig for, at en myndighed kan gennemføre tilsyns- eller kontrolopgaver.

På tilsvarende vis ophæves beskyttelsen af "andre fortrolige oplysninger" efter forvaltningslovens § 28, stk. 3, hvorefter videregivelse af de fortrolige oplysninger alene kan ske, når det må antages, at oplysningen vil være af væsentlig betydning for myndighedens virksomhed eller for en afgørelse, myndigheden skal træffe.

Det foreslås videre, at man opgiver den beskyttelse, som ligger i datalovens regler, hvor videregivelse af personlige oplysninger kræver, at videregivelsen sker til varetagelse af private eller offentlige interesser, som klart overstiger hensynet til de interesser, som begrunder hemmeligholdelse.

Fremover er det eneste krav, der kan stilles ved PET's anmodning om fortrolige personoplysninger fra andre myndigheder, at PET *selv* vurderer, at oplysningerne *kan have betydning for* varetagelsen af tjenestens opgaver i forbindelse med forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13.

Efter Amnesty's opfattelse er kriteriet "kan have betydning" tilnærmelsesvis tomt, og det indebærer ikke nogen reel beskyttelse af de fortrolige eller rent private oplysninger. Amnesty savner en rimelig angivelse af, hvorfor PET's arbejde ikke længere kan forenes med kravet om en saglig, konkret begrundelse for et eventuelt ønske om adgang til andre myndigheders fortrolige oplysninger.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, side 20, at den tværministerielle arbejdsgruppe har anført, at "videregivelse af oplysninger efter arbejdsgruppens opfattelse vanskeliggøres af den konkrete skønsmæssige vurdering, der i hvert enkelt tilfælde skal foretages i forbindelse med videregivelse af personoplysninger." Amnesty er ikke enig i denne opfattelse. Amnesty finder, at det netop er hensigten med de nuværende regler - at de skal forhindre vilkårlig, bredspektret indsamling af personlige oplysninger, som ikke er begrundet i konkret mistanker om kriminelle forhold. Efter Amnesty's opfattelse er der ikke anført noget i bemærkningerne, som overbeviser om, at det ikke også fremover vil være det bedste værn af borgernes retssikkerhed, at PET også fremover skal angive den konkrete interesse, tjenesten har i nogle givne oplysninger om en borger.

Amnesty vil derfor fraråde, at man vedtager den foreslåede model, hvorefter de myndigheder, som modtager en anmodning om videregivelse af personlige/fortrolige oplysninger fra PET, (ifølge bemærkningerne) ikke længere skal foretage nogen selvstændig vurdering af, om videregivelsen er tilstrækkeligt konkret begrundet i de fornødne samfundsmæssige interesser, men helt og holdent forlade sig på PET's tilkendegivelse af, at oplysningerne kan have betydning for PET's arbejde i forhold til straffelovens kapitel 12 og 13.

Amnesty skal videre anføre, at det må vække bekymring, at den foreslåede bestemmelse efter bemærkningerne side 28, omhandler "tjenestens samlede opgaver, således som de er gengivet i nuværende og kommende retningslinjer mv. for tjenestens virksomhed."

Det anføres således i bemærkningerne side 28: "Bestemmelsen vil således kunne anvendes dels i relation til tjenestens egentlige antiterrorvirksomhed mv., dels i relation til *andre opgaver i tjenesten* (vores udhævning), herunder de opgaver vedrørende den alvorligste organiserede kriminalitet, som tjenesten vil overtage fra Rigspolitechefens Nationale Efterforskningsstøttecenter, jf. anbefaling nr. 5 i rapporten om det danske samfunds indsats og beredskab mod terror."

Lovforslaget vil med andre ord indføre nye beføjelser til PET, med henvisning til antiterrorarbejdet, men give mulighed for at lade de nye beføjelser anvende til andre opgaver også. De bekymringer, som kritikere angav i 2002 om, at terrorlovgivningen og -beredskabet måtte frygtes at blive anvendt som løftestang til indskrænkninger i borgernes retssikkerhed, kunne herefter se ud til at være berettigede.

Om videregivelse af oplysninger mellem PET og FET.

Efter Amnesty's opfattelse forstærkes betænkelighederne ved den næsten vilkårlige adgang efter forslag til § 110 a, stk. 2, for PET til at indhente personlige/fortrolige oplysninger fra andre myndigheder, når der henses til den adgang, som regeringen efter forslaget til retsplejelovens § 110a, stk. 1, vil give PET til at videregive oplysninger til FET. Også her er det eneste krav, at det skønnes, at oplysningerne vil kunne have betydning for tjenesternes arbejde. (Det oplyses i bemærkningerne, at der vil blive fremsat en forslag til lovændring, som vil give FET en tilsvarende adgang til at videregive personlige/fortrolige oplysninger til PET).

I bemærkningerne, side 26, udtrykkes den meget lempelige adgang således: "Bestemmelsen i § 110 a vil gøre det muligt for Politiets Efterretningstjeneste at videregive oplysninger til Forsvarets Efterretningstjeneste samt indhente oplysninger fra andre forvaltningsmyndigheder, uden at der i

hvert enkelt tilfælde skal foretages en nærmere konkret vurdering i forhold til de enkelte oplysninger.”

Efter Amnestys opfattelse er det væsentligste ved § 110a, at det bliver muligt for Politiets Efterretningstjeneste at indhente oplysninger fra andre forvaltningsmyndigheder og videregive dem til Forsvarets Efterretningstjeneste, uden at der i hvert enkelte tilfælde skal foretages en nærmere konkret vurdering i forhold til de enkelte oplysninger.

Ud fra hensyn til retssikkerheden for borgere her i landet ville det have været ønskeligt, om lovforslagets bemærkninger havde redegjort for, hvad man i givet fald forestiller sig, at de pågældende oplysninger kan eller skal bruges til. Det ville have været på sin plads, om det havde fremgået udtrykkeligt, om bestemmelsen reelt betyder, at PET kan indhente oplysninger af personlig/privat/fortrolig karakter om borgere her i landet, give dem videre til FET, som så på sin side kan give dem videre til sine samarbejdspartnere i andre lande, hvor vi ikke har kontrol med, hvad oplysningerne bliver brugt til, herunder om de gives videre til efterretningstjenester i ikke-demokratiske lande - som led i den globale kamp mod terror.

Amnesty skal anbefale, at denne del af forslaget forkastes, at den nuværende regulering af udveksling af mellem myndighederne af personlige oplysninger om borgerne bevarer.

Ad forslag til ny § 783, stk. 2, i retsplejeloven.

Efter forslaget skal politiet i forbindelse med efterforskning af en overtrædelse af straffelovens kapitel 12 og 13 fremover kunne indhente en dommerkendelse til aflytning af en person i stedet for, som nu, et eller flere konkrete telefonnumre. Det angives i bemærkningerne, at den teknologiske udvikling har nødvendiggjort denne ændring, idet enhver i dag kan anskaffe sig flere nye mobiltelefonnumre hver eneste dag – hvilket efter de gældende regler betyder, at politiet skal indhente dommerkendelse om aflytning af hvert enkelt telefonnummer.

Det forekommer på den baggrund rimeligt, at politiet kan indhente en dommerkendelse, som giver tilladelse til aflytning af en bestemt person i en nærmere bestemt periode – med de telefonnumre/forbindelser, som den pågældende måtte vælge at anskaffe sig. Det fremgår i øvrigt af bemærkningerne, at forslaget ikke i øvrigt tænkes at indebære lempelser i adgangen til at aflytte en person eller i domstolskontrollen med aflytningen.

Det fremgår af bemærkningerne side 43, at en kendelse om aflytning af en person – det vil sige de telefoner, som den pågældende måtte bruge – også kan indebære aflytning af *andres* telefoner (antageligvis uanset om de i øvrigt er under mistanke for deltagelse i de aktiviteter, som begrunder foranstaltningen). Efter Amnestys opfattelse må aflytning af ”andres” telefoner forudsætte en særskilt dommerkendelse herom. I modsat fald vil lovændringen indebære en svækkelse af retssikkerheden for personer, som kender en ”terrormistænkt”.

Efter Amnestys opfattelse savner man tillige oplysninger om, hvad der skal ske med de oplysninger, som man ved aflytning af ”andres” telefoner får om den ikke-mistænkte indehaver af telefonen.

Ad forslag til ny § 788, stk. 4 i retsplejeloven.

Efter forslaget udvides adgangen til at undlade underretning af personer, som har været aflyttet, således, at underretning kan undlades, såfremt det findes, at hensynet til beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder taler imod underretning.

Amnesty har ikke nogen særlig "etterforskningsteknisk" sagkundskab og kan derfor ikke umiddelbart vurdere, om man ofte vil komme i en situation, hvor underretning af den, som har været aflyttet, medfører, at (nye) metoder/teknikker afsløres for de kriminelle subkulturer, der er under overvågning.

Det afgørende må efter Amnestys opfattelse være, at den primære grund til at undlade underretning – helt eller i en periode - fortsat bør være den, som allerede angives i bestemmelsen – nemlig at underretning vil være til skade for den videre efterforskning eller for efterforskningen i en anden sag. Hvis der ikke er et sådant, konkret hensyn i en sag, bør hensynet til hemmeligholdelsen af politiets metoder efter Amnestys opfattelse ikke kunne benyttes som en standardbegrundelse uden reelt indhold.

Ad forslag til ny § 791, stk. 5, i retsplejeloven.

Amnesty har ikke bemærkninger til dette forslag ud over, at det ses, at teleobservation i følge strafferammen på fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover ikke alene vil kunne bruges i forbindelse med forebyggelse eller efterforskning af terror, men en ganske bred vifte af forskelligartede lovovertrædelser. Efter Amnestys opfattelse kunne der være god grund til fremover at overvåge, hvor ofte ændringer i retsplejeloven eller den materielle strafferet sker med henvisning til terrorbekæmpelse, men hvor der reelt åbnes for indgreb i forbindelse med helt andre forhold.

Ad forslag til ny § 791c i retsplejeloven.

Ud fra beskrivelsen i bemærkningerne af betingelserne for anvendelse af kortvarig forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation i et område har Amnesty ikke bemærkninger til forslaget om at give politiet denne mulighed.

Amnesty er dog ikke enig med bemærkningerne i, at underretning af de personer, som måtte have været påvirket af afbrydelsen eller forstyrrelsen, ikke er praktisk gennemførlig. Efter Amnestys opfattelse ville en erklæring/underretning om indgrebet i relevante nyhedsmedier kunne fungere som en passende underretning.

Ad forslag om ny §§ 4a og 4b i lov om forbud mod tv-overvågning.

Amnesty har ikke alvorlige indvendinger mod tv-overvågning inden for den eksisterende lovgivnings rammer, så længe borgerne fortsat klart og tydeligt gøres bekendte med, at en given lokalitet er tv-overvåget, og der er klare regler om den efterfølgende opbevaring, anvendelse og destruktion af de indsamlede data.

Ad forslag om ny § 148 a i lov om luftfart.

Efter Amnestys opfattelse ville fastsættelse af en generel pligt for flyselskaberne til at opbevare passagerlister et år bagud være velbegrundet af hensyn til eventuel efterforskning og uproblematisk, hvis man i øvrigt fastsætter krav om angivelse af konkret mistanke mv. og indhentelse af dommerkendelse efter retningslinjer som ved aflytning el.lign.

På tilsvarende vis kunne man indføre en pligt for selskaberne til at udlevere aktuelle passagerlister (eventuelt som en særlig, overvåget online-adgang), under forudsætning af, at der angives en konkret mistanke og indhentes en, eventuelt efterfølgende, dommerkendelse herom. Der kunne også tænkes situationer, hvor PET indhenter en dommerkendelse til at anmode flyselskaberne om underretning om bestemte personers rejseaktivitet eller rejsemønstre – på grundlag af konkret mistanke om terrorvirksomhed.

En sådan ordning ville efter Amnestys opfattelse tilgodese alle relevante behov for både forebyggelse og efterforskning af terror - samtidig med, at man kunne tilgodese hensynet til beskyttelsen af borgerens ret til privatliv.

Forslaget lægger imidlertid op til en mere radikal løsning. Efter forslaget skal PET til enhver tid – uden retskendelse, uden (angivelse af) konkret mistanke, uden efterfølgende prøvelse af om, at indgrebet havde fornøden begrundelse – kunne forlange aktuelle bookinglister og passagerlister – eller selv have direkte adgang til selskabernes edb-systemer.

I udkast til lov om luftfart, § 148a, stk. 4, foreslås det således: ”Transport- og Energiministeren kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte nærmere regler om Politiets Efterretningstjenestes adgang til luftfartsselskabernes bookingsystemer til brug for forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13.”

Denne bemyndigelsesbestemmelse skal ifølge bemærkningerne bruges til at indgå aftale om en (efter ordlyden) fri adgang til på et hvilket som helst tidspunkt at gennemse alle afgang/ankomster fra danske lufthavne – uden domstolskontrol, uden krav om mistanke og uden en proportionalitetsafvejning mellem hensynet til beskyttelsen af borgernes privatliv og samfundets interesse i at kunne foretage det *konkrete* indgreb.

En sådan ureguleret adgang – som kun har en bred henvisning til, at det skal ske for at bekæmpe lovovertrædelser efter straffelovens kapitel 12 og 13 – kan ikke beskrives som konkret forebyggelse, men snarere som generel overvågning af borgernes rejseaktivitet og rejsemønstre.

Man savner i forslaget en redegørelse for, hvordan det sikres, at der ikke foretages overvågning ud fra irrelevante eller ulovlige kriterier (for eksempel af kontroversielle personer, som ikke er terrormistænkte), og for, hvordan det sikres, at oplysningerne ikke bruges til uvedkommende formål.

Videre savner man angivelse af, hvordan det sikres, at de oplysninger, som PET måtte få i hænde gennem de beskrevne rutinemæssige overvågninger – om at X er rejst fra Danmark og forventes at lande i Y-land, (se bemærkningerne s. 79, sidste afsnit), ikke (via FET) videregives til andre landes efterretningstjenester og dér misbruges til overgreb på menneskerettighederne.

Endelig savner man – også her – en udtrykkelig angivelse af de forhold, som bevirker, at PET's arbejde på dette område ikke ville være praktisk foreneligt med krav om dommerkendelse og konkret mistanke mod nærmere angivne personer. Uden en angivelse af, hvad det er for hensyn, som begrunder en betragtelig udvidelse af PET's beføjelser, og uden en tilsvarende kontrolmekanisme til beskyttelse af borgernes rettigheder, må man efter Amnestys opfattelse være skeptisk over for forslaget.

Med venlig hilsen

Hanne Pilegaard
Chef for Kampagne- og policyafdelingen

Claus Juul
Juridisk konsulent

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K

255 / Helle N-

OVERBRINGES

24. marts 2006

Høring vedrørende styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme m.v.

Danske Mediers Forum ønsker hermed at fremkomme med bemærkninger til Justitsministeriets udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, lov om forbud mod tv-overvågning m.v. og lov om luftfart (styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme m.v.).

Danske Mediers Forum skal indledningsvis beklage, at sammenslutningen – trods tidligere henvendelse til ministeriet herom – ikke er blandt de hørte organisationer, da lovforslagene rummer elementer af klar betydning for mediernes virke.

Danske Mediers Forum har noteret, at lovforslaget er udarbejdet som led i implementeringen af regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse, og at lovforslaget har tæt sammenhæng med det udkast til lovforslag om ændring af lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet, som for nylig blev sendt i høring af Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling.

Medierne finder det særdeles upraktisk, at de forskellige udkast til lovforslag ikke udsendes i én samlet høring, da lovforslagene alle har til formål at forbedre politiets og PET's muligheder for at forebygge, efterforske og bekæmpe terrorhandlinger og derfor bør vurderes samlet. Lovforslagene er således dels indbyrdes afhængige og giver dels anledning til de samme betragtninger om den rette balance mellem tiltag, der har til formål at styrke terrorberedskabet og beskyttelsen af den enkeltes retssikkerhed.

Ved at undlade at fremlægge én samlet pakke forringes offentlighedens, høringsparternes og ikke mindst Folketingets muligheder for at foretage en samlet vurdering af de mange tiltag i relation til terrorbekæmpelse.

Generelle bemærkninger vedrørende indsatsen for at bekæmpe terrorisme

I lyset af de seneste års terrorangreb har Danske Mediers Forum forståelse for, at der kan være behov for at fremme myndighedernes efterforskningsmuligheder og muligheder for at bekæmpe terrorisme. Danske Mediers Forum finder imidlertid ikke, at de mange forslag i regeringens handlingsplan, der nu ønskes implementeret gennem forskellige lovforslag, udgør den rette balance mellem ønsket om at sikre forbedrede muligheder for terrorbekæmpelse og nødvendigheden af at beskytte den enkelte borger mod uforholdsmæssige overgreb og krænkelse af privatlivets fred.

Justitsministeriet
Lovafdelingen

28 MRS. 2006
2005 NR. 730-0276

Hensynet til at sikre myndighederne de fornødne redskaber med henblik på forebyggelse og efterforskning af terrorisme har tidligere givet anledning til en række initiativer, herunder vedtagelsen af den såkaldte antiterrorpakke i maj 2002, der gav myndighederne en række ganske vide beføjelser, herunder retten til at få udleveret trafikdata om den enkelte borgers telefonopkald. Så vidt Danske Mediers Forum er orienteret, er der ikke fremlagt dokumentation for, at de nuværende antiterrorbestemmelser i dansk lovgivning ikke er tilstrækkelige, og det er derfor tankevækkende, at der nu alligevel ses at være behov for yderligere tiltag. Dette støttes i øvrigt af den tværministerielle arbejdsgruppe om terrorbekæmpelse, der i oktober 2005 udtalte: *"Der kan være anledning til at understrege, at antallet og rækkevidden af de fremlagte anbefalinger (vedr. tiltag der kan styrke indsatsen og beredskabet mod terror) ikke skal ses som udtryk for, at det danske samfunds nuværende beredskab og indsats over for terrorisme efter arbejdsgruppens vurdering er utilstrækkelig."*

Danske Mediers Forum ønsker i det følgende at pege på en række problematiske aspekter i lovforslaget, som – uanset formålet med reglerne – må anses for at være uforholdsmæssigt vidtgående, og som vil have en direkte, negativ indvirkning på danske mediers muligheder for at udføre deres samfundsmæssigt betydningsfulde opgaver på en effektiv og hensigtsmæssig måde.

Indgreb i meddelelshemmeligheden

Uanset at politiet i efterforskningsmæssig sammenhæng kan have gavn af at foretage indgreb i meddelelshemmeligheden efter retsplejelovens kapitel 71, finder Danske Mediers Forum det magtpåliggende at bemærke, at samme indgreb udgør en betydelig fare for mediernes behov for at kunne beskytte deres kilder. Dette behov er ikke blot mediernes, men også det demokratiske samfunds, idet kildebeskyttelsen sikrer, at sager af væsentlig samfundsmæssig betydning finder vej til medierne, når kilderne ikke behøver frygte at blive afsløret.

Der er derfor behov for, at det i retsplejelovens regler om indgreb i meddelelshemmeligheden fremhæves, at indgreb ikke må foretages, såfremt der derved vil fremkomme oplysninger om forhold, som den pågældende ville være udelukket fra eller fritaget for at afgive vidneforklaring om efter lovens § 172. En sådan henvisning findes da også allerede i retsplejelovens kapitel 73 og 74 om henholdsvis ransagning og om beslaglæggelse og edition.

Det er Danske Mediers Forums opfattelse, at kapitel 71 uden videre og uden ulempe for politiet kan tilrettes herefter, fx ved indsættelse af en henvisning til kildebeskyttelsesreglerne i § 782.

Teleobservation

Det departementale lovudkast indeholder forslag til nye bestemmelser i retsplejeloven om teleobservation, hvorefter politiet fra udbydere af telenet eller teletjenester på visse nærmere vilkår kan indhente lokaliseringsdata for en mobiltelefon, der antages at blive benyttet af en person, der er mistænkt for en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover.

Uagtet, at forslaget efter sin ordlyd alene vedrører lokaliseringsoplysninger vedrørende mistænkt mobiltelefoner, finder Danske Mediers Forum anledning til at gentage sin alvorlige bekymring for den betydning, som teletjenesteudbydernes logningforpligtelse har for mediernes kildebeskyttelse. Herom henvises til Danske Mediers Forums høringssvar til Justitsministeriet af 13. maj 2004 (vedlagt). Hertil kommer, at den forudsatte logningsbekendtgørelse, som skal

fastsætte de nærmere regler om pligten til at registrere og opbevare teleoplysninger fortsat ikke er udstedt.

Forstyrrelse eller afbrydelse af radio- eller telekommunikation

Med lovforslaget ønskes en ny bestemmelse - § 791 c - indsat i retsplejeloven, hvormed politiet i særlige situationer og på grundlag af en retskendelse kan forstyrre eller afbryde radio- eller telekommunikation i et område med henblik på at forhindre fx forestående terrorhandlinger.

Danske Mediers Forum har forståelse for, at det i særlige situationer kan være nødvendigt for politiet at forstyrre eller afbryde radio- og eller telekommunikation med henblik på at afværge en forestående terrorhandling. Under forudsætning af, at det klart fremgår under hvilke nærmere betingelser et sådant indgreb kan foretages, ønsker Medierne derfor ikke at modsætte sig indsættelsen af en sådan bestemmelse. Medierne har dog hæftet sig ved det forhold, at bestemmelsen ikke blot vil kunne anvendes i tilfælde, hvor der foreligger konkrete oplysninger om et terrorangreb, men også hvor der er tale om en begivenhed, som efter en generel vurdering kan indebære en markant øget risiko for terrorangreb eller lignende samt til forebyggelse af anden alvorlig kriminalitet. For så vidt angår henvisningen til anden alvorlig kriminalitet opfordrer Medierne til, at begrebet *fare for samfundsmæssige værdier* endvidere uddybes.

Det er ikke klart for Danske Mediers Forum, hvilket frekvenser, der i givet fald vil blive berørt af politiets forstyrrelser eller afbrydelser af kommunikationsvejene. Det skal imidlertid understreges, at sådanne indgreb kan indebære meget betydelig ulempe for medierne. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at et indgreb kan tænkes at berøre et område "med en radius af nogle hundrede meter". Foretages et sådant indgreb fx i det centrale København, vil en række nyhedsmediers redaktioner kunne tænkes at blive berørt, både ved afbrydelse af telekommunikation og reportageudstyr til skade for offentlighedens mulighed for at modtage informationer om væsentlige begivenheder.

Under henvisning til at afbrydelser af radio- og telekommunikation udgør et indgreb af betydelig praktisk og principiel rækkevidde, ikke mindst i forhold til mediernes journalistiske reportager, skal det indstilles, at der sker underretning til de medier, der klart vil blive berørt af indgrebet, fx fordi det må stå klart for politiet, at det pågældende medies radiofrekvens vil blive forstyrret eller afbrudt.

Endelig findes det i den forbindelse relevant at fremhæve betydningen af visse mediers beredskabsforpligtelser, der er fastsat i medfør af radio- og fjernsynslovens § 88. Et indgreb bør således ikke forringe mulighederne for overholdelse af de forpligtelser, der påhviler DR, TV 2/DANMARK og de regionale TV 2-virksomheder med hensyn til at udsende meddelelser af beredskabsmæssig betydning til befolkningen.

Danske Mediers Forum foreslår derfor, at politiet i forbindelse med anmodninger om rettens tilladelse til at foretage indgreb i medfør af retsplejelovens § 791 c forpligtes til at redegøre for, hvorledes beredskabsforpligtelserne er taget i betragtning ved den konkrete udformning af det påtænkte indgreb i radio- og telekommunikation.

Der henvises i øvrigt til Mediernes høringssvar til Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling dateret 3. marts 2006.

TV-overvågning

I det departementale lovudkast foreslås det, at politiet skal kunne henstille til offentlige myndigheder samt private at foretage tv-overvågning under henvisning til, at øget tv-overvågning af offentligt tilgængelige steder alt andet lige vil kunne øge samfundets generelle muligheder for at forebygge terrorangreb.

Uanset at der er tale om en henstilling, der principielt ikke er bindende for modtageren af henstillingen, og uanset at denne alene kan gives inden for rammerne af gældende lovgivning, er Medierne betænkelige ved forslaget. Det fremgår nemlig af lovforslagets bemærkninger, at det forventes, at offentlige myndigheder i praksis efterkommer politiets henstilling, og at henstillingen, der ikke er en afgørelse i forvaltningslovens forstand, ikke vil kunne påklages, såfremt myndigheden ikke ønsker at iværksætte den angivne tv-overvågning. Medierne har endvidere lagt vægt på, at bestemmelsen ikke begrænses til forebyggelse og efterforskning af terrorhandlinger, men tillige tænkes anvendt til forebyggelse af anden alvorlig kriminalitet, uden at det i øvrigt – hverken i lovteksten eller bemærkningerne – præciseres, hvilke former for kriminalitet, der er tale om.

Danske Mediers Forum kan acceptere, at der af hensyn til trafiksikkerhed og passagertryghed i et vist omfang foretages tv-overvågning af centrale trafikknudepunkter og af den offentlige transport. Medierne finder det imidlertid ikke godtgjort, at der er et behov for at iværksætte yderligere overvågning af offentlige pladser, hvor borgerne må kunne forvente at kunne færdes, uden at deres mindste bevægelser registreres for det tilfælde, at disse måske, måske ikke kan lede politiet på sporet af potentielle terrorister eller planlagte terrorhandlinger. En sådan øget overvågning kan endvidere få alvorlige konsekvenser for journalistens mulighed for at beskytte sine kilder, da øget tv-overvågning af offentlige pladser m.m. vil kunne afdække journalistens færden og kontakt med anonyme kilder, og derved afsløre kildernes identitet.

Adgang til passageroplysninger

Danske Mediers Forum har med bekymring noteret, at der stilles forslag om at give Politiets Efterretningstjeneste adgang til passageroplysninger uden retskendelse. Luftfartsselskaber vil ifølge forslaget være forpligtet til at udlevere såvel historiske som aktuelle passageroplysninger til brug for forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13, der udover terrorisme paragraffen (§ 114 mfl.) og alvorlige forbrydelser mod statens sikkerhed og statsforfatningen også omfatter mindre alvorlige forbrydelser. Luftfartsselskaber vil ligesom teleudbyderne være forpligtet til at opbevare disse oplysninger i 1 år. Det er i den forbindelse uklart, hvorvidt pligten samt den angivne opbevaringstid følger af EU-lovgivning eller alene er inspireret af den tilsvarende logningsforpligtelse i telelovgivningen.

Medierne finder det tankevækkende, at personlige oplysninger om den enkeltes identitet, rejsedestination, eventuelle rejseledsager samt andre private oplysninger skal kunne udleveres til PET uden retskendelse blot fordi myndigheden ønsker en hurtigere og mere effektiv adgang til disse oplysninger. At oplysninger skal kunne forlanges udleveret, selvom PET ikke har en konkret mistanke om, at en person med terror-forbindelser er på flyet, men blot ønsker at foretage en rutinemæssig overvågning af udvalgte ruter, er imidlertid en klar indikation af, at der er tale om en uforholdsmæssig myndighedsbeføjelse, der ikke står mål med formålet, men som til gengæld medfører en betydelig svækkelse af den enkeltes retssikkerhed. Ligesom forslaget om øget tv-overvågning vil dette forslag også have alvorlige konsekvenser for kildebeskyttelsen og pressefriheden, idet passageroplysninger vil kunne afsløre journalistens redaktionelle dispositioner og færden.

Det er Danske Mediers Forums opfattelse, at den foreslåede adgang til udlevering af passageroplysninger uden retskendelse må betragtes som en efterforskningsmæssig bekvemmelighed, der ikke hører til i en retsstat, og som ikke tager behørigt hensyn til den enkeltes ret til privatliv samt kildebeskyttelsesreglerne, men som til gengæld udgør en alvorlig trussel mod retssikkerheden og en begrænsning af ytringsfriheden i og med, at journalistens muligheder for at beskytte sine kilder og redaktionelle dispositioner undermineres.

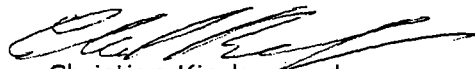
Såfremt de pågældende oplysninger er afgørende for myndighedernes forebyggelse og efterforskning af terrorhandlinger, må myndighederne derfor henvises til – ligesom i dag – at indhente oplysningerne i medfør af retsplejelovens regler om edition. Medierne skal i den forbindelse påpege, at der ikke er fremlagt dokumentation for, at myndighederne ikke kan få de nødvendige oplysninger via domstolene, men alene at man ønsker en nemmere og hurtigere adgang til de pågældende oplysninger.

Danske Mediers Forum står naturligvis til rådighed, såfremt disse bemærkninger ønskes uddybet. Henvendelse herom kan rettes til underskriverne af dette brev eller til konsulent, cand. jur. Christina Moshøj på telefon 3397 4000 eller email cm@danskedagblade.dk.

Med venlig hilsen
Danske Mediers Forum

Ebbe Dal
Adm. direktør, DDF

Christian Kierkegaard
Direktør, Dansk Fagpresse

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Jmt. modt.

24 MRS. 2006

JSS/Helle H.

24. MARTS 2006

KONTOR: SKINDERGADE 14
POST: STUDIESTRÆDE 6
1455 KØBENHAVN KTLF 35 32 26 26
FAX 35 32 40 00Jonas.Christoffersen@jur.ku.dk
www.jur.ku.dk/jc**Strafferetskontoret sagsnr. 2005-730-0246: udkast til forslag om lov om ændring af retsplejeloven m.v.**

Jeg er ikke sikker på, at anvendelsen af den foreslåede bestemmelse om aflytningskendelser over for en person i alle tilfælde vil være i overensstemmelse med grundlovens § 72.

Det ses ikke at fremgå hverken af ordlyden eller lovforslaget, at bestemmelse er begrænset til aflytning af telefoner, der tilhører den person, som kendelsen er afsagt overfor. Det må betyde, at der på grundlag af en forudgående kendelse afsagt over for én person (den mistænkte) kan foretages aflytninger af telefoner tilhørende en anden person f.eks. venner, familiemedlemmer osv., som den mistænkte er på besøg hos i en kortere eller længere periode (værten).

Grundlovens § 72 lyder således: "Boligen er ukrænkelig. Husundersøgelse, beslaglæggelse og undersøgelse af breve og andre papirer samt brud på post-, telegraf- og telefonhemmeligheden må, hvor ingen lov hjemler en særegen undtagelse, alene ske efter en retskendelse."

Såfremt der foretages aflytning af den mistænkte forældre eller venner, som den mistænkte f.eks. er på weekendbesøg hos, foreligger der en forudgående kendelse over for mistænkte, men der foreligger ingen kendelse om aflytning over for den mistænkte "vært".

Spørgsmålet må derfor rejses, om en afsagt over for én person er tilstrækkelig til at foretage brud på en anden persons telefonhemmelighed. Den grundlovssikrede ret tilhører værten, og hensynet til værtens grundlovssikrede bør varetages ved en konkret og forudgående retskendelse.

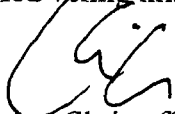
Jeg har hverken dyrket den forfatningsretlige litteratur eller relevant rets- og lovgivningspraksis, men umiddelbart erindrer jeg ikke, at der er støtte i forfatningsretten til at foretage indgreb over for værten på grundlag af en kendelse over for den mistænkte.

24 MRS. 2006

På denne foreløbige baggrund vil jeg opfordre justitsministeriet til at begrænse forslaget til telefoner eller telefonnumre tilhørende den mistænkte. Såfremt forslaget opretholdes, opfordrer jeg justitsministeriet til at redegøre nøje for, hvordan grundlovens § 72 kan forenes med den af mig forudsatte anvendelse af den foreslåede bestemmelse. Det bør i så fald desuden indsættes bestemmelser om beskikkelse og underretning af en advokat for værten, jf. bestemmelsen tredje punktum

Af tidsmæssige årsager undlader jeg at kommentere udkastets øvrige elementer.

Med venlig hilsen

Jonas Christoffersen